

Leningen en langlopende credieten afgesloten met het buitenland

	Opgenomen per 30-6-'45	Opgenomen per 30-6-'48	Afgeïst	Opmerkingen
2½ % Suriname 1943	f 3 525 000,—	f 3 525 000,—		
Canadese Regering 1)	—	328 818 836,76		
Britse Regering 2)	106 910 000,—			
Britse Regering 2)	26 727 500,—	481 095 000,—		
Britse Regering (Surplus goods) 2)	149 674 000,—			
Zweedse Regering	5 851 550,—	55 357 500,—	f 11 071 500,—	Aflossing per 7-5-'48
Zweedse Regering	1 897 800,—	17 529 875,—	—	
Zwitserse bankencrediet „Oer- likon”	—	2 343 384,—	—	
Zwitserse bankencrediet „S. A. Brown Boveri”	—	8 121 626,—	—	
1e Export-Importbank crediet	—	132 642 500,—	8 135 073,—	Aflossing van 1-7-'46 tot 30-6-'48
2e Export-Importbank crediet	—	132 642 500,—	—	
Lend Lease overeenkomst 3)	38 466 325,—	179 067 375,—	53 691 885,—	Aflossing van 1-7-'46 tot 30-6-'48
Amerikaanse Regering (Surplus goods)	—	48 684 142,—	—	
3½ % 10-jarige \$ lening, uitge- geven in New York 4)	—	53 057 000,—	—	
Internationale Bank voor Her- stel en Ontwikkeling 5)	—	517 287 888,—	—	
War Assets Administration	—	197 361,—	—	
	f 333 052 175,—	f 1 960 369 987,76	f 72 898 458,—	

Ter toelichting van deze tabel moge het volgende worden opge-
merkt:

1) *Lening van Canada*

Ingevolge de credietovereenkomst tussen de Canadese Regering en de Nederlandse Regering, d.d. 5 Februari 1946 en de aanvullende credietovereenkomst d.d. 20 Mei 1947, is per 30 April 1948 tot consolidatie van deze lening overgegaan. De geconsolideerde schuld aan Canada bedraagt thans \$ 123 949 275,97.

Hiervoor zijn obligatiën afgegeven, elk een bedrag vertegenwoordigende gelijk aan een jaarlijkse aflossing.

De aflossingen zullen eenmaal per jaar op 30 April plaats vinden, gedurende de jaren 1950 t/m 1958.

De rente zal eveneens eenmaal per jaar worden voldaan; de eerste vervaldatum der rente zal zijn 30 April 1949.

De rentevoet is 2½—3—3½ %.

2) *Schuldovereenkomst met de Regering van het Verenigd Koninkrijk*

Teneinde te geraken tot een definitieve verrekening van de verschillende financiële vorderingen uit hoofde van militaire uitgaven en andere schulden, welke tussen de Nederlandse Regering en de Britse Regering in de oorlogsperiode zijn ontstaan, is door beide bovengenoemde Regeringen op 11 Maart 1948 het „British Settlement” vastgesteld.

Het bedrag van de schuld is vastgesteld op £ 45 000 000. De rentevoet is ½ % per jaar.

De aflossing van de schuld, zowel als de betaling van de rente zullen geschieden in twintig jaarlijkse termijnen van £ 2 369 990. 5s. 0d. elk, over de periode van 1 Maart 1948 tot 29 Februari 1968. De eerste termijn zal op 28 Februari 1949 moeten worden betaald.

3) *Overeenkomst met de Amerikaanse Regering inzake de afwikkeling van Lend Lease*

Op 28 Mei 1947 werd het Lend Lease Settlement met de Verenigde Staten van Amerika afgesloten. Hierbij werd de schuld van de Nederlandse Regering, inzake de „Lend Lease”, wederzijdse hulpverlening, militaire uitgaven enz., vastgesteld op \$ 67 500 000.

Per 1 Juli 1947 werd hierop afgeïst \$ 19 500 000. De aflossing van het resterende bedrag zal geschieden in dertig jaarlijkse termijnen; de eerste termijn vervalt op 1 Juli 1951 en zo vervolgens.

De rentevoet is 2 % per jaar. De interest zal zijn te voldoen op 1 Juli van elk jaar, te beginnen 1 Juli 1947.

De Nederlandse Regering kan te allen tijde bedragen betalen, welke bedragen in betaling zullen worden genomen:

1. voor nog te betalen rente;
2. voor nog verschuldigde aflossingen en
3. tot vermindering van het uitstaande schuldbedrag.

Indien beide Regeringen overeenkomen, dat, door buitengewone economische omstandigheden, betaling van rente, aflossing, rente en aflossing, of gedeelten hiervan door deze Regeringen niet in het algemeen belang wordt geacht, kan zulk een betaling tegen overeenkomen voorwaarden worden uitgesteld.

De Nederlandse Regering zal, indien daartoe verzocht, Nederlands courant ter beschikking stellen aan de Amerikaanse Regering, tot een maximum bedrag gelijk aan de uitstaande schuld plus eventuele achterstallige rente. Deze guldens-bedragen kunnen worden aangewend voor uitgaven van het Amerikaanse gouvernement in het Koninkrijk der Nederlanden (met uitzondering van Indonesië); tot aankoop van percelen en gronden, het onderhoud en de inrichting daarvan, indien beide Regeringen dit overeenkomen; en ter betaling van kosten voor studie-programma's, waartoe beide Regeringen hun toestemming verlenen.

De dollar-tegenwaarden van deze guldensbedragen zullen dienen ten eerste tot betaling van nog verschuldigde rente, ten tweede tot betaling van nog verschuldigde aflossing en ten slotte tot vermindering van het uitstaande schuldbedrag.

4) *3½ % 10-jarige Obligatielening 1947, luidende in dollars*

Bedrag der lening \$ 20 000 000.

Vervaldatum voor rente en aflossing zijn 1 Mei en 1 November. Gedurende de jaren 1949 tot en met 1956 zal halfjaarlijks \$ 750 000 worden afgeïst, terwijl per 1 Mei 1957 ineens aflosbaar zal worden gesteld \$ 8 000 000.

De rentevoet is 3½ %.

5) *Lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling*

Ingevolge de credietovereenkomst met de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling dd. 7 Augustus 1947 en de aanvullende credietovereenkomst dd. 1 Juni 1948 is per 30 Juni 1948 tot consolidatie overgegaan.

Het bedrag der lening is als volgt samengesteld:
 \$ 190 006 339,81; B. frs. 45 355 000; benevens Zw. frs. 17 000 000.
 Afgegeven worden obligaties luidende in U.S. S. Belgische francs en Zwitserse francs.

De aflossing zal geschieden van 1 April 1954 af tot en met 1 October 1972, in halfjaarlijkse termijnen.

De rentevervaldata zijn 1 April en 1 October.

De rentevoet bedraagt 3½ %.

Tenslotte volgt hieronder nog een samenvattend overzicht van de totale geconsolideerde binnenlandse en buitenlandse Staatsschuld naar de stand per 30 Juni 1948.

Binnenlandse geconsolideerde schuld f 7 407 157 110
 Buitenlandse leningen en langlopende credieten ... 1 887 471 530

Totale geconsolideerde Staatsschuld f 9 294 628 640

D. ONTWERP-BEGROTING 1949

1. Algemene beschouwingen

In de inleiding van deze Nota is reeds een vergelijking gemaakt tussen de hoogte van de uitgaven der vastgestelde begroting voor 1948 en die der ontwerp-begroting voor 1949.

Het hiernavolgende overzicht (opgesteld in miljoenen guldens) geeft een inzicht in de verdeling van de uitgaven van die begrotingen over de verschillende doeleinden.¹⁾

Hierbij dient te worden opgemerkt, dat een vergelijking met oorspronkelijk vastgestelde begrotingen niet anders dan onvolledig kan zijn. Na het vaststellen der begrotingsontwerpen, welke ontwerpen in hoofdzaak zijn gebaseerd op de ramingsgegevens, welke in de eerste helft van het aan het begrotingsjaar voorafgegaane kalenderjaar bekend waren, kunnen zich uiteraard tal van omstandigheden voordoen, zowel aan de uitgaven- als aan de middelenzijde, welke het begrotingsbeeld belangrijk wijzigen. Gezien de overgangstijd, waarin wij leven, is dit ten aanzien van de begroting 1948 zelfs in sterkere mate het geval dan in de normale jaren van vóór de oorlog.

Voor wat de uitgaven aangaat, moet er rekening mede worden gehouden, dat verschillende artikelen suppletoir zeer aanmerkelijk moeten worden verhoogd, terwijl anderzijds op andere artikelen belangrijke bedragen onbeschikt zullen blijven.

Ten aanzien van de suppletoire verhogingen moet onderscheid worden gemaakt tussen twee categorieën. Enerzijds zijn verhogingen nodig als gevolg van wetten of besluiten, die na de vaststelling der begroting tot stand zijn gekomen, zoals de wetten nopens de aanvulling van renten krachtens de Invaliditeitswet en nopens de kinderbijslagen aan invaliditeits-, ouderdoms- en wezenrentetrekken, verschillende partiele regelingen inzake bezoldiging en pensionnering, de wet inzake de herverkaveling Walcheren, het Besluit demobilisatievoorzieningen 1948 e.a. Anderzijds zullen suppletoir verhogingen moeten worden aangevraagd, omdat de ramingen te laag zijn gebleken. Dit laatste kan weer een gevolg zijn van het feit, dat bij het opstellen van die ramingen onvoldoende gegevens voorhanden waren, dat zich omstandigheden hebben voorgedaan, welke de Regering niet

Categorieën	Gewone dienst		Buitengewone Dienst I (Uitgaven van aflopend karakter)		Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I		Buitengewone Dienst II (Kapitaals-uitgaven)	
	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949
Nationale Schuld	558	544	17	52	575	596	—	—
Buitenlandse Dienst	32	34	1	1	33	35	—	—
Politie en Justitie	125	173	46	29	171	202	3	5
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	295	337	1	0	296	337	6	8
Herstel oorlogsschade ²⁾	58	52	610	491	668	543	1	0
Militaire uitgaven	409	497	240	137	649	634	45	123
Waterstaat	71	73	—	—	71	73	67	73
Verkeer	16	17	1	—	17	17	4	8
Luchtvaart	16	12	—	—	16	12	28	19
Uitgaven ter bevordering van handel en nijverheid, niet opgenomen bij een der andere categorieën	19	19	0	0	19	19	54	64
Uitgaven ter bevordering van landbouw en visserij, niet opgenomen bij een der andere categorieën	48	55	15	3	63	58	10	8
Distributie-, controle- en prijsbeheersingsapparaat	48	24	49	30	97	54	—	—
Prijssubsidies, exclusief Landbouw-Egalisatiefonds	—	—	50	18	50	18	—	—
Sociale voorzieningen	332	346	39	39	371	385	1	1
Volkshuisvesting	20	31	1	2	21	33	248	54
Overzeese Gebiedsdelen	2	1	9	10	11	11	—	—
Algemene uitkeringen aan gemeenten en provincies	200	—	—	—	200	—	—	—
Goederen, bestemd voor doorverkoop	—	—	12	—	12	—	—	—
Bestuurskosten, niet opgenomen bij een der andere categorieën	117	115	0	1	117	116	5	3
Pensioenen	57	71	—	—	57	71	—	—
Wachtgelden, non-activiteitswedden, e.d.	4	16	—	3	4	19	—	—
Totaal	2427	2417	1091	816	3518	3233	472	366
Landbouw-Egalisatiefonds	—	—	498	365	498	365	—	—
Totaal-generaal	2427	2417	1589	1181	4016	3598	472	366

¹⁾ Indien voor een uitgavencategorie geen bedrag is geraamd, is dit aangegeven door een streepje; bedraagt het geraamde bedrag minder dan f 0,5 miljoen dan is dit aangegeven door 0.

²⁾ Inbegrepen uitgaven, welke niet vallen onder die, waarvoor in het wetsontwerp op de materiële oorlogsschaden (Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948 — 705) een speciale dekkingsregeling is voorzien.

in haar macht heeft of wel, dat op bepaalde punten een beleid is gevoerd, dat overschrijding der door de begroting getrokken grenzen tengevolge heeft gehad. Het laatste is b.v. het geval geweest bij het Ministerie van Oorlog, aangezien de sterkte van het leger tot heden belangrijk hoger is geweest dan die, waarmede bij het samenstellen der begroting was gerekend. Alleen al als gevolg van deze hogere sterkte zal de begroting van Oorlog waarschijnlijk met een bedrag van ongeveer f 35 miljoen worden overschreden.

Hoewel het op dit moment uiteraard niet mogelijk is met voldoende exactheid de bedragen aan te geven, waarmede de begroting 1948 uiteindelijk suppletoir zal moeten worden verhoogd, volgt hieronder, teneinde de gedachten te bepalen, een globale aanduiding van de aan de hand van de thans bekende gegevens te verwachten verhogingen (in miljoenen guldens) ¹⁾:

	Op grond van wet of besluit	Op grond van te laag gebleken ramingen	Totaal
Gewone Dienst	94	116	210
Buitengewone Dienst I	28	161	189
	122	277	399
Landbouw-Egalisatiefonds . .	51	53	104
Buitengewone Dienst II . . .	16	37	53

Hierbij zij aangetekend, dat voor een berekening van het uitgavenpeil, dat voor 1948 waarschijnlijk zal worden bereikt, daarenboven nog rekening zal moeten worden gehouden met verhogingen voor uitgaven, welke in vorige begrotingen reeds waren voorzien, doch toen wegens materiaalgebrek e.d. niet tot uitvoering konden worden gebracht. Hiermede zal, naar thans wordt geraamd, zijn gemoeid voor de Gewone Dienst een bedrag van ± f 66 miljoen, voor de Buitengewone Dienst I ± f 287 miljoen en voor de Buitengewone Dienst II ± f 82 miljoen.

Tegenover de te verwachten suppletoire verhogingen staat, dat, voorzover thans valt te overzien, op de dienst 1948 waarschijnlijk de volgende bedragen onbeschikt zullen blijven:

Gewone Dienst	f 270 miljoen
Buitengewone Dienst I	139 miljoen
	f 409 miljoen
Buitengewone Dienst II	f 47 miljoen

Voorts is aan de hand van de thans bekende belastingopbrengsten komen vast te staan, dat de raming der belastingmiddelen voor 1948 te laag is geweest. Enerzijds is dit veroorzaakt door het inhalen van achterstand, welke opbrengst voor een belangrijk gedeelte in vroegere begrotingen was geraamd doch toen niet was gerealiseerd, anderdeels door onvolledige schattingen, te verklaren doordat een jaar geleden onvoldoende gegevens beschikbaar waren, alsmede door een niet voorziene stijging van de bedrijvigheid. Veilig kan de belastingopbrengst voor 1948, met inbegrip van de ontvangsten wegens het inhalen van achterstand, waarmede in de ramingen geen rekening was gehouden, op f 3 240 miljoen worden gesteld. Na aftrek van de op basis hiervan te verrichten uitkeringen aan het gemeentefonds en aan het in te stellen provinciefonds ad resp. f 230 en f 20 miljoen resteert voor het Rijk f 2 990 miljoen, dat is ruim f 450 miljoen meer dan aanvankelijk was geraamd.

Rekening houdende met a) de te verwachten suppletoire verhogingen op grond van wet of besluit en op grond van te laag gebleken ramingen, b) de onbeschikt blijvende bedragen en c) de verhoogde middelenraming voor 1948, geeft een vergelijking van de ontwerp-begroting 1949 met de begroting 1948 het volgende beeld (in miljoenen guldens):

¹⁾ In dit overzicht werden — terwille van de vergelijkbaarheid der cijfers — uiteraard niet opgenomen de uitgaven, welke wel in 1948, doch niet voor 1948 suppletoir zullen moeten worden aangevraagd ter afwikkeling van het beleid in de oorlog en in de eerste na-oorlogsjaren, welke uitgaven in de rekening over 1948 zullen worden verantwoord als uitgaven ten laste van afgesloten dienstjaren. In totaal zal hiervoor naar raming een bedrag van f 495 miljoen nodig zijn, waarvan f 395 miljoen voor Oorlog.

Omschrijving	Begroting 1948	Ontwerp- begroting 1949
Gewone Dienst		
Uitgaven	2367	2417
Middelen	3191	3156
Voordelig saldo	824	739
Buitengewone Dienst I		
Uitgaven	1141	816
Middelen	54	76
Nadelig saldo	1087	740
Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I		
Uitgaven	3508	3233
Middelen	3245	3232
Nadelig saldo	263	1
Nadelig saldo Landbouw-Egalisatiefonds	602	365
	865	366
Buitengewone Dienst II		
Uitgaven	479	366
Middelen	50	72
Saldo	429	294

Zo gezien wijst de ontwerp-begroting voor 1949 dus, voor wat de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het Landbouw-Egalisatiefonds gezamenlijk betreft, een budgetverbetering aan van f 499 miljoen.

Dit resultaat is bereikt door een lagere raming der uitgaven van de Rijksbegroting ad f 275 miljoen, een lagere middelenraming ad f 13 miljoen ¹⁾ en een lagere raming van het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds ad f 237 miljoen.

Hebben vorenstaande beschouwingen betrekking op het algemeen beeld der ontwerp-begroting voor 1949, op zich zelf en in vergelijking met dat van de begroting 1948, thans moge de ondergetekende nog enige bijzondere aspecten behandelen aangaande de uitgaven en de middelen van de hierbij overgelegde ontwerp-begroting.

Uitgaven

1. Een hoofdstuksgewijze vergelijking van de uitgaven en de middelen van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I gezamenlijk van de begroting 1948 en de ontwerp-begroting 1949 (in miljoenen guldens) wordt gegeven op pagina 20 van deze Nota.

2. Tot dusver is voor wat de begrotingscijfers voor 1949 betreft nog geen rekening gehouden met de zgn. procedure voor het overbrengen van begrotingskredieten door middel van twee suppletoire begrotingen.

Zoals op de blz. 6 en 7 van de Miljoenennota, behorende bij de begroting 1948 is vermeld, is bij die begroting de methode gevolgd, dat de uitgaven voor bepaalde voorzieningen, waarvoor in vorige jaren reeds gelden waren beschikbaar gesteld, doch waarbij toen als gevolg van de buitengewone omstandigheden een tempovertraging was opgetreden, in de begroting 1948 niet zijn geraamd. De bedoeling heeft hierbij voorgezeten, dat, voorzover het mogelijk zou zijn in 1948 wel daaraan uitvoering te geven, ten laste van de begroting 1948 suppletoir gelden zouden worden aangevraagd onder gelijktijdige vermindering van de overeenkomstige artikelen op vorige begrotingen.

In de omstandigheid, dat de tempovertraging als gevolg van de buitengewone omstandigheden de aanleiding is geweest tot het in het leven roepen van deze bijzondere procedure ligt reeds besloten, dat

¹⁾ Hierbij dient echter te worden bedacht, dat in de f 3245 miljoen middelen voor 1948 een bedrag van per saldo f 275 miljoen is begrepen wegens inhalen van achterstand in de directe belastingen en dat bij de raming voor 1949 geen rekening is gehouden met een bedrag wegens inhalen van achterstand.

zij een tijdelijk karakter behoort te dragen. Het ligt dan ook in de bedoeling deze bijzondere werkwijze zo spoedig mogelijk te beëindigen.

Bij de samenstelling van de ontwerp-begroting 1949 is nog met een toepassing in beperkte mate van deze procedure rekening gehouden. Daarbij gold dat zij in principe beperkt diende te blijven tot in de primitieve begroting 1948 toegestane bedragen, waarvan de verwerking door tempovertraging achterwege bleef. Hierop is in zoverre een uitzondering gemaakt, dat het hieronder te noemen bedrag van f 10 miljoen voor uitvoering van cultuur-technische werken oorspronkelijk in de begroting voor 1947 en het bedrag ad f 1 miljoen voor defensieschade oorspronkelijk in de begroting 1946 was geraamd.

Rekening is gehouden met een toepassing van de procedure voor de volgende uitgaven:

Gewone Dienst

Hoofdstuk IX B Verkeer en Waterstaat f 4 500 000
(deelneming kosten ontwikkeling vliegtuigen f 2 000 000, onderhoud kustverdediging f 1 500 000, onderhoud kanalen, vaarten enz. f 1 000 000)

Hoofdstuk XI Landbouw, Visserij en Voedselvoor-

ziening 10 000 000
(uitvoering van cultuur-technische werken)

Buitengewone Dienst I

Hoofdstuk I Huis der Koningin 60 000
(herstel van oorlogsschade aan Koninklijke Paleizen)

Hoofdstuk VII B Financiën 46 000 000
(schadeloosstellingen ter zake van door de Staat in eigendom gevorderd huisraad van politieke delinquenten f 5 000 000, bijdragen ten behoeve van de wederopbouw van de lagere publiekrechtelijke lichamen f 40 000 000, defensieschade f 1 000 000)

Buitengewone Dienst II

Hoofdstuk VIII B Marine 3 226 500
(gebouwen)

f 63 786 500

Hoofdstuk	Uitgaven			Middelen			Nadelige (—) c.q. voordelige (+) saldi		
	Oorspronkelijke begroting 1948	Begroting 1948 + Suppl. verhogingen — onbeslist blijvende bedragen ¹⁾	Ontwerp-begroting 1949	Volgens ramingstaat 1948	Middelen 1948 + herziene belasting-raming ²⁾	Ontwerp-begroting 1949	kolommen 2 en 5	kolommen 3 en 6	kolommen 4 en 7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Huis der Koningin	2	2	1				— 2	— 2	— 1
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	3	3	3				— 3	— 3	— 3
II A. Algemene Zaken	2	5	3				— 2	— 5	— 3
III. Buitenlandse Zaken	29	31	33	2	2	3	— 27	— 29	— 30
IV. Justitie	140	158	134	42	42	63	— 98	— 116	— 71
V. Binnenlandse Zaken	282	114	122	1	1	3	— 281	— 113	— 119
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	283	313	323	21	21	25	— 262	— 292	— 298
VII A. 1. Nationale Schuld	628	663	648	45	45	52	— 583	— 618	— 596
VII B. Financiën	637	524	487	2 565	3 018	2 984	+ 1928	+ 2494	+ 2497
VIII A. Oorlog	466	532	497	1	1	2	— 465	— 531	— 495
VIII B. Marine	247	249	210	5	5	5	— 242	— 244	— 205
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting ...	122	127	117	46	46	26	— 76	— 81	— 91
IX B. Verkeer en Waterstaat	166	221	192	4	4	29	— 162	— 217	— 163
X. Economische Zaken	122	163	77	36	36	28	— 86	— 127	— 49
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	138	138	118	17	17	7	— 121	— 121	— 111
XII. Sociale Zaken	232	244	247	6	6	5	— 226	— 238	— 242
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	19	21	21	1	1		— 18	— 20	— 21
XIV. Onvoorzien uitgaven/ontvangsten									
Totaal	3 518	3 508	3 233	2 792	3 245	3 232	— 726	— 263	— 1

¹⁾ Geen rekening is gehouden met:

a. suppletioire verhogingen voor uitgaven, welke in vorige begrotingen reeds waren voorzien, doch toen wegens materiaalgebrek e.d. niet tot uitvoering konden worden gebracht;

b. suppletioire verhogingen van de artikelen voor uitgaven ten laste van afgesloten dienstjaren.

²⁾ Aangenomen is eenvoudigheidshalve, dat, behalve bij Hoofdstuk VII B (Financiën) in de middelenraming geen wijziging behoeft te worden gebracht.

3. Zoals in de inleiding van deze Nota is vermeld zijn zowel in de Gewone Dienst als in de Buitengewone Dienst I der ontwerp-begroting 1949, tot een totaal bedrag van f 482 miljoen, bedragen opgenomen voor uitgaven ten behoeve van herstel van oorlogsschade, waarvoor in het thans bij de Staten-Generaal aanhangige wetsontwerp op de materiële oorlogsschaden (Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948—705) een speciale dekkingsregeling is voorzien.

Het genoemde bedrag van f 482 miljoen voor uitgaven ten behoeve van herstel van oorlogsschade kan als volgt worden gespecificeerd:

Gewone Dienst

Rente aan oorlogsschadegerechtigden ...	f 49 975 000	
Rente wegens uitgestelde betalingen van uitkeringen wegens vlootreconstructie	2 275 000	f 52 250 000

Buitengewone Dienst I

Herstel van aan Rijkseigendommen toegebrachte schade	f 18 065 575	
Herstelling van monumenten van geschiedenis en kunst	2 500 000	
Bijdragen ten behoeve van de wederopbouw van de aan publiekrechtelijke lichamen toebehorende eigendommen	20 000 000	
Uitgaven ten behoeve van de aan de gemeente Rotterdam toebehorende eigendommen	23 000 000	
Herstel van aan het Rijk en andere publiekrechtelijke lichamen toebehorende eigendommen in de Wieringermeer ...	4 522 200	
Bijdragen in oorlogsschade aan onroerende goederen	87 950 000	
Voorlopige voorzieningen aan onroerend goed, uitgezonderd schepen	400 000	
Bijdragen in oorlogsschade aan roerende goederen	80 000 000	
Bijdragen in oorlogsschade aan huisraad	70 000 000	
Bijdragen en extra bijdragen in verband met schade door eigen verzet	4 000 000	
Renten over door derden verstrekte crediten ten behoeve van aanvullende herstellfinanciering	1 000 000	
Vergoeding aan de Herstelbank voor geleden verliezen op voor risico van de Staat verleende crediten aan bedrijven welke oorlogsschade hebben geleden	500 000	
Vermogensschade, geen schade aan goederen zijnde, als gevolg van bijzondere handelingen, maatregelen of beschikkingen van de vijand geleden	3 000 000	
Financiering van het landbouwherstel ...	45 375 600	
Schadevergoedingen voortvloeiende uit de Zee- en luchtvaartverzekeringswet 1939	44 000 000	
Aandeel van het Rijk in de kosten van de vlootreconstructie grote-, korte- en kustvaart	10 266 800	
Bijdragen in oorlogsschade aan schepen	15 000 000	f 429 580 175
Totaal Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I ...	f 481 830 175	

Handelingen der Staten-Generaal Bijlagen 1948—1949

4. Het beeld van de uitgaven der ontwerp-begroting voor 1949 is in zoverre onvolledig, dat het om technische redenen nog niet mogelijk was, daarbij rekening te houden met de kosten van verschillende maatregelen ter verbetering van de salarispositie van het Rijkspersoneel, waartoe reeds is of alsnog zal worden besloten, t.w.:

- verhoging van de bijdrage van het Rijk aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds van 5.5 % tot 6.1 %;
- verlaging van het verhaal voor eigen pensioen van 4.5 % tot 2 %;
- verhoging van de garantielonen voor gehuwden met f 200 's jaars;
- vervangings van de geïncorporeerde tijdelijke toelage van 5—10 % op wedden tot f 3000 door een geïncorporeerde tijdelijke toelage op alle wedden;
- vervallen van de 5 % ongehuwdenaftrek.
- herziening militaire salarissen.

De maatregelen sub *a* en *b* zijn vervat in het reeds door de Eerste Kamer der Staten-Generaal goedgekeurde wetsontwerp tot wijziging en aanvulling van enkele artikelen der Pensioenwet 1922 cnz. (Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948 — 675).

Het ligt in de bedoeling dat de maatregelen sub *c*, *d* en *e* zullen worden verwerkt in de technische herziening van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren. Verwacht mag worden, dat deze nog dit jaar haar beslag zal krijgen.

Naar globale raming zullen de maatregelen, genoemd sub *a* tot en met *e*, voor 1949 een bedrag van plm. f 18 miljoen vergen. Daarenboven zal het budget voor 1949 nog worden belast met de kosten van de overige wijzigingen van het Bezoldigingsbesluit, welke zullen worden vervat in vorenbedoelde technische herziening (wijziging van bepaalde schalen e.d.). Het is niet mogelijk hiervoor thans reeds een raming van de kosten voor 1949 te maken.

De onder *f* bedoelde maatregel is in voorbereiding. Ten laste van Nederland is hiermede naar raming gemoeid een bedrag van f 13 miljoen, na aftrek van de inhoudingen voor huisvesting en voor voeding.

Voorts bestaat het voornemen een wettelijke regeling in het leven te roepen, op grond waarvan arbeidscontractanten, die ten minste twee jaren in Rijksdienst zijn en ook overigens aan bepaalde voorwaarden voldoen, recht op pensioen zullen verkrijgen. Aangezien deze regeling nog geheel in het stadium van voorbereiding verkeert en de bijzonderheden daarvan nog niet vast staan, is het niet mogelijk met enige exactheid hiervoor een kostenraming te maken. Om de gedachten te bepalen zou een bedrag van eveneens plm. f 18 miljoen per jaar kunnen worden genoemd.

Opgemerkt wordt tenslotte nog, dat sommige dezer maatregelen ook voor 1948 zullen gelden, zodat ook de begroting voor dat jaar hiervoor suppletoir zal moeten worden verhoogd.

5. Teneinde een overzicht te geven van de bedragen, welke zijn opgenomen in de Buitengewone Dienst II (kapitaalsuitgaven) en welke duurzaam nuttige diensten afwerpen, volgt hieronder een overzicht van die uitgaven:

Aanleg van wegen, voorkomende op het Rijkswegenplan	f 11 700 000
Aanleg van kanalen, vaarten, sluiswerken, bruggen c.a.	5 350 000
Verbetering van de waterstaatkundige toestand in het gebied van de benedenrivieren	4 700 000
Landaanwinningswerken	4 350 000
Kosten van bouw van bruggen c.a.	1 000 000
Aanleg van luchtvaartterreinen	15 000 000
Omhoogbrengen emplacement Leiden H.S. en wijziging Leiden S.S.	1 000 000

Huisvesting van het leger	8 091 100
Huisvesting van de Koninklijke Marechaussee	2 000 000
Huisvesting van de luchtmacht en militaire vliegvelden	12 535 600
Aanschaffing van schepen, vaartuigen enz. voor de Marine, het Loodswezen, de Hydrografie en de betonning	97 589 300
Huisvesting van de Marine	6 705 000
Marine-etablisement te Soerabaja	4 710 800
Nieuwbouw van het Loodswezen, betonning enz.	549 000
Nieuw-, aan- en verbouw van onroerende goederen door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst	16 770 870
Verbetering van gronden enz. van de Domeinen	590 000
Voorschotten voor de woningbouw (ingevolge artikel 56 der Woningwet)	44 000 000
Kredieten onder hypotheccair verband voor verdere woningbouwvoorzieningen	10 000 000
Kosten voor het tot stand brengen van ruilverkavelingen	4 500 000
Kosten in verband met de electriciteitsvoorziening ...	195 000
Kosten in verband met de gasvoorziening	9 819 000
Lening voor uitbreiding van het Nationaal Luchtvaartlaboratorium	1 780 000
Kosten van het leggen van kabels en aanleg van wegen, radio-installaties enz. op en in de onmiddellijke omgeving van luchtvaartterreinen	350 000
Verstrekingen van kapitaal aan:	
1. het Zuiderzeefonds	45 320 140
2. de Staatsmijnen in Limburg	52 800 000
3. het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf	440 000
4. het Staatsvisserijhavenbedrijf	354 500
5. het Staatsmuntbedrijf	77 000
Voorschotten aan gemeenten ingevolge de Landarbeiderswet voor aankoop onroerende goederen	150 000
Voorschotten aan de Stichting Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek	1 000 000
Bijdragen aan instituten voor tuinbouwkundig onderzoek voor nieuwbouw	1 073 000

Uit dit overzicht blijkt, dat voor woningbouwvoorzieningen in totaal is geraamd een bedrag van f 54 miljoen, te weten f 44 miljoen voor voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet en f 10 miljoen voor kredieten onder hypotheccair verband voor verdere woningbouwvoorzieningen. Vergeleken met de begroting 1948, waarin onder de Kapitaalsuitgaven f 248 miljoen voor woningbouwvoorzieningen is uitgetrokken, betekent dit een belangrijke verlaging.

Ter toelichting daarvan zij medegedeeld, dat de oorspronkelijke begroting voor 1948 nog uitging van de gedachte, dat de door gemeenten en woningbouwverenigingen ter hand te nemen woningbouw door het Rijk zou worden gefinancierd. Later is echter het standpunt ingenomen, dat deze woningbouw in principe zou moeten worden gefinancierd uit middelen, welke de gemeenten op de kapitaalmarkt aantrekken. Daarnaast ligt het in de bedoeling, het in

de toekomst daarheen te leiden, dat de gelden, benodigd voor de door de gemeenten aan particuliere bouwers ingevolge de Financieringsregeling Woningbouw 1948 te verstrekken leningen onder verband van tweede hypotheek, niet meer door het Rijk aan de gemeenten worden verstrekt, doch eveneens zo veel mogelijk door de gemeenten zelf op de kapitaalmarkt worden opgenomen. Op deze wijze wordt een gezonde relatie gelegd tussen de uitgaven voor woningbouw en de nationale besparingen, welke laatste de limiet stellende bron van deze en overeenkomstige uitgaven behoren te zijn.

Middelen

Niettegenstaande thans, ingevolge de gewijzigde financiële verhouding met de gemeenten en provincien, een gedeelte van de opbrengst van diverse Rijksbelastingen ten behoeve van die lichamen moet worden afgestaan, wordt het verantwoord geacht de aan het Rijk ten goede komende belastingopbrengst belangrijk hoger te ramen dan oorspronkelijk voor 1948 was geraamd.

Zoals hiervoor reeds is medegedeeld staat aan de hand van de thans bekende belastingopbrengsten vast, dat de werkelijke opbrengst der belastingen op het dienstjaar 1948, evenals trouwens die op het dienstjaar 1947, de raming belangrijk zal overtreffen. Behalve aan het inhalen van achterstand in de directe belastingen, welke niet in de raming voor 1948 was begrepen (doch voor een belangrijk gedeelte wel in die voor vroegere jaren) — het gaat hier per saldo om een bedrag van ± f 275 miljoen — is dit te verklaren uit verscheidene ramingen, welke een jaar geleden niet dan met een ongemotiveerd optimisme op een bedrag zouden mogen zijn gesteld, dat overeenkomt met hetgeen thans redelijk mag worden genoemd. Zo was het zeer moeilijk om toen de opbrengst van de invoerrechten, die eerst met ingang van 1 Januari 1948 volgens de nieuwe tarieven zouden worden geheven, te schatten; zij werden geraamd op f 183 miljoen; de werkelijke opbrengst over de eerste 7 maanden van 1948 is f 127 miljoen, zodat thans een vermoedelijke jaaropbrengst van ten minste f 200 miljoen mag worden voorzien. Ten aanzien van de loon- en omzetbelasting ontbrak een jaar geleden elk concreet gegeven over de gevolgen van de nieuwe tarieven, welke per 1 Juli 1947 waren ingevoerd.

Achteraf is gebleken, dat de zeer globale schattingen van die gevolgen minder juist waren, zodat de raming van de loonbelasting voor 1948 thans van f 360 miljoen op f 480 miljoen en die van de omzetbelasting van f 535 miljoen op f 730 miljoen kon worden verhoogd. Stellig heeft ook een gunstige ontwikkeling van de bedrijvigheid op deze hogere schattingen invloed, zoals dit ook het geval is met enkele andere belastingen welke opbrengst een jaar geleden te laag werd geschat (o.a. dividend-, motorrijtuigen- en registratiebelasting en vereveningsheffing).

Er zijn ook enkele ramingen voor het jaar 1948, welke waarschijnlijk niet ten volle zullen worden gehaald, n.l. de bieraccijns en de successierechten.

De ramingen voor 1949 zijn wederom met redelijkheid naar de stand van zaken op heden geschied. Hierbij wordt opgemerkt, dat met de baten uit hoofde van het inhalen van achterstand in de inkomstenbelasting in de raming wederom geen rekening is gehouden; deze zullen voor 1949 echter veel lager zijn dan voor 1948. Niettemin mag uit dezen hoofde een niet geraamde baat worden verwacht voor het dienstjaar 1949, welke tot extra aflossing van Staatsschuld kan worden aangewend.

Overigens moge voor een nadere motivering van de raming der belastingmiddelen worden verwezen naar hetgeen dienaangaande in de Memorie van Toelichting op de Wet op de Middelen is vermeld.

Alleen zij nog opgemerkt, dat met de belastingverhogingen, aangekondigd in de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp op de Materiële Oorlogsschaden (Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948, 705), waarvan de opbrengst in dat stuk wordt becijferd op f 250 miljoen, bij de thans aangeboden middelenraming uiteraard nog geen rekening is gehouden.

Sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel

Aan het slot van deze algemene beschouwingen omtrent de ontwerp-begroting 1949 worden hieronder nog enige gegevens medegedeeld omtrent het burgerlijk Rijkspersoneel.

Het verloop van de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel blijkt uit onderstaand overzicht:

Overzicht van het verloop van de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel

HOOFDSTUK/FONDS	Werkelijke sterkte						Geraamd in begroting 1949
	1 Jan. 1946	31 Juli 1946	1 Jan. 1947	31 Juli 1947	1 Jan. 1948	30 Juni 1948	
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	342	334	320	324	331	332	330
II A. Algemene Zaken	1 030	867	343	121	105	99	115
III. Buitenlandse Zaken	346	421	497	540	576	598	727
IV. Justitie	37 316	35 115	33 348	28 471	23 592	20 948	19 988
V. Binnenlandse Zaken	5 654	5 392	4 170	3 196	2 301	1 937	1 236
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	5 280	5 105	5 325	5 534	5 987	6 286	7 533
VII B. Financiën	20 925 ¹⁾	20 828 ¹⁾	21 880 ¹⁾	23 026 ¹⁾	23 923 ¹⁾	23 755 ¹⁾	22 919
VIII A. Oorlog	4 897	5 846	6 431	7 282	7 955	8 352	11 897
VIII B. Marine	3 295	3 910	4 339	4 638	4 575	4 800	6 490
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting ...	9 038	6 165	6 488	6 746	6 700	6 072	6 093
IX B. Verkeer en Waterstaat	3 316	7 708	7 179	7 231	7 102	7 354	7 419
X. Economische Zaken	12 156	12 408	11 700	10 960	11 398	10 711	8 843
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening (met inbegrip van het voormalig Landbouw-Crisisfonds)	19 991	15 957	14 758	14 286	10 048	9 607	7 818
XII. Sociale Zaken	5 860	4 682	4 394	4 166	4 102	4 065	4 090
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	203	248	272	290	289	299	330
Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ...	380	355	399	368	339	334	383
Zuiderzeefonds	989	949	988	1 098	1 104	1 088	1 237
Totaal	131 018	126 290	122 831	118 277	110 427	106 637	107 448

Bij een beschouwing dezer cijfers dient te worden opgemerkt:

1. In de ontwerp-begroting voor 1949 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken is met een belangrijk hoger aantal personen rekening gehouden dan het aantal personen werkzaam op 30 Juni 1948. Deze uitbreiding wordt nodig geacht in verband met meer werkzaamheden op het Ministerie en bij de Buitenlandse Dienst. Opgemerkt wordt evenwel, dat omtrent deze personeelsuitbreiding nog overleg zal worden gepleegd met het Bureau Organisatie van het Ministerie van Financiën en met de Raad voor Rijkspersoneelsaangelegenheden en dat eerst tot aanstelling van nieuw personeel zal worden overgegaan indien daarover tussen de daarbij betrokken Ministers overeenstemming bestaat. In afwachting van het resultaat van dat onderzoek zullen de desbetreffende begrotingsartikelen gedeeltelijk worden geblokkeerd.

Voorts wordt nog medegedeeld, dat bij het opgegeven aantal personen, werkzaam bij voren genoemd Ministerie, geen rekening is gehouden met het aantal hulpkrachten, dat in het buitenland werkzaam is en evenmin met de bezetting der bureaux in het buitenland inzake voorlichting en verbinding. Naar schatting bedroeg dit aantal per 30 Juni 1948 ongeveer 768, terwijl in de ontwerp-begroting 1949 hiervoor is gerekend op 761 personen.

2. Het personeel van het Ministerie van Justitie zal door de liquidatie van het Directoraat van de Bijzondere Rechtspleging belangrijk teruglopen.

3. De daling van de sterkte van het personeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt veroorzaakt doordat het Centraal Bureau Verzorging Oorlogsslachtoffers is opgeheven, waarvoor in de plaats is gekomen de Dienst voor Maatschappelijke Zorg. Daar een groot gedeelte van de taak van het voormalige C.B.V.O. is overgedragen aan de gemeenten kan de personeelsbezetting van de Dienst voor Maatschappelijke Zorg belangrijk lager zijn.

4. De toeloop van studenten naar het Hoger Onderwijs en de noodzakelijke uitbreiding bij het Middelbaar Onderwijs in verband met de bevolkingsaanwas zijn de voornaamste oorzaken van de uitbreiding van het personeel bij het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

5. Het burgerpersoneel van het Ministerie van Oorlog en van Marine moet aanzienlijk worden uitgebreid o.a. ter vervanging van militair personeel bij diverse onderdelen.

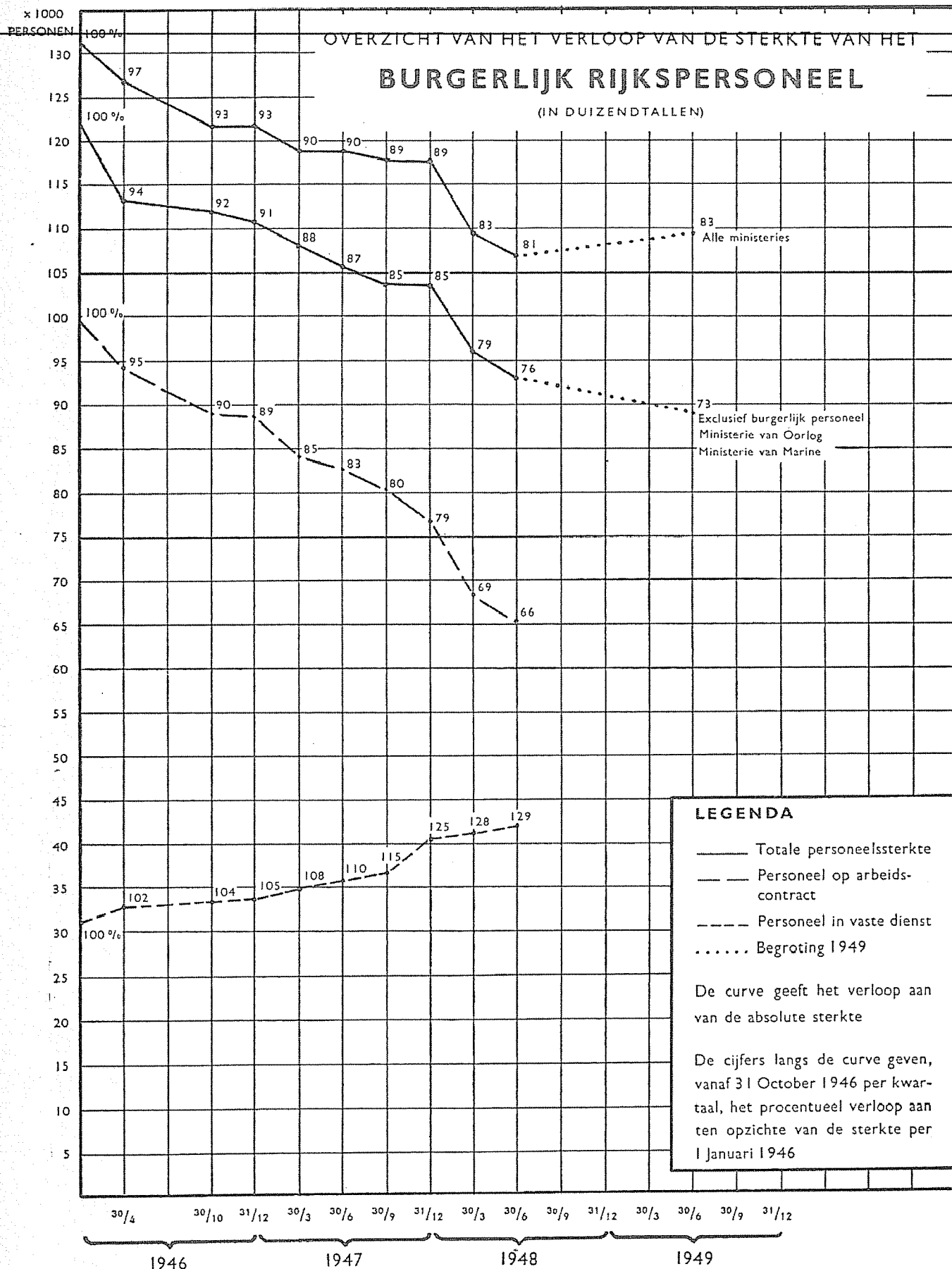
6. Door verdere inkrimping van de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid en de Prijscontroledienst zal de sterkte van het personeel van het Ministerie van Economische Zaken aanzienlijk verminderen.

7. De grote daling van de personeelsbezetting bij het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening in 1948 wordt verklaard door het feit, dat een deel der taken van de bureaux der Provinciale Voedselcommissarissen en de Aan- en Verkoopbureaux voor Akkerbouwproducten e.d., met ingang van 1 Januari 1948 is overgenomen door de Bedrijfschappen, waardoor het desbetreffende personeel vanaf genoemde datum niet meer tot het Rijkspersoneel behoort. De verdere daling, die in de ontwerp-begroting voor 1949 tot uitdrukking komt, vloeit voort uit het voornemen om een aantal maatregelen, waarvan de uitvoering veel personeel vereist, te vereenvoudigen en andere af te schaffen.

In de hierachter afgedrukte grafiek is het verloop van de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel afzonderlijk weergegeven voor het gehele personeel, voor het personeel op arbeidscontract en voor het personeel in vaste dienst. In overeenstemming met de in de begrotingsstukken gevolgde systematiek is het personeel in tijdelijke dienst, voorzover het 2 jaar en langer in dienst is, geteld bij het personeel in vaste dienst en voorzover het minder dan 2 jaar in dienst is bij het personeel op arbeidscontract.

Teneinde een inzicht te geven in het personeelsverloop bij enige belangrijke diensten van geheel of gedeeltelijk tijdelijk karakter, is de personeelsbezetting van die diensten weergegeven in een tabel voorkomende op pagina 27 van deze Nota. In tegenstelling met vorig jaar zijn thans geen gegevens opgenomen betreffende de diensten, ressorterende onder het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting, aangezien tengevolge van een administratieve omwerking van de begroting van dat Ministerie een vergelijking van de voor die diensten voor 1949 geraamde personeelsbezettingen met die in vorige jaren niet meer mogelijk is. Teneinde dit bezwaar te ondervangen zijn in de Memorie van Toelichting op dat begrotingshoofdstuk voor iedere begrotingsafdeling vergelijkingen tussen de jaren 1948 en 1949 gemaakt. Naar die vergelijkingen moge te dezer plaatse worden verwezen.

¹⁾ Sedert vorige publicatie verbeterde cijfers.



Personeelsbezetting belangrijke diensten van geheel of gedeeltelijk tijdelijk karakter

Dienst	31 Juli 1946	31 Juli 1947	30 Juni 1948	Ge- raamd in begr. 1949
Justitie				
Verblijfs- en Bewaringskampen . . .	9 246	7 126	3 268	— ¹⁾
Herstel Rechtsverkeer	2 033	2 061	1 822	2 017
Bijzondere Rechtspleging	975	1 200	1 317	371
Oorlogspleegkinderen en Bijzondere Jeugdzorg	1 174	559	408	110
Binnenlandse Zaken				
Centraal Bureau Verzorging Oorlogs- slachtoffers	3 827	2 308	1 030	522 ²⁾
Financiën				
Commissariaat voor Oorlogsschade (incl. Schade-Enquête-Commissies)	1 697	2 053	1 536	989
Centraal Bureau Vergoeding Militaire Vorderingen	113	262	237	174
Economische Zaken				
Rijksbureaux voor Handel en Nijver- heid	4 487	3 041	2 816	2 649
Centraal Distributie Kantoor	1 509	1 296	1 024	900
Prijscntrôle Dienst	1 130	1 075	1 063	719
Centrale Dienst voor de Economische Contrôle	976	857	838	471
Centrale Dienst voor In- en Uitvoer	363	569	677	726
Afdeling Prijzen (Algemeen beheer)	450	471	449	271
Landbouw, Visserij en Voedselvoorz.				
Centrale Contrôle Dienst	3 096	2 889	2 977	1 980
Rijksdienst voor Landbouwherstel .	718	771	782	765
Bureaux Provinciale Voedselcommissarissen e.a. bureaux ressorterend onder de Directie van de Voedsel- voorziening	5 416	5 272	11 ³⁾	11 ³⁾

**2. Nadere beschouwing van de Gewone Dienst
(Uitgaven en Middelen)**

*Gewone uitgaven en onvangsten
(in miljoenen guldens)*

Hoofdstuk der Begroting	1948		1949	
	Uitg.	Midd.	Uitg.	Midd.
I Huis der Koningin	1,6	—	1,4	—
II Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin	3,1	0,0	3,1	0,0
II A Algemene Zaken	2,2	0,1	2,6	0,1
III Buitenlandse Zaken	29,1	2,2	33,2	2,9
IV Justitie	92,9	26,9	102,7	47,3
V Binnenlandse Zaken	277,0	1,2	118,0	2,7
VI Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	280,1	21,3	319,9	24,8
VII A.1 Nationale Schuld	610,0	44,5	596,0	52,4
VII B Financiën	126,5	2564,0	123,3	2948,3
VIII A Oorlog	243,4	1,5	333,0	2,1
VIII B Marine	202,6	5,1	204,9	5,0
IX A Wederopbouw en Volkshuisvesting	55,9	42,9	64,8	24,1
IX B Verkeer en Waterstaat	124,8	4,0	130,3	28,6
X Economische Zaken	39,3	9,1	38,8	7,0
XI Landbouw, Visserij en Voedsel- voorziening	97,8	9,3	87,4	6,4
XII Sociale Zaken	230,7	5,2	246,7	4,3
XIII Overzeese Gebiedsdelen	9,8	0,9	10,9	0,0
XIV Onvoorzien uitgaven	0,0	—	0,0	—
Totaal	2426,8	2738,2	2417,0	3156,0

¹⁾ Geliquideerd, resp. overgegaan naar de Afdeling Gevangeniswezen.

²⁾ Dit cijfer heeft betrekking op het aantal personen, dat in 1949 naar raming werkzaam zal zijn bij de afwikkeling van het C.B.V.O. en de voorheen daaronder ressorterende gezinssoorten, inrichtingen en internaten voor oorlogsslachtoffers en maatschappelijk onangepaste personen. Het personeel van de Dienst voor Maatschappelijke Zorg, welke dienst het blijvende deel van de taak van het C.B.V.O. heeft overgenomen, is hierbij buiten beschouwing gebleven.

³⁾ Dit cijfer betreft de 11 Provinciale Voedselcommissarissen; het overige personeel is overgenomen door de verschillende bedrijfschappen.

Ter inleiding van deze beschouwing wordt hiervoren een verzameling staat van de uitgaven en middelen van de Gewone Dienst van de ontwerp-begroting 1949 gegeven, ingedeeld naar de verschillende hoofdstukken. Ter vergelijking zijn daarnaast de bedragen van de vastgestelde begroting voor 1948 geplaatst.

Voor een gedetailleerde verklaring van deze cijfers wordt verwezen naar de memorien van toelichting op de desbetreffende begrotingshoofdstukken.

Hier moge worden volstaan met een korte hoofdstuksgewijze bespreking van de voornaamste verschillen met de begroting voor 1948.

Bij de bespreking van die verschillen is, teneinde tot een zo goed mogelijke vergelijking tussen uitgaven en middelen over 1948 en de ontworpen begroting voor 1949 te komen, voor zoveel nodig mede aandacht geschonken aan de bedragen, welke, naar het zich thans laat aanzien, voor 1948 suppletoir zullen moeten worden aangevraagd dan wel op de begroting 1948 onbeschikt zullen blijven. Hierbij dient echter te worden opgemerkt, dat bij een vergelijking van beide begrotingen met suppletoire aanvragen voor uitgaven in 1948 ten behoeve van afgesloten dienstjaren en voor uitgaven in 1948, die in vorige begrotingen reeds waren voorzien, doch toen wegens materiaalgebrek e.d. niet tot uitvoering konden worden gebracht, geen rekening wordt gehouden.

Omtrent de hoofdstukken I (*Huis der Koningin*), II (*Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin*) en XIV (*Onvoorzien uitgaven*) valt niets te vermelden.

II A. Algemene Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f	2 197 800
Middelen		62 100
Nadelig saldo	f	2 135 700

Raming 1949:

Uitgaven	f	2 631 250
Middelen		52 700
Nadelig saldo		2 578 550
Meer	f	442 850

Ten behoeve van de overheidsvoorlichting, waarvan de kosten in 1949 op f 335 000 zijn geraamd, zal voor 1948 nog rond f 200 000 suppletoir worden aangevraagd. Hierbij zij aangetekend, dat tegenover laatstgenoemde verhoging, welke nodig is in verband met de centralisatie van de overheidsvoorlichting, verlagingen staan van overeenkomstige artikelen op andere hoofdstukken der begroting 1948.

Rekening houdende met nog enkele suppletoir in te dienen aanvragen van geringere omvang tot een totaalbedrag van f 300 000, zal de begroting voor 1948 dus met rond f 0,5 miljoen dienen te worden verhoogd.

III. Buitenlandse Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f	29 063 054
Middelen		2 170 881
Nadelig saldo	f	26 892 173

Raming 1949:

Uitgaven	f	33 179 861
Middelen		2 870 585
Nadelig saldo		30 309 276
Meer	f	3 417 103

De stijging der uitgaven is onder meer toe te schrijven aan een in de ontwerp-begroting 1949 geraamde uitbreiding van de personeelssterkte van het Departement en van de Buitenlandse Dienst. Deze uitbreiding houdt o.a. verband met de toeneming van het aantal posten (vertegenwoordigingen bij nieuwe zelfstandige naties en internationale organisaties) en de uitbreiding van de bestaande posten. Bij de bespreking van de sterkte van het burgerlijk personeel is reeds medegedeeld, dat, alvorens deze uitbreiding zal worden geëffectueerd,

daarover nader overleg met het Ministerie van Financiën en met de Raad voor Rijkspersoneelsaangelegenheden zal plaats vinden en dat in afwachting daarvan de desbetreffende begrotingsartikelen gedeeltelijk zullen worden geblokkeerd.

Dezelfde factoren welke tot een hogere raming voor 1949 hebben geleid, zullen, daar zij bij het samenstellen der begroting 1948 niet volledig konden worden voorzien, naar verwachting een suppletoire verhoging van deze laatste begroting met f 1.5 miljoen nodig maken.

In verband hiermede zal het saldo van 1949 in werkelijkheid rond f 1.9 miljoen hoger liggen dan dat voor 1948; de verhoging voor uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren is hierbij uiteraard buiten beschouwing gelaten.

Behalve door de genoemde personeelsuitbreiding is deze verhoging voor een deel toe te schrijven aan de nog steeds stijgende levensduur in den vreemde en aan de gefixeerde koersen, waardoor de kosten voor de financiering van de vertegenwoordigingen in het buitenland aanzienlijk zijn gestegen. Alleen reeds voor verblijfsvergoedingen moest f 1.2 miljoen méér geraamd worden dan voor 1948.

Het „Aandeel van Nederland in de kosten van de Verenigde Naties en de daarmee verband houdende Internationale Organisaties" moest aan de hand van de thans beschikbare gegevens f 250 000 hoger worden geraamd dan voor 1948 het geval was.

Naar aanleiding van een verzoek van de Minister van Buitenlandse Zaken, ingevolge de wens van de Tweede Kamer om een onderzoek naar de administratieve organisatie van de buitenlandse diensten (Motie van der Goes van Naters), is vanwege het Ministerie van Financiën een onderzoek ingesteld, waaruit voorstellen zijn voortgevloeid tot aanzienlijke vereenvoudiging van het geldelijk verkeer en de verantwoording tussen Ministerie en buitendiensten. Het overleg over deze voorstellen nadert zijn einde.

Daarnevens is een enigszins uitgebreid onderzoek gaande bij Harer Majesteits Ambassade te Londen, teneinde tot reorganisatie en inkringing van deze Ambassade te geraken. Het ligt in de bedoeling, de ervaring, welke wordt opgedaan bij de uitvoering van voorgestelde maatregelen, ten nutte te maken bij het overleg, dat vervolgens over de organisatie der andere buitenlandse diensten zal worden geopend.

IV. Justitie

Raming 1948:

Uitgaven	f 92 923 940
Middelen	26 898 950
Nadelig saldo	f 66 024 990

Raming 1949:

Uitgaven	f 102 683 091
Middelen	47 243 971
Nadelig saldo	55 439 120
Minder	f 10 585 870

De verhoging van de geraamde uitgaven is o.m. het gevolg van de wijziging van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (K.B. van 3 Maart 1948, *Staatsblad* 1 84), waarvan de kosten voor 1949 worden geraamd op f 3 miljoen; voor 1948 waren deze kosten nog niet geraamd. Andere factoren, welke hogere ramingen voor 1949 nodig maken zijn: de verdere uitbouw van het gevangeniswezen en de uitbreiding van het personeel der gevangenen (f 5.2 miljoen), een voorgenomen verhoging van de tarieven der gerechtskosten in strafzaken (f 476 000), de oprichting van een Centrale Kader-opleidingsschool en van een Centrale Eerste Opleidingsschool voor de politie (f 283 000), de stijging van verschillende algemene uitgaven als gevolg van prijsstijging van vele artikelen, enz. (f 1.1 miljoen).

Tegenover de bovengenoemde stijging der geraamde uitgaven voor 1949 staat een verlaging van andere uitgavenramingen, zodat de stijging der geraamde uitgaven voor het dienstjaar 1949 per saldo f 9.7 miljoen bedraagt.

Belangrijke verhogingen der middelen geven te zien: de gerechtelijke boeten, verbeurdverklaringen en griffierechten (f 9.8 miljoen) en de bijdragen van de gemeenten in de kosten der Rijkspolitie (f 3 miljoen). Voorts worden de ontvangsten van afgesloten dienstjaren voor 1949 f 7.4 miljoen hoger geraamd dan de overeenkomstige post van de begroting 1948.

Aangezien de middelenraming voor 1949 in totaal f 20.3 miljoen hoger kan worden gesteld dan voor 1948, is het nadelig saldo van de Gewone Dienst 1949 circa f 10.6 miljoen lager dan dat voor 1948.

Hierbij dient evenwel in aanmerking te worden genomen, dat voor 1948 naar verwachting in totaal een bedrag van rond f 12 miljoen suppletoir zal moeten worden aangevraagd. Het hierin begrepen bedrag ad ca. f 1.4 miljoen wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren kan bij een vergelijking van de begrotingen 1948 en 1949 buiten beschouwing blijven, aangezien deze uitgaven niet op de dienst 1948 zelve betrekking hebben. Verder wordt opgemerkt, dat in voornoemd bedrag ad f 12 miljoen mede is begrepen een bedrag van f 300 000 wegens overschrijving van overschotten van vorige dienstjaren.

Het nadelig saldo van de dienst 1949 zal dus in werkelijkheid circa f 21.2 miljoen lager liggen dan dat voor 1948.

V. Binnenlandse Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 277 016 900
Middelen	1 209 220
Nadelig saldo	f 275 807 680

Raming 1949:

Uitgaven	f 117 988 220
Middelen	2 741 670
Nadelig saldo	115 246 550
Minder	f 160 561 130

Teneinde te voorkomen, dat een vergelijking der cijfers tot een te gunstige conclusie zou kunnen leiden, moge het volgende worden opgemerkt.

De uitkeringen van het Rijk aan het Gemeentefonds ingevolge de Wet van 15 Juli 1948 (*Staatsblad* no. 1 307), inzake de noodvoorziening voor de gemeentefinanciën, (welke wet geldt voor de jaren 1948 tot en met 1950) zullen rechtstreeks uit de Rijksmiddelen worden verstrekt, zodat dit begrotingshoofdstuk over genoemde jaren daarmee niet wordt belast.

Het ligt in het voornemen, ten aanzien van de uitkeringen, welke het Rijk volgens het bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal in behandeling zijnde wetsontwerp tot herziening der provinciale financiën, te rekenen van 1 Januari 1948, aan de provinciën zal moeten verstrekken, een zelfde gedragslijn te volgen. Voorts zullen met ingang van laatstgenoemde datum aan de gemeenten geen voorschotten meer worden verstrekt in verband met de kosten van werkverruiming, doch zullen de gemeenten deze kosten zelf moeten financieren uit de hun op grond van bovengenoemde wet toevoelende middelen.

Als gevolg van het bovenstaande zal t.z.t. worden voorgesteld de begroting 1948 suppletoir met f 195.2 miljoen te verminderen.

Bovendien zij opgemerkt, dat op de begroting voor 1948 nog een stelpost voorkomt ad f 20 miljoen wegens kosten, voortvloeiende uit de per 1 Juli 1947 ingevoerde salarisherziening van het Burgerlijk Rijkspersoneel, welk bedrag eveneens suppletoir zal worden afgevoerd. Een en ander houdt verband met de omstandigheid, dat deze herziening niet tijdig kon worden verwerkt in de onderscheidene hoofdstukken der Rijksbegroting voor 1948, zodat de desbetreffende kosten aanvankelijk ten laste van dit hoofdstuk zijn gebracht.

In totaal zou dus de begroting voor 1948 verminderd kunnen worden met f 215.2 miljoen, ware het niet, dat tegenover deze verlaging enkele suppletoir aan te vragen verhogingen staan.

Zo zullen op grond van artikel III van de wet van 15 Juli 1948 (*Staatsblad* no. 1 307) tot het treffen van de noodvoorziening voor de gemeentefinanciën met ingang van 1 Januari 1948 aan de gemeenten de totale politiekosten worden verhoogd in plaats van het excedent van de kosten boven die van 1939.

Als gevolg hiervan zullen voor 1948 de bijdragen in de kosten van de gemeentepolitie met f 40 miljoen moeten worden verhoogd en worden gebracht op f 60 miljoen, welk bedrag mede voor 1949 wordt aangevraagd.

De sterkte van het politie-apparaat, zomede de bestaande financiële regeling verdienen nadere overweging.

Voor de kosten van de reserve-gemeentepolitie wordt thans f 1.8 miljoen geraamd, voor 1948 zal voor dit doel een suppletoir krediet worden aangevraagd ad f 1.5 miljoen.

De kosten, verbonden aan de voedselvoorziening van Nederlanders in Duitsland, kunnen voor 1949 beperkt blijven tot f 2.5 miljoen. De raming voor 1948 ad f 3 miljoen zal evenwel met f 1.5 miljoen dienen te worden verhoogd.

Eveneens zal de raming ad f 1.5 miljoen inzake de kosten van ondersteuning van politieke delinquenten voor 1948 met rond f 1.7

miljoen moeten worden verhoogd, terwijl voor de afwikkeling van de Staatsbrandweerpolitie-afdelingen en voor de bijdragen aan de voormalige Staatsbrandweerpolitie-gemeenten eveneens suppletoir respectievelijk f 0,8 en 2,1 miljoen zal worden gevraagd.

De voor het jaar 1948 inzake uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren nog aan te vragen bedragen ad f 26,2 miljoen buiten beschouwing latende, zal de begroting voor 1948 per saldo met f 167,5 miljoen kunnen worden verlaagd, zodat de raming voor dat jaar rond f 109,5 miljoen wordt.

Zo gezien wordt voor 1949 dus $\pm$ f 8,5 miljoen meer gevraagd dan voor 1948 nodig zal zijn.

De bijdrage aan Hoofdstuk VIII A (Oorlog) voor de Koninklijke Marechaussee vertoont t.o.v. 1948 een stijging van ruim f 1 miljoen.

De uitgave wegens uitkeringen aan oorlogsslachtoffers kon van f 15 miljoen in 1948 worden teruggebracht tot f 10 miljoen in 1949.

Voor de organisatiekosten van de Dienst voor Maatschappelijke Zorg (inclusief afwikkeling C.B.V.O.) van de provinciale inspecties en van de gezinssoorten is voor 1949 f 3,7 miljoen geraamd; voor 1948 bedroeg deze raming f 7,1 miljoen.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Raming 1948:

Uitgaven	f 280 090 037
Middelen	21 311 225
Nadelig saldo	f 258 778 812

Raming 1949:

Uitgaven	f 319 902 203
Middelen	24 807 222
Nadelig saldo	295 094 981
Meer	f 36 316 169

Ten einde een juist beeld te verkrijgen van de verhouding van de cijfers voor 1949 ten opzichte van die voor 1948, dient rekening te worden gehouden met de omstandigheid, dat de begroting van 1948 naar verwachting suppletoir nog met circa f 37 miljoen in totaal zal moeten worden verhoogd (te weten f 17 miljoen voor salarisverhoging van het personeel bij het lager-, middelbaar- en nijverheids-onderwijs, en f 20 miljoen wegens te lage raming van diverse artikelen, waarvan f 8 miljoen betrekking heeft op vorige dienstjaren).

De verhoging van 1948 voor uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren buiten beschouwing latende, zal het saldo over 1949 in feite dus circa 7,3 miljoen hoger zijn dan dat over 1948.

De hogere uitgaven voor het lager onderwijs zijn tot een bedrag van f 10 miljoen een gevolg van de salarisverhoging, toegekend bij Koninklijk besluit van 3 Maart 1948 (*Staatsblad* no. 184), terwijl zij voor een bedrag van f 3 miljoen veroorzaakt worden door de vermeerdering van het aantal leerlingen.

Een geheel nieuwe salarisregeling heeft voornamelijk aanleiding gegeven tot een hogere raming van het voorbereidend hoger- en middelbaar onderwijs, alsmede van het nijverheids-onderwijs. Daarnaast spelen ook de vermeerdering van het aantal leerlingen bij genoemde soorten van onderwijs een rol.

De toeneming van het aantal studenten, het instellen van nieuwe leerstoelen, alsmede de stijging van de materiële kosten zijn oorzaken, dat voor het hoger onderwijs ruim f 5 miljoen meer is geraamd.

De kosten voor de radio zullen ongeveer op dezelfde hoogte liggen als die van 1948, waarbij in aanmerking is genomen, dat de begroting van laatstgenoemd jaar nog met f 2 miljoen suppletoir zal moeten worden verhoogd. Het totaal der kosten kan geheel uit de te verwachten opbrengst van de luisterbijdragen worden gedekt, die onder de middelen zijn opgenomen.

De vermeerdering der middelen wordt in hoofdzaak veroorzaakt door een verhoging der raming van de luisterbijdragen met f 3 miljoen.

VII A 1. Nationale Schuld

Raming 1948:

Uitgaven	f 609 997 080
Middelen	44 517 398
Nadelig saldo	f 565 479 682

Raming 1949:

Uitgaven	f 596 000 354
Middelen	52 430 982
Nadelig saldo	543 569 372
Minder	f 21 910 310

De conversie van de 3—3½ % Nederlandse Staatslening 1938 en de consolidatie van een deel der vlottende schuld veroorzaken voor het dienstjaar 1949 een daling der uitgaven van rond f 21 miljoen, welke uit de volgende componenten bestaat:

a. vermindering aflossingsverplichtingen der binnenlandse geconsolideerde schuld	f 41 miljoen
b. vermindering rentelasten der vlottende schuld	23 miljoen
Totale vermindering	f 64 miljoen
c. stijging van de rentelasten der geconsolideerde binnenlandse schuld	43 miljoen
Netto-vermindering	f 21 miljoen

Daartegenover staat, dat de rente over in geld gestelde zekerheid voor bestaande of toekomstige belastingschulden f 6,7 miljoen hoger is geraamd.

VII B. Financiën

Raming 1948:

Uitgaven	f 126 503 497
Middelen	2 563 953 095
Voordelig saldo ..	f 2 437 449 598

Raming 1949:

Uitgaven	f 123 252 921
Middelen	2 948 252 421
Voordelig saldo ..	2 824 999 500
Meer	f 387 549 902

De verlaging der uitgaven wordt in hoofdzaak veroorzaakt door het wegvallen van de uitkering aan het Gemeentefonds en van de kosten van openbare Rijkswerken, uitgevoerd in het belang van de werkverruiming, welke voor 1948 voor respectievelijk rond f 4,5 miljoen en f 2 miljoen waren geraamd.

Hiertegenover staan enige onvermijdelijke verhogingen (zoals de vergoedingen aan de P.T.T. wegens te verrichten diensten), de overbrenging van de verhoogde bijdrage in de exploitatiekosten van het Staatsmuntdedrijf van de Buitengewone Dienst II naar de Gewone Dienst, terwijl de aanvulling van de salarissen van burgerlijk Rijks-personeel in militaire dienst voor het dienstjaar 1948 aanzienlijk te laag was geraamd.

Niettegenstaande de sociale lasten in de begroting 1948 te laag zijn geraamd en aan een geringe uitbreiding van personeel bij enkele diensten en aan de instelling van enige nieuwe vertegenwoordigingen voor 1949 niet valt te ontkomen, verschilt het totaal der personele lasten van de Gewone Dienst 1949 nagenoeg niet met dat van de Gewone Dienst 1948. In hoofdzaak is dit toe te schrijven aan het streven tot inkrimping van de personeelssterkte over de gehele linie.

Het grootste deel van de middelen van dit hoofdstuk wordt gevormd door de opbrengst der belastingen. Een specificatie der geraamde opbrengsten voor 1948 en 1949 wordt hierna gegeven. In verband met de inmiddels tot stand gekomen Wet Noodvoorziening Gemeentefinanciën (*Staatsblad* no. 1307), alsmede in verband met het bij de Staten-Generaal ingediende ontwerp van wet inzake herziening regeling der provinciale financiën (Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948 — 735), zijn zowel voor 1948 als voor 1949 de uitkeringen aan de gemeenten en provincies op de ramingen in mindering gebracht.

Geraamde opbrengst der belastingen (in mln. guldens).

	Oorspronkelijke raming voor 1948 (na aftrek uitk. aan prov. en gemeenten).	Raming voor 1949 (na aftrek uitk. aan prov. en gemeenten).
Inkomstenbelasting (na aftrek van voor- heffingen)	620.8	639.1
Vermogensbelasting van natuurlijke per- sonen	45.6	50.2
Vennootschapsbelasting	100.4	159.8
Loonbelasting	328.7	456.5
Dividendbelasting	18.3	36.5
Commissarissenbelasting	2.0	3.7
Vereveningsheffing	170.0	200.0
Motorrijtuigenbelasting	23.0	35.0
Bijzondere wijnbelasting	0.5	0.1
Invoerrechten	167.1	214.6
Statistiekrecht	4.6	6.4
Accijns op zout	6.4	6.4
Accijns op wijn	1.1	—
Accijns op gedistilleerd	47.3	59.1
Accijns op bier	24.7	19.2
Accijns op suiker	51.1	59.3
Accijns op tabak	136.9	155.2
Belasting op gouden en zilveren werken	0.8	0.8
Omzetbelasting	488.5	712.1
Rechten van zegel	13.7	18.3
Rechten van registratie	20.1	27.4
Rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking	62.1	59.3
	2.333.7	2.919.0

Voor toelichtingen op de ramingen der opbrengsten der belastingen moge worden verwezen naar de Memorie van Toelichting behorende bij de ontwerp-Middelenwet.

VIII A. Oorlog

Raming 1948:

Uitgaven	f 243 356 315
Middelen	1 460 533
Nadelig saldo	f 241 895 782

Raming 1949:

Uitgaven	f 332 976 798
Middelen	2 085 800
Nadelig saldo	330 890 998
Meer	f 88 995 216

De stijging van de Gewone Dienst wordt voor een bedrag van ca. f 75 miljoen veroorzaakt door een gewijzigde verdeling van de uitgaven over de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I. In 1948 werden de uitgaven van het leger voor 40 000 man ten laste van de Gewone Dienst gebracht. De uitgaven voor de overige 10 000 man in Nederland kwamen ten laste van de Buitengewone Dienst I.

In de begroting 1949 zijn de uitgaven van het gehele in Nederland onder de wapenen zijnde personeel — 52 260 man — ten laste van de Gewone Dienst gebracht.

Voor 1948 dient nog rekening te worden gehouden met een suppletoire aanvraag van ca. f 19 miljoen als gevolg van te lage ramingen (o.a. invoerrechten, e.d. f 13.5 miljoen, burgerpersoneel f 3 miljoen, Koninklijke Marechaussee f 1.7 miljoen) en een suppletoire aanvraag van f 3 miljoen als gevolg van de overschrijding van de in de begroting 1948 opgenomen legersterkte van 50 000 man met ca. 6000 man (op de Buitengewone Dienst I zal voor dit doel nog f 32 miljoen suppletoir worden aangevraagd).

Bovendien is nog te verwachten een suppletoire verhoging van de Gewone Dienst 1948 met volgens globale schatting plm. f 203 miljoen wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren. Bij een vergelijking van de ontwerp-begroting 1949 met het feitelijk begrotingsbeeld voor 1948 behoort deze laatste suppletoire verhoging, willen

de cijfers voor 1948 vergelijkbaar zijn met die voor 1949, uiteraard buiten beschouwing te worden gelaten.

Aangezien omtrent de vooruitzichten aangaande de ontwikkeling van de Nationale Reserve in 1949 thans nog onvoldoende zekerheid bestaat, zijn in de ontwerp-begroting voor 1949 hiervoor nog geen gelden aangevraagd. In het begin van het jaar 1949 zal nader worden bezien in hoeverre hiervoor in 1949 gelden nodig zullen zijn, die dan suppletoir zullen worden aangevraagd.

VIII B. Marine

Raming 1948:

Uitgaven	f 202 610 189
Middelen	5 103 000
Nadelig saldo	f 197 507 189

Raming 1949:

Uitgaven	f 204 904 680
Middelen	4 982 500
Nadelig saldo	199 922 180
Meer	f 2 414 991

Bij bovenstaand overzicht dient in aanmerking te worden genomen, dat de Gewone Dienst 1948 naar verwachting met rond f 54.5 miljoen suppletoir zal moeten worden verhoogd. Wanneer men de in deze verhoging begrepen uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren en voor overbrenging van overschotten van vorige dienstjaren, respectievelijk f 2 miljoen en f 44.5 miljoen, buiten beschouwing laat, zal het saldo 1948 dus uiteindelijk met rond f 8 miljoen stijgen.

Het saldo 1949 zal derhalve aldus gezien rond f 5.5 miljoen minder bedragen dan dat over 1948.

Terwijl in 1948 de kosten van de Koninklijke Marine, voorzover de sterkte hiervan boven de normale uitgang, als buitengewoon werden beschouwd, zijn bij het opstellen der begroting 1949 wederom alle kosten ten laste van de Gewone Dienst gebracht.

Zoals in de inleiding van deze Nota reeds is medegedeeld zijn als gevolg van een overeenkomst met de Nederlandsch-Indische Regering de exploitatiekosten van de Koninklijke Marine in Indonesië niet meer in de begroting opgenomen, doch zullen deze rechtstreeks ten laste van de Nederlandsch-Indische begroting worden gebracht. In een afzonderlijke bijlage van de Memorie van Toelichting bij de marinebegroting wordt van deze kosten, welke in totaal op f 112 miljoen worden geraamd, een overzicht gegeven.

De exploitatiekosten van het marine-établissement te Soerabaja zullen in 1949 wederom voor rekening van de Nederlandsch-Indische Regering komen; de kapitaalsuitgaven ten behoeve van dit bedrijf zijn voor Nederlandse rekening en opgenomen onder de Buitengewone Dienst II.

Voor de aanschaffing van vliegtuigen wordt thans een bedrag van f 13 miljoen aangevraagd.

De sterkte van het militaire personeel is, voor wat Nederland en de overzeese gebiedsdelen van het westelijk halfmond betreft, gesteld op 17 500 man.

IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting

Raming 1948:

Uitgaven	f 55 862 378
Middelen	42 899 876
Nadelig saldo	f 12 962 502

Raming 1949:

Uitgaven	f 64 813 090
Middelen	24 104 563
Nadelig saldo	40 708 527
Meer	f 27 746 025

De bijdragen aan gemeenten in de kosten van verbetering en splitsing van bestaande woningen zijn voor 1949 f 6 miljoen hoger geraamd dan voor 1948, omdat voor de in Maart 1948 bekend gemaakte „Premieregeling woningverbetering en -splitsing” zeer veel animo bestaat. Het voor 1948 voor dit doel geraamde bedrag ad f 2 miljoen zal bij suppletoire wet met f 4 miljoen worden ver-

millioen minder). Hierbij is er van uitgegaan, dat bij een geleidelijk verbeterde voorzieningsgraad van vele artikelen een vrij vergaande inkrimping van het prijsvormings- en prijscontrole-apparaat bereikt kan worden, zonder de doeleinden van de tot nu toe gevoerde prijs-politiek in gevaar te brengen. Hiernevens is gemeend, dat in het kader der bezuinigingseisen ten aanzien van de Economische Voorlichting met een aanmerkelijk lager bedrag kan worden volstaan, terwijl voorts de kosten van het Centraal Bureau voor de Statistiek eveneens zijn besnoeid. Beide verlagingen belopen voor dit hoofdstuk tezamen rond f 850 000.

Wat de middelen betreft, vertoont de raming der inkomsten van de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer een daling van rond f 5 miljoen, voortvloeiende uit de voorgenomen afschaffing der consent-geldheffing. Hiertegenover kan worden gewezen op een stijging der inkomsten van de Octrooiraad ad bijna f 750 000. Voorts is in afwijking met het vorig jaar f 1 650 000 geraamd als uitkering van de Staatsmijnen op basis van hetgeen verschuldigd zou zijn, indien zij aan de daarvoor in aanmerking komende belastingen zouden zijn onderworpen, en is in verband met de ontwikkeling der aardolie-productie ruim f 300 000 meer geraamd als winstaandeel van het Rijk in de N.V. Nederlandse Aardolie Maatschappij. Bovenbedoelde mutaties, tezamen met enkele minder belangrijke, hebben tot resultaat, zoals uit in hoofde vermeld cijferoverzicht blijkt, dat het totaal der middelen ten opzichte van het vorig jaar met ca. f 2 miljoen is gedaald.

Tenslotte wordt nog medegedeeld, dat omtrent de uitbreiding van het aantal Directeursposten, welke in de ontwerp-begroting voor 1949 is voorzien, geen besluit zal worden genomen dan nadat met de Raad voor Rijkspersoneelsaangelegenheden en met de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Financiën nader overleg zal zijn gepleegd.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

Raming 1948:

Uitgaven	f 97 754 350
Middelen	9 346 817
Nadelig saldo	f 88 407 533

Raming 1949:

Uitgaven	f 87 391 029
Middelen	6 370 100
Nadelig saldo	81 020 929
Minder	f 7 386 604

Zoals vorig jaar reeds werd betoogd, zal het streven in de agrarische sector erop gericht moeten zijn, de productiekosten te verlagen om daardoor de mogelijkheid te scheppen de afzetgebieden van onze agrarische producten te verruimen en zo mogelijk nieuwe te creëren.

Voorts dwingen de internationale verhoudingen, welke zowel uit de Benelux als uit het Europees Herstel Programma voortvloeien, tot verhoging van de agrarische productie en tot aanpassing aan het internationale prijspeil.

Slechts door een ver doorgevoerde mechanisatie en rationalisatie van de agrarische bedrijven zullen deze doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt.

Daartoe zullen de verschillende sectoren van de Directie van de Landbouw hun werkzaamheden moeten intensiveren, waardoor uitbreiding van personeel in verschillende gevallen nodig zal zijn. Voor de financiering van deze uitbreidingen is een apart artikel opgenomen.

Aangezien de Regering zich voorstelt de voorzieningen op voedselgebied te verruimen is in de begroting 1949 bij de raming van de Directie van de Voedselvoorziening rekening gehouden met een sterke inkrimping van het distributie- en controle-apparaat.

Het apparaat der Provinciale Voedselcommissarissen is overgenomen door de verschillende Bedrijfschappen. Hierdoor is een aanzienlijke ontlasting van het budget verkregen.

Tenslotte eist de voorbereiding van de talrijke internationale conferenties een gedegen inzicht in de nationale en internationale agrarische vraagstukken. Het was daarom onmogelijk op de buitenlandse dienst grote bezuinigingen te bereiken.

Aangezien de uitgaven van de Cultuurtechnische dienst voor 1948 aanzienlijk lager zijn geraamd dan de uitgaven in werkelijkheid beliepen — dit was mogelijk, doordat de overschotten van vorige dienstjaren konden worden aangewend ter dekking van de uitgaven voor 1948 — is voor 1949 voor de uitgaven van de Cultuurtechnische dienst een bedrag van f 20 miljoen uitgetrokken tegenover f 10

millioen in 1948. Tevens zij opgemerkt, dat rekening is gehouden met de mogelijkheid, dat de uitgaven voor cultuur-technische werken in 1949 meer dan de geraamde f 20 miljoen zullen bedragen, in welk geval zo nodig overschotten van 1947 tot een maximum bedrag van f 10 miljoen suppletoir voor de dienst 1949 zullen worden aangevraagd.

De raming van de middelen is ongeveer f 3 miljoen lager dan in 1948. De oorzaak van deze daling is voornamelijk gelegen in een herziening van de inkomsten van het Staatsveeartsenijkundig Onderzoekings Instituut op basis van de omzetten van 1947 en 1948. Daarnaast is in de sector Voedselvoorziening de kunstmestretrobutieregeling vervallen en zullen verschillende werkzaamheden voor derden als gevolg van een sterke inkrimping van het ambtelijk apparaat in 1949 niet meer uitgevoerd worden.

Hierdoor wordt op de gewone dienst een bezuiniging van circa f 20 miljoen verkregen.

Opgemerkt zij nog, dat bij een vergelijking van beide begrotingen er rekening mee moet worden gehouden, dat de Gewone Dienst van Hoofdstuk XI der Rijksbegroting 1948 naar verwachting suppletoir met pl.m. f 11,1 miljoen zal moeten worden verhoogd. Hiertegenover staat echter, dat andere artikelen der begroting met een bedrag van in totaal pl.m. f 19,8 miljoen kunnen worden verlaagd.

Daarbij dient echter te worden aangetekend, dat behalve bovengenoemde suppletoire verhoging van f 11,1 miljoen nog een verhoging van f 11,9 miljoen wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren is te verwachten.

Evenmin is bij bovengenoemd bedrag van f 11,1 miljoen rekening gehouden met een bedrag van f 19 miljoen aan overschotten, welke met toepassing van de procedure, bedoeld op bladzijde 6 van de Nota, betreffende de toestand van 's Rijksfinanciën voor het dienstjaar 1948, van vorige dienstjaren naar de begroting 1948 zullen worden overgebracht.

XII. Sociale Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 230 678 272
Middelen	5 220 450
Nadelig saldo	f 225 457 822

Raming 1949:

Uitgaven	f 246 681 691
Middelen	4 340 006
Nadelig saldo	242 341 685
Meer	f 16 883 863

Bij de beschouwing dezer cijfers dient rekening te worden gehouden met het volgende:

a. In het jaar 1948 zullen in werking treden de wet tot aanvulling van renten krachtens de Invaliditeitswet en de Kinderbijslagwet voor invaliditeits-, ouderdoms- en wezenrentetrekken. De kosten hiervan, waarmede bij de samenstelling der begroting 1948 nog geen rekening kon worden gehouden en waarvoor dan ook een bedrag suppletoir zal worden aangevraagd, worden voor 1949 geraamd op respectievelijk f 19 miljoen en f 11 miljoen.

Tengevolge van de inwerkingtreding van bovengenoemde wetten kon de post „Bijzondere toeslagen op grond van het Besluit no. 159/1941”, welke voor 1948 was geraamd op f 12 miljoen voor 1949 op f 3 miljoen worden gesteld.

Laatstgenoemd bedrag is nog geraamd voor toeslagen aan rentetrekken, op wie de huidige toeslagregeling van toepassing is. Voor deze gevallen moet als overgangsmaatregel de thans bestaande toeslagregeling gehandhaafd blijven.

b. Het beloop der uitgaven krachtens de Noodwet Ouderdomsvoorziening telt de verwachting, dat voor 1949 met een bedrag van f 140 miljoen zal kunnen worden volstaan, zodat vergeleken bij 1948 deze uitgaven f 10 miljoen lager zijn geraamd.

c. Voor bijdragen van het Rijk wegens subsidiën in de kosten van wachtgeldregelingen is voor 1949 een bedrag begroot, dat f 4,5 miljoen hoger is dan het bedrag, dat voor 1948 aanvankelijk werd geraamd. Deze verhoging is een gevolg van het feit, dat omstreeks Januari 1948 vier wachtgeldfondsen (zogenaamde risicofondsen) voor de bouw- en aanverwante bedrijven tot stand zijn gekomen, uit welke fondsen ingeval van vorstverlet uitkeringen zullen worden verstrekt. Rekening houdend met een vorstwerkloosheid van 3 weken

hoogd, zodat de raming voor 1949 in feite f 2 miljoen hoger is dan het voor 1948 benodigde bedrag.

De bijdragen aan gemeenten over 1949 en afgesloten dienstjaren ter tegemoetkoming in de betaling van de annuïteiten tot voldoening van rente en aflossing van voorschotten uit 's Rijks kas verstrekt voor doeleinden in paragraaf 7 der Woningwet omschreven, zijn voor 1949 f 2,4 miljoen hoger opgenomen.

De personeelsuitgaven en de algemene uitgaven van de Provinciale Directies van de Wederopbouw en Volkshuisvesting zijn onder de Gewone Dienst respectievelijk f 0,8 miljoen en f 0,5 miljoen hoger geraamd. Deze verhogingen zijn ontstaan door een verschuiving van de Buitengewone Dienst I naar de Gewone Dienst. De uitgaven voor het vaste personeel van de Provinciale Directies zijn nl. in verband met het permanente karakter van deze Directies ten laste van de Gewone Dienst gebracht, terwijl de uitgaven voor het personeel op arbeidsovereenkomst onder de Buitengewone Dienst I (aflopend karakter) zijn opgenomen. In dit verband moge worden verwezen naar het vermelde betreffende dit hoofdstuk in het vervolg van deze Nota onder 3. (Nadere beschouwing van de Buitengewone Dienst I).

Voorts is de Gewone Dienst, doordat het aantal door de Dienst Uitvoering Werken te werk te stellen arbeiders op 10 000 is aangenomen (voor 1948 was dit aantal op 9 000 gesteld) f 2,4 miljoen hoger. Het voor 1948 voor bijdragen in lonen geraamde bedrag zal evenwel suppletoir moeten worden verhoogd, omdat ook voor dat jaar het gemiddeld aantal tewerkgestelden hoger zal zijn.

Er is in de begroting voor 1949 gestreefd naar een reële verhouding tussen de kosten van huisvesting voor wederopbouwarbeiders en de kosten van huisvesting, welke ten laste van de D.U.W. behoren te komen. Hiervan is een stijging van de Gewone Dienst met f 1,3 miljoen het gevolg, waartegenover een nagenoeg gelijke vermindering van de Buitengewone Dienst I (aflopend karakter) staat.

Tegenover bovengenoemde verhogingen staat een verlaging met f 4 miljoen, welke is verkregen, doordat in afwijking van de in 1948 gevolgde gedragslijn, de „apparatuurkosten” van de Rijksgebouwendienst als aandeel in deze kosten over de hoofdstukken der Rijksbegroting zijn verdeeld.

De lagere raming der middelen is voor een bedrag ad f 5 miljoen het gevolg van een getroffen regeling, volgens welke aan de gemeenten voor aflossing van voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet gedurende 2 jaar uitsel kan worden verleend, teneinde de gelden te kunnen besteden ten behoeve van door de oorlog uitgesteld onderhoud aan woningwetwoningen; daarnaast vindt deze lagere raming zijn oorzaak in de omstandigheid, dat de in 1948 ontvangen en onder de middelen van dat hoofdstuk verantwoorde bijdrage ad f 13,5 miljoen van de P.T.T., in het jaar 1949 onder de middelen van hoofdstuk IX B (Verkeer en Waterstaat) wordt verantwoord.

Indien in aanmerking wordt genomen, dat de dienst 1948 in totaal suppletoir zal worden verhoogd met f 10,3 miljoen (f 11,7 miljoen verminderd met de te verwachten verlagingen ad in totaal f 1,4 miljoen) en dat het daarin begrepen bedrag ad f 2,3 miljoen wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren bij een vergelijking tussen beide begrotingen buiten beschouwing kan worden gelaten, wordt dus voor 1949 het saldo f 19,8 miljoen hoger dan voor 1948.

IX B. Verkeer en Waterstaat

Raming 1948:

Uitgaven	f 124 756 753
Middelen	4 030 097
Nadelig saldo	f 120 726 656

Raming 1949:

Uitgaven	f 130 311 656
Middelen	28 622 951
Nadelig saldo	101 688 705
Minder	f 19 037 951

De hogere raming der middelen vindt haar oorzaak in het feit, dat hieronder thans zijn opgenomen de ontvangsten van het Staatsbedrijf der P.T.T., welke in 1948 voorkomen op de begroting van Hoofdstuk IX A. Deze ontvangsten zijn op f 24 miljoen geraamd, waarvan f 9 miljoen als voordelig exploitatiesaldo en f 15 miljoen als ontvangsten op grond van belastingverordeningen.

Onder de uitgaven is thans een bedrag van f 6,5 miljoen opgenomen als extra-uitkering aan gepensioneerden van de Nederlandse

Spoorwegen; voor 1948 zal een gelijk bedrag suppletoir worden aangevraagd.

De uitkeringen ingevolge de Wet Buitengewoon Pensioen Zeelieden-oorlogsslachtoffers vragen een bedrag van f 2,5 miljoen.

Aangezien het ongebruikt gebleven gedeelte der in vorige jaren voor de ontwikkeling van vliegtuigen beschikbaar gestelde bedragen voldoende mogelijkheid biedt om het ontwikkelingswerk in 1949 voort te zetten, kan het betreffende begrotingsartikel thans Memorie worden geraamd. Mede hierdoor kon op de afdeling Burgerlijke Luchtvaart een vermindering van totaal rond f 3,9 miljoen worden verkregen.

Voor de Rijkswaterstaat werd f 2,7 miljoen meer uitgetrokken dan in 1948, in hoofdzaak om de achterstand in de onderhoudswerken verder in te halen. In het bijzonder vragen de boordvoorzieningen van verschillende voor de binnenscheepvaart belangrijke kanalen dringend vernieuwing; het onderhoud der kanalen wordt daarom f 1,5 miljoen hoger geraamd. Daartegenover kan voor het onderhoud der wegen f 1,5 miljoen minder worden uitgetrokken. Als gevolg van een hoger geraamde opbrengst der Motorrijtuigenbelasting worden de uitkeringen aan de provincies als bedoeld in artikel 3 van de Wet tot instelling van een Verkeersfonds f 2,7 miljoen hoger geraamd. Aangezien de opbrengst van de Motorrijtuigenbelasting voor 1948 de raming vermoedelijk zal overtreffen moet een suppletoire verhoging voor de uitkering aan de provincies over 1948 worden verwacht.

De bijdrage aan de provincie Friesland in de kosten van aanleg van het kanaal Groningen—IJsselmeer kon lager worden geraamd dan het voor 1948 aanzienlijk verhoogde bedrag.

Bij een vergelijking van de begrotingen 1948 en 1949 dient nog in aanmerking te worden genomen, dat de dienst 1948 naar verwachting suppletoir zal moeten worden verhoogd met een bedrag van f 8,7 miljoen. Hierbij wordt nog opgemerkt, dat in dat bedrag niet is begrepen hetgeen suppletoir voor 1948 zal moeten worden aangevraagd wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren en evenmin een bedrag ad f 630 000, hetwelk met toepassing van de procedure, genoemd op blz. 6 van de Nota, betreffende de toestand van 's Rijks financiën 1948, van vorige dienstjaren naar 1948 zal worden overgebracht.

X. Economische Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 39 352 500
Middelen	9 071 100
Nadelig saldo	f 30 281 400

Raming 1949:

Uitgaven	f 38 847 970
Middelen	7 043 500
Nadelig saldo	31 804 470
Meer	f 1 523 070

Indien bij de vergelijking van de uitgaven en middelen van de Gewone Dienst over de dienstjaren 1948 en 1949 in aanmerking wordt genomen, dat de Gewone Dienst voor 1948 met circa f 1 miljoen suppletoir zal moeten worden verhoogd, geeft het saldo over 1949 in feite een verhoging van ± f 500 000 te zien.

Verscheidene onderdelen vertonen ten opzichte van het vorig jaar een belangrijke daling in de uitgavenraming, zowel in verband met de verwachting, dat de overheidsbemoeiing in verschillende sectoren kan worden ingekrompen, als tengevolge van een verder doorgevoerde rationalisatie in de uitvoering van de taken, die voorshands onverminderd gehandhaafd dienen te blijven. Hiertegenover staan evenwel bemoeiingen, welke voor 1949 een hoger bedrag vereisen. De voornaamste stijging doet zich voor bij het Directoraat-Generaal voor de Buitenlandse Economische Betrekkingen (ca. f 1,5 miljoen meer), tengevolge van de ontwikkeling van het handelsverkeer en de internationale economische samenwerking. Ook voor 1948 zullen overigens door deze oorzaak verscheidene ramingen ter zake van apparaatskosten nader suppletoir moeten worden verhoogd.

Voorts vereist een goede dienstuitoefening zowel van het IJkwezen als van de Octrooiraad ca. f 350 000 meer dan vorig jaar. Bovendien is het noodzakelijk de industriële ontwikkeling ook dit jaar verder aan de internationale situatie aan te passen. In verband hiermede vertoont deze sector een stijging van rond f 650 000. Ten slotte is met enkele andere mutaties ca. f 350 000 gemoeid.

De voornaamste van de in de aanhef bedoelde verlagingen wordt gevormd door het Directoraat-Generaal van de Prijzen (rond f 2,3

per jaar zal het hiervoor ten laste van het Rijk komende bedrag op f 4,8 miljoen kunnen worden gesteld.

Voor hetzelfde deel zal voor 1948 een bedrag suppletoir worden aangevraagd.

d. De uitgaven ten behoeve van overbruggingsuitkeringen aan werkloze arbeiders en het subsidie in uitkeringen ingevolge de Sociale Bijstandsregeling en in andere uitkeringen aan werknemers werden tot dusverre in één bedrag geraamd (uitgaven ten behoeve van overbruggings- en andere uitkeringen aan werkloze arbeiders).

Voor het jaar 1949 zijn de uitgaven voor overbruggingsuitkeringen en de subsidiën gesplitst opgenomen. Gezien het uitgavenbeloop in 1948, zijn deze uitgaven, welke in verband met de onzekere factoren, die hierbij van invloed kunnen zijn, overigens moeilijk zijn te ramen, voor 1949 begroot op respectievelijk f 13,5 en f 3,5 miljoen, d.i. te zamen f 2 miljoen hoger dan het voor het jaar 1948 aanvankelijk aangevraagde bedrag.

Onder de middelen zijn de terugbetalingen van subsidiën en de terugbetalingen van ten onrechte genoten subsidiën in de kosten van wachtgeldregelingen over afgesloten dienstjaren, voor 1949 te zamen f 1 miljoen hoger geraamd. Dat het totaalbedrag der middelen 1949 ten opzichte van 1948 desondanks een verlaging te zien geeft, is in hoofdzaak toe te schrijven aan het feit, dat het bedrag der uitgaven ten behoeve van het Staatstoezicht op de Ziektefondsen, welke uitgaven volledig van de Ziektefondsen worden terugontvangen, voor 1949 niet onder de middelen is opgenomen. Aangezien de restitutie nog vóór de afsluiting van de dienst plaats vindt, zullen conform het bepaalde in artikel 27, lid 2, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927 no. 259) de terugontvangen bedragen voortaan tot vermindering van bezwaar ten behoeve van de artikelen, waarop de uitgaven worden verevend, worden aangewend.

Bij een vergelijking van de bedragen, welke voor de Afdeling Volksgezondheid voor 1948 en 1949 zijn geraamd, moet hiermede eveneens rekening worden gehouden.

Indien ten slotte in aanmerking wordt genomen, dat de Gewone Dienst 1948 in totaal suppletoir zal moeten worden verhoogd met ongeveer f 12,1 miljoen (het bedrag ad pl.m. f 1 miljoen, hetwelk zal worden aangevraagd voor overschrijving van overschotten van vorige dienstjaren is hierbij buiten beschouwing gelaten) geeft het saldo 1949 vergeleken met dat van 1948 een nadelig verschil van rond f 4,7 miljoen te zien.

XIII. Overzeese Gebiedsdelen

Raming 1948:

Uitgaven f 9 829 994
Middelen 906 394

Nadelig saldo f 8 923 600

Raming 1949:

Uitgaven f 10 881 300
Middelen 17 750

Nadelig saldo 10 863 550

Meer f 1 939 950

De vergelijking met 1948 geeft een ander beeld, indien in aanmerking wordt genomen, dat de uitgaven van de Gewone Dienst 1948 suppletoir zullen moeten worden verhoogd met $\pm$ f 3,7 miljoen (het aan te vragen bedrag ad ruim f 4 miljoen voor overbrenging van overschotten van vorige dienstjaren is daarbij buiten beschouwing gelaten). Aldus bezien vertoont uiteindelijk het saldo van 1949 in werkelijkheid een daling ten opzichte van het saldo 1948.

Het aandeel van dit ministerie in het subsidie aan het Centraal Bureau N.I.W.I.N. is f 544 900 hoger opgenomen dan voor 1948. Dit is het gevolg van een herziene verdeling der totale subsidiekosten over de desbetreffende hoofdstukken. Het totale subsidiebedrag is van f 2 554 200 teruggebracht tot f 2 350 000, waarvan ten laste komt van Hoofdstuk VIII A f 1 096 600, van hoofdstuk VIII B f 156 800 en van Hoofdstuk XIII f 1 096 600.

De afdeling Militaire Zaken vertoont een stijging van ruim f 1,5 miljoen. Als oorzaken zijn o.m. aan te wijzen: de prijsstijging van levensmiddelen en materialen; de aflossing der oorlogsvrijwilligers, wier verband in 1949 ten einde loopt, waardoor gedurende de aflossingsperiode de formatiesterkte tijdelijk zal worden overschreden; voorts de transportkosten verbonden aan de aflossing en repatriëring dezer vrijwilligers. Er dient evenwel in aanmerking te worden genomen, dat de begroting 1948, voorzover zij op deze afdeling betrekking heeft, suppletoir zal moeten worden verhoogd met een

bedrag van circa f 1,3 miljoen. Tevens zij vermeld, dat in de begroting 1949 bij de artikelen dezer afdeling een pro-memorise afrekpost is opgenomen, zulks voor het geval nader overleg met de desbetreffende gebiedsdelen er toe mocht leiden, dat de militaire uitgaven voor Suriname en de Nederlandse Antillen gedeeltelijk door die gebiedsdelen zelve zullen worden gedragen.

De Afdeling Commissariaat voor Indische Zaken is voor nihil uitgetrokken, daar de onder deze afdeling vallende uitgaafposten door de Nederlandsch-Indische regering zullen worden gerestitueerd. Deze terugbetaling, welke in 1948 onder de middelen werd opgenomen, wordt thans door afrekposten bij de betreffende artikelen aangegeven.

3. Nadere beschouwing van de Buitengewone Dienst I (Uitgaven en middelen van aflopend karakter)

Ten laste van deze dienst worden gebracht de uitgaven, voortvloeiende uit de bijzondere tijdsomstandigheden, zoals de uitgaven voor de expeditie voor herstel van orde en rust in Indië, die voor de wederopbouw, het landbouwherstel, de bemoeiing met distributie- en prijsregeling, de bijzondere rechtspleging e.d.

In de hieronder opgenomen staat zijn opgenomen de cijfers van de ontwerp-begroting 1949 en die van de vastgestelde begroting 1948.

Uitgaven en middelen van aflopend karakter (in miljoenen guldens).

Hoofdstuk der Begroting	1948		1949	
	Uitg.	Midd.	Uitg.	Midd.
I Huis der Koningin	0,0	—	0,0	—
II Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin	0,0	—	0,0	—
II A Algemene Zaken	—	—	—	—
III Buitenlandse Zaken	—	—	—	—
IV Justitie	46,9	15,1	31,7	15,5
V Binnenlandse Zaken	4,8	0,0	4,1	0,2
VI Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	3,1	—	2,9	—
VII A 1 Nationale Schuld	17,3	—	51,9	—
VII B Financiën	510,4	1,0	363,7	36,1
VIII A Oorlog	222,6	—	163,8	—
VIII B Marine	44,2	—	4,9	—
IX A Wederopbouw en Volkshuisvesting	66,2	2,6	52,4	2,3
IX B Verkeer en Waterstaat	41,5	—	61,5	0,3
X Economische Zaken	82,8	27,1	37,7	21,1
XI Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	40,4	7,8	30,3	0,2
XII Sociale Zaken	1,4	0,6	0,8	0,5
XIII Overzeese Gebiedsdelen	9,4	—	10,2	—
XIV Onvoorziene uitgaven	—	—	—	—
Totaal	1091,0	54,2	815,9	76,2

Teneinde een vergelijking mogelijk te maken van de in bovenstaande tabel opgenomen cijfers voor 1948 en 1949, ook wat de totalen betreft, is hoofdstuk VII A 2 (*Buitengewone aflossing van Nationale Schuld*) buiten beschouwing gelaten. Op dit hoofdstuk is, zowel onder de uitgaven als onder de middelen, voor 1948 geraamd f 3000 miljoen en voor 1949 f 700 miljoen.

Ook hierbij moge voor een gedetailleerde toelichting worden verwezen naar de bij de desbetreffende hoofdstukken behorende memorien van toelichting. Hieronder is, op dezelfde wijze als dit bij de Gewone Dienst is geschied, volstaan met een bespreking van de voornaamste verschillen met de begroting voor 1948.

Teneinde de vergelijking tussen uitgaven en middelen over 1948 en de ontwerp-begroting voor 1949 zo goed mogelijk te doen zijn, is, voor zoveel nodig eveneens aandacht geschonken aan de bedragen, welke naar verwachting voor 1948 suppletoir zullen moeten worden aangevraagd, dan wel op de begroting 1948 onbeschikt zullen blijven.

Met suppletoire aanvragen voor uitgaven in 1948 ten behoeve van afgesloten dienstjaren en voor uitgaven in 1948 betreffende werken, die in vorige begrotingen reeds waren voorzien, doch toen als gevolg van tempovertraging niet tot uitvoering konden worden gebracht, wordt bij een vergelijking van beide begrotingen geen rekening gehouden.

Omtrent de hoofdstukken I (*Huis der Koningin*), II (*Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin*), II A (*Algemene Zaken*), III (*Buitenlandse Zaken*) en XIV (*Onvoorziene Uitgaven*) valt niets te vermelden.

IV. Justitie

Raming 1948:

Uitgaven	f 46 906 050
Middelen	15 117 000
Nadelig saldo	f 31 789 050

Raming 1949:

Uitgaven	f 31 692 035
Middelen	15 497 000
Nadelig saldo	16 195 035
Minder	f 15 594 015

De lagere raming der uitgaven voor 1949 is mogelijk geworden door de voortgezette liquidatie van de instellingen voor oorlogspalegkinderen, de Bijzondere Jeugdzorg en de Bijzondere Rechtspleging. In totaal is voor deze instellingen f 22 miljoen minder nodig. De uitgaven voor Gevangeniswezen en Rechtsherstel moeten evenwel hoger worden geraamd (resp. f 2,7 en f 1,5 miljoen), terwijl voor wachtgelden, toegekend op grond van het Koninklijk besluit van 28 Januari 1948 (*Staatsblad* no. 131) f 3 miljoen moet worden geraamd (in 1948 was hiervoor geen bedrag uitgetrokken). Dat het Gevangeniswezen hoger moet worden geraamd is een gevolg van de overneming door deze dienst van de in 1949 nog aanwezige kampen voor politieke delinquenten. De verhoging van de kosten van Rechtsherstel is toe te schrijven aan een te lage raming voor 1948 zowel van de werkzaamheden van de afdeling Effectenregistratie als van het Nederlands Beheersinstituut.

Het totaal der middelen wordt op ongeveer hetzelfde bedrag als voor 1948 geraamd. Zullen in 1949 enerzijds de baten uit gestichtsarbeid van gevangenen f 4,5 miljoen en die van het Beheersinstituut f 1,5 miljoen hoger zijn, anderzijds zullen die van de Bijzondere Rechtspleging f 5,8 miljoen lager zijn.

Ter bevordering van een juiste vergelijking tussen de dienst 1948 en de dienst 1949 zij opgemerkt, dat voor eerstgenoemde dienst met een suppletoire verhoging van naar verwachting groot f 9,6 miljoen rekening dient te worden gehouden.

Het daarenboven suppletoir aan te vragen bedrag van plm. f 0,8 miljoen wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren heeft niet op de uitgaven van de dienst 1948 zelve betrekking en behoort uit dien hoofde bij een vergelijking van de begrotingen 1948 en 1949 buiten beschouwing te blijven.

V. Binnenlandse Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 4 800 000
Middelen	10 000
Nadelig saldo	f 4 790 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 4 146 400
Middelen	164 000
Nadelig saldo	3 982 400
Minder	f 807 600

De raming van de kosten van herstel van oorlogsschade werd van f 300 000 in 1948 tot f 200 000 in 1949 teruggebracht. De post voor uitkering aan evacués kan tot f 2 miljoen beperkt blijven, tegenover een aanvankelijke raming van f 2,5 miljoen voor 1948, welke echter suppletoir zal moeten worden verhoogd.

Bij de beschouwing van bovenstaand overzicht dient in aanmerking te worden genomen, dat voor de dienst 1948 een suppletoire verhoging van ongeveer f 4,8 miljoen zal worden aangevraagd. De daarenboven nog nodige suppletoire verhoging van f 19,2 miljoen voor uitgaven over afgesloten dienstjaren is hierbij buiten beschouwing gebleven, aangezien bij een vergelijking tussen de begrotingen 1948 en 1949 uiteraard alleen rekening moet worden gehouden met uitgaven, welke op de begrotingsdienst 1948 zelf betrekking hebben.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Raming 1948:

Uitgaven	f 3 089 000
Middelen	—
Nadelig saldo	f 3 089 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 2 881 150
Middelen	—
Nadelig saldo	2 881 150
Minder	f 207 850

Daar kan worden verwacht, dat het onderwijs aan uit de Overzeese Gebiedsdelen gerepatrieerde jeugd en de werkzaamheden voor de perszuivering in de loop van 1949 zullen worden beëindigd, zijn hiervoor lagere bedragen geraamd. In aanmerking ware bovendien te nemen, dat de Buitengewone Dienst I van 1948 suppletoir met rond f 500 000 zal moeten worden verhoogd.

VII A 1. Nationale Schuld

Raming 1948:

Uitgaven	f 17 341 500
Middelen	—
Nadelig saldo	f 17 341 500

Raming 1949:

Uitgaven	f 51 932 600
Middelen	—
Nadelig saldo	51 932 600
Meer	f 34 591 100

Ten gevolge van de verkregen langlopende buitenlandse credieten stijgen de aflossingsverplichtingen met ruim f 34 miljoen.

VII A 2. Buitengewone aflossing Nationale Schuld

Raming 1948:

Uitgaven	f 3 000 000 000
Middelen	3 000 000 000
Saldo	Nihil

Raming 1949:

Uitgaven	f 700 000 000
Middelen	700 000 000
Saldo	Nihil

Nu is gebleken, dat de totale opbrengsten van de vermogensheffing ineens en van de vermogensaanwasbelasting aanzienlijk lager zullen uitvallen dan oorspronkelijk was geraamd, moest de raming van de ontvangsten uit dien hoofde voor de dienst 1949 van f 900 miljoen, welke in de Millioenennota van 1948 is genoemd, worden herzien.

Naar verwachting zullen de ontvangsten in 1949 een bedrag van f 700 miljoen belopen, welk bedrag zal worden aangewend voor buitengewone aflossing van de Staatsschuld.

VII B. Financiën

Raming 1948:

Uitgaven	f 510 421 534
Middelen	987 150
Nadelig saldo	f 509 434 384

Raming 1949:

Uitgaven	f 363 660 700
Middelen	36 122 150
Nadelig saldo	327 538 550
Minder	f 181 895 834

Teneinde het streven naar verlaging van de uitgaven van aflopend karakter zoveel mogelijk te bevorderen, zal jaarlijks niet meer dan een bedrag van ongeveer f 500 miljoen beschikbaar worden gesteld voor uitgaven, welke betrekking hebben op bijdragen in oorlogsschade. In verband hiermede zullen de hogere, respectievelijk aan-

vuillende bijdragen, waartoe het ingediende wetsontwerp op de materiële oorlogsschaden de mogelijkheid opent, na de totstandkoming van de wet getemporeerd tot uitbetaling worden gebracht.

Door het aflopend karakter daalt de uitkering ten behoeve van de reconstructie van de koopvaardijvloot met ruim f 1 miljoen; de uitkering voor het landbouwherstel stijgt echter tengevolge van een snellere afwikkeling van voorschotten met f 3 miljoen.

Teneinde tot een juiste vergelijking te komen met 1948 zij opgemerkt, dat de uitgaven voor de bijdragen in oorlogsschade aan huisraad voor de dienst 1948 f 75 miljoen meer zullen bedragen dan de raming, terwijl de geraamde uitgaven wegens bijdragen in oorlogsschade aan onroerende goederen voor 1948 f 75 miljoen minder zullen bedragen.

Het blijkt dan, dat de raming voor 1949 voor de bijdragen in oorlogsschade aan onroerende particuliere goederen circa f 6 miljoen lager kan worden gesteld dan voor 1948, terwijl de huisraadschade f 20 miljoen lager kan worden gesteld.

De bijdragen in oorlogsschade aan schepen moesten dit jaar voor f 15 miljoen worden opgebracht; voor 1948 werd deze post voor memorie opgenomen, daar rekening werd gehouden met een overschot van f 20 miljoen op de dienst 1947.

De bijdragen in oorlogsschade aan roerende goederen, tot een bedrijf behorend, konden wegens het aflopend karakter f 40 miljoen lager worden geraamd.

Als nieuwe post werd op de begroting 1949 opgevoerd de bijdragen in verband met schade door eigen verzet, met een bedrag van f 4 miljoen; daarentegen konden de bijdragen in de kosten van de tegemoetkomingen aan de ingeschrevenen in het Grootboek van de Rijn- en Binnenvloot en de uitgaven wegens steunverlening aan ondernemingen, welke bedrijven gesloten zijn, vervallen, hetgeen tot een vermindering van f 1,6 miljoen leidde.

Van het in 1948 nieuw opgevoerde bedrag ad f 10 miljoen voor de schadeloosstelling van door de Staat in eigendom gevorderde huisraad van politieke delinquenten zal, naar het zich laat aanzien, een bedrag van f 5 miljoen onbesteed blijven. Aangezien voor 1949 een bedrag van f 5 miljoen nodig zal zijn, kan, rekening houdend met het overschot van 1948, thans met een memoriepost worden volstaan.

De door het Centraal Bureau Vergoeding Militaire Vorderingen uit te keren vergoedingen zijn voor 1949 f 7,5 miljoen lager geraamd dan voor 1948.

De uitgaven wegens bijdragen ten behoeve van de wederopbouw van de lagere publiekrechtelijke lichamen zullen, zowel in 1948 als in 1949, een bedrag van f 60 miljoen belopen. Daar rekening kan worden gehouden met een overschot van f 40 miljoen op de dienst 1948, is voor 1949 een raming opgenomen van f 20 miljoen.

Voorts moge er op worden gewezen, dat door het overnemen van de Centrale Vermogensopsporingsdienst van Justitie en door de te lage raming voor 1948 van het Bureau Herstelbetalings- en Recuperatiegoederen de uitgavenraming nadelig is beïnvloed.

De stijging van de middelen wordt voor een bedrag ad f 25 miljoen veroorzaakt door de inkomsten, voortvloeiende uit de getroffen maatregelen inzake de inlevering van munt- en bankbiljetten en voor een bedrag ad f 9 miljoen door de hogere ontvangsten wegens herstelbetalingen en recuperatie van goederen.

Tenslotte is voor 1949 wegens rente van oorlogsmolestercrédieten, verstrekt door de Herstelstichtingen 1940, een opbrengst van f 1 miljoen geraamd.

VIII A. Oorlog

Raming 1948:

Uitgaven	f 222 597 385
Middelen	—
Nadelig saldo	f 222 597 385

Raming 1949:

Uitgaven	f 163 772 250
Middelen	—
Nadelig saldo	163 772 250
Minder	f 58 825 135

Voor 1948 moet nog worden gerekend op een suppletoire aanvraag ten bedrage van ca. f 50 miljoen (waarvan f 32 miljoen als gevolg van de overschrijding der in de begroting 1948 opgenomen legersterkte, waarop bij de behandeling van de Gewone Dienst reeds is gewezen).

De Buitengewone Dienst I is dus in 1949 ca. f 109 miljoen lager dan in 1948.

Aangezien bij een vergelijking tussen de ontwerp-begroting 1949 en het begrotingsbeeld van het dienstjaar 1948 uiteraard, voor zover het laatste betreft slechts rekening dient te worden gehouden met uitgaven, welke op de begrotingsdienst 1948 zelve betrekking hebben, wordt opgemerkt, dat de daarenboven te verwachten verhoging van de begroting 1948 ad f 191,5 miljoen wegens uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren bij die vergelijking niet in aanmerking is genomen.

Het verschil ad f 109 miljoen is voor ca. f 75 miljoen veroorzaakt door de gewijzigde verdeling van de uitgaven over de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I, waarop bij de behandeling van de Gewone Dienst reeds de aandacht is gevestigd.

Ten opzichte van 1948 vertoont de Buitengewone Dienst I dus een reële daling van ca. f 34 miljoen.

Deze daling wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

1. de daling der legersterkte in Indonesië. Deze was voor 1948 geraamd op 84 200 man en voor 1949 op 71 900 man. Deze verlaging van 12 300 man heeft een vermindering van de uitgaven met f 15 miljoen tot gevolg;

2. ten gevolge van de gewijzigde kostenverdeling tussen Nederland en Indonesië, zijn in 1949 de tropentoelagen ten laste van de Indische begroting gebracht. Indien dit reeds in 1948 het geval ware geweest, zou de Buitengewone Dienst I voor dat dienstjaar ca. f 18 miljoen lager zijn geweest.

Eveneens als gevolg van bovengenoemde kostenverdeling en mede door het groter aantal repatriërenden, dat in 1949 verwacht wordt, zijn de demobilisatiekosten in 1949 f 9,5 miljoen hoger geraamd.

VIII B. Marine

Raming 1948:

Uitgaven	f 44 165 000
Middelen	—
Nadelig saldo	f 44 165 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 4 940 000
Middelen	—
Nadelig saldo	4 940 000
Minder	f 39 225 000

De voor 1949 aangevraagde gelden zijn in hoofdzaak bestemd voor de uitgaven wegens demobilisatie van marinepersoneel.

Ook in de Marine-begroting is voor 1949 in de verdeling van de uitgaven over de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I wijziging gebracht. Terwijl in 1948 de kosten van de Koninklijke Marine, voorzover de sterkte hiervan boven de normale uitgang, als buitengewoon werden beschouwd, is bij het opstellen der begroting 1949 gerekend, dat wederom alle kosten ten laste van de Gewone Dienst behoorden te worden gebracht.

IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting

Raming 1948:

Uitgaven	f 66 199 062
Middelen	2 600 000
Nadelig saldo	f 63 599 062

Raming 1949:

Uitgaven	f 52 384 478
Middelen	2 328 800
Nadelig saldo	50 055 678
Minder	f 13 543 384

Bij een vergelijking van deze cijfers dient in aanmerking te worden genomen, dat voor de dienst 1948 nog verschillende artikelen suppletoir zullen moeten worden verhoogd met een bedrag van ongeveer f 9,5 miljoen in totaal.

In dit bedrag is niet begrepen een bedrag ad f 22 miljoen, hetwelk daarenboven suppletoir zal moeten worden aangevraagd, doch betrekking heeft op overbrenging van overschotten van vorige dienstjaren en evenmin met een bedrag ad rond f 7,5 miljoen inzake uitgaven betreffende afgesloten dienstjaren.

Tegenover bovengenoemde verhoging ad f 9,5 miljoen staat evenwel een verlaging van verschillende artikelen tot een totaal bedrag van rond f 13 miljoen.

Ten behoeve van de wederopbouw van de aan de gemeente Rotterdam toebehorende eigendommen is voor 1949 een bedrag ad f 23 miljoen uitgetrokken, f 2,9 miljoen meer dan voor 1948 werd geraamd. Hierbij dient er evenwel rekening mede te worden gehouden, dat bij het voor 1948 geraamde bedrag de overschotten van de dienst 1947 — zijnde f 5 100 000 — zouden worden gevoegd, zodat voor in 1948 uit te voeren werken in totaal f 25 210 000 beschikbaar kwam.

Voor herstel van aan het Rijk en andere publiekrechtelijke lichamen toebehorende eigendommen in de Wieringermeer is voor 1949 f 4,5 miljoen geraamd. Voor 1948 werd hiervoor een memoriepost opgenomen, omdat met een overschot van de dienst 1947 van circa f 10 miljoen kon worden gerekend. In feite is het voor 1949 geraamde bedrag dus f 5,5 miljoen lager dan het voor 1948 suppletoir aan te vragen bedrag.

De uitgaven, welke verband houden met de tewerkstelling van arbeiders in getroffen gebieden zijn, o.a. omdat de huisvestings-, reiskosten etc. van tewerkgestelde arbeiders in de aanbestedingsbedragen worden gecalculeerd, circa f 4,9 miljoen lager geraamd.

De personeels- en algemene uitgaven van de Provinciale Directies voor de wederopbouw en volkshuisvesting, waaronder alle bouw-bureaux nu ressorteren, zijn uiteindelijk circa f 2,7 miljoen lager geraamd. Doordat de personeels- en algemene uitgaven van het vaste personeel voor 1949 onder de Gewone Dienst zijn opgenomen, hetgeen overeenkomt met het permanente karakter van de Provinciale Directies, is deze f 1,3 miljoen hoger geraamd, terwijl hiertegenover, mede tengevolge van eerdergenoemde overbrenging de Buitengewone Dienst I met f 4 miljoen kon worden verlaagd.

De personeels- en algemene uitgaven van het Bureau Wederopbouw Boerderijen zijn voor 1949 f 1,4 miljoen lager geraamd. Dit is enerzijds het gevolg van het feit, dat een gedeelte van de apparaatskosten in mindering is gebracht, omdat deze gedeeltelijk zijn begrepen in de stichtingskosten, terwijl anderzijds de apparaatskosten zelve door bezuiniging lager konden worden geraamd.

De uitgaven wegens bijdragen in lonen en daarmee gelijk te stellen kosten verbonden aan tewerkstelling op objecten van de D.U.W. van politieke delinquenten en ter beschikking van de Regering gestelden werden voor 1949 tengevolge van de afnemende van het aantal politieke delinquenten dat nog tewerkgesteld zal moeten worden f 1,4 miljoen lager geraamd.

Tenslotte is de raming van de Buitengewone Dienst I f 9 miljoen lager, doordat de voor de uitgaven in verband met aankoop, vervoer, vervoer en opslag van bouwmaterialen uit het buitenland opgenomen stelpost — voor 1948 was hiervoor een bedrag ad f 9 miljoen uitgetrokken — voor 1949 binnenslijns is opgevoerd, aangezien de materialen worden doorgeleverd aan Rijksdiensten of derden.

IX B. Verkeer en Waterstaat

Raming 1948:

Uitgaven	f 41 472 500
Middelen	—
Nadelig saldo	f 41 472 500

Raming 1949:

Uitgaven	f 61 450 500
Middelen	283 120
Nadelig saldo	61 167 380
Meer	f 19 694 880

De schadevergoedingen, voortvloeiende uit de Zee- en Luchtvaart-verzekeringswet 1939 zijn in deze begroting geraamd op f 44 miljoen. Dit is f 24 miljoen meer dan de oorspronkelijke raming voor 1948. Laatsbedoelde raming is aanzienlijk te laag gebleken; een suppletoire begroting van f 50 miljoen zal binnenkort worden ingediend. De uitgaven ten behoeve van de wederopbouw van de aan het Rijk toebehorende eigendommen (Rijkswaterstaat) konden voor 1949 f 2,8 miljoen lager worden geraamd.

X. Economische Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 82 784 500
Middelen	27 088 500
Nadelig saldo	f 55 696 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 37 708 880
Middelen	21 054 000
Nadelig saldo	16 624 880
Minder	f 39 071 120

In bovenstaande cijfers komt de uitgavenverlaging voortvloeiende uit de voorgenomen beperking der overheidsbemoeiing, duidelijk tot uitdrukking. In de eerste plaats zijn de kosten verbonden aan de distributie alsmede de daarmee samenhangende controlemaatregelen respectievelijk f 7,2 en f 1,7 miljoen lager geraamd. Daarnaast vertonen de kosten der Rijksbureaux van Handel en Nijverheid, in het algemeen tengevolge van rationalisatie, een daling van rond f 400 000.

Met een aanzienlijke vermindering van het subsidie op brandstoffen ten behoeve van de verbruikers is voor 1949 rekening gehouden. Ten opzichte van 1948 betekent dit een vermindering van f 32 miljoen. Volledigheidshalve zij te dezer plaatse nog vermeld, dat de raming voor 1948 van het Fonds voor de Prijspolitiek ad f 50 miljoen (waarin de brandstoffen-subsidie ad f 40 miljoen is begrepen) nog belangrijk zal moeten worden verhoogd. Tenslotte zijn de inkomsten voortvloeiende uit de energievoorziening (stroomlevering uit Duitsland) thans rechtstreeks in mindering van de uitgaven gebracht. Door deze administratieve maatregel vertoont het ramingscijfer der uitgaven een daling van f 3,4 miljoen.

De daling der middelen wordt door laatstbedoelde omstandigheid uiteraard tot een overeenkomstig bedrag (f 3,4 miljoen) verklaard. Het overige deel der middelendaling wordt vrijwel geheel verklaard door de vermindering van ruim f 2,5 miljoen welke de opbrengst der Rijksbureaux van Handel en Nijverheid als gevolg van een verlaging der heffingsnormen vertoont.

Indien men in aanmerking neemt, dat de Buitengewone Dienst I van 1948 in totaal met circa f 59 miljoen suppletoir zal moeten worden verhoogd en de middelen-opbrengst van deze dienst voor 1948 met rond f 20 miljoen zal stijgen, wijst een vergelijking tussen beide begrotingen uit, dat het nadelig saldo van 1949 in werkelijkheid ongeveer f 78 miljoen lager zal liggen.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

Raming 1948:

Uitgaven	f 40 383 320
Middelen	7 785 000
Nadelig saldo	f 32 598 320

Raming 1949:

Uitgaven	f 30 347 300
Middelen	157 500
Nadelig saldo	f 30 189 800
Minder	f 2 408 520

De voorgenomen inkrimping van het distributie-apparaat heeft een verlaging van f 10 miljoen tengevolge.

Tegenover de ca. f 11,9 miljoen lagere raming van de uitgaven voor oogstvoorzieningen staat de raming van de uitgaven voortvloeiende uit de Wet Herverkaveling Walcheren (f 11,8 miljoen).

De lagere raming van de ontvangsten wordt veroorzaakt door een aanzienlijke verlaging van de bijdragen van belanghebbenden in de kosten van oogstvoorziening. Zulks houdt verband met de voorgestelde vermindering van overheidshulp bij het verzorgen van de oogst.

De raming van uitgaven, welke ten laste van Hoofdstuk VII B Financiën zijn gebracht, is enigszins verhoogd in verband met het feit, dat in 1949 een aanzienlijk deel van de oorlogsschade in de landbouw definitief zal worden verrekend.

Om een zuiver beeld van de vergelijking van de begroting 1948 met die van 1949 te verkrijgen, dient nog in aanmerking te worden genomen, dat de dienst 1948 naar verwachting suppletoir zal moeten worden verhoogd met een bedrag van naar raming f 18,7 miljoen.

XII. Sociale Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 1 377 036
Middelen	600 000
Nadelig saldo	f 777 036

Raming 1949:			Raming 1949:		
Uitgaven	f	773 813	Uitgaven	f	10 160 000
Middelen		526 000	Middelen		
Nadelig saldo		247 813	Nadelig saldo		10 160 000
Minder	f	529 223	Meer	f	760 000

De daling der uitgaven met circa f 600 000 is in hoofdzaak een gevolg van de omstandigheid, dat de afdeling Repatriëring en de Missie tot opsporing van vermiste Nederlandse personen uit de bezettingstijd uiterlijk 1 Juli 1949 zullen zijn geliquideerd.

Bovendien nemen de werkzaamheden van het Informatiebureau van het Nederlandse Rode Kruis geleidelijk af en zal ook bij dit bureau worden getracht door verdere inkrimping van personeel een nog grotere vermindering van uitgaven te verkrijgen. In verband hiermede is voor het Informatiebureau eveneens een aanzienlijk lager bedrag geraamd.

Tenslotte ware er bij een vergelijking van beide begrotingen nog rekening mede te houden, dat de Buitengewone Dienst I 1948 voor uitgaven op de dienst 1948 betrekking hebbende suppletoir zal moeten worden verhoogd met f 1 225 000.

Daarnaast staat een verhoging van de Buitengewone Dienst I 1948 met f 2 miljoen voor overbrenging van overschotten van vorige dienstjaren.

XIII. Overzeese Gebiedsdelen

Raming 1948:		
Uitgaven	f	9 400 000
Middelen		—
Nadelig saldo	f	9 400 000

Als terugbetaling aan Suriname voor door dit gebiedsdeel, in verband met de algemene oorlogvoering, gedane uitgaven, werd voor 1949 f 1 720 000 uitgetrokken (voor 1948 f 1 400 000). Het betreft hier het restant van een schuld groot f 5,5 miljoen, waarvan f 2 380 000 ten laste van de begroting 1947 en f 1 400 000 ten laste van die van 1948 werd gebracht.

Voorts werd als kosten van de Gedelegeerden van het Opperbestuur in Indonesië een bedrag van f 440 000 opgevoerd (voor 1948 nihil). Aangezien nog geen gedetailleerde gegevens omtrent de te verwachten uitgaven bekend zijn moet met een globale en voorlopige raming worden volstaan. Bij deze raming is rekening gehouden met de kosten van de Gedelegeerden en het aan hen toe te voegen personeel. De kosten van de Commissie-Generaal hebben hierbij tot richtsnoer gediend. Er dient echter rekening mede te worden gehouden, dat de begroting 1948 uit dezen hoofde een suppletoire verhoging zal dienen te ondergaan van f 367 000.

In het volgend overzicht van de Buitengewone Dienst I zijn de uitgaven, middelen en saldi niet hoofdstuksgewijs weergegeven, doch met het oog op het inzicht in de materiële inhoud van deze dienst gerangschikt naar uitgavengroepen. Ter vergelijking zijn de cijfers van de vastgestelde begroting 1948 eveneens opgenomen. De middelen en uitgaven van het nieuwe hoofdstuk VII A 2 (Buitengewone aflossing van Nationale Schuld) zijn hierin niet vermeld.

Vergelijkend overzicht van de Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)
(in miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	1948			1949		
	Uitgaven	Middelen	Saldo	Uitgaven	Middelen	Saldo
<i>Expeditie voor herstel van orde en rust in Indonesië en liquidatie oorlogvoering, waaronder begrepen het saldo Scheepvaartfonds</i>	295,8	0,9	— 294,9	191,6	10,3	— 181,3
<i>Uitgaven voor de handhaving van orde en rust in Nederland</i>	—	—	—	0,3	—	— 0,3
<i>Uitgaven voor herstel van oorlogsschade, waarvoor in het wetsontwerp op de materiële oorlogsschaden een bijzondere dekkingsregeling is voorzien</i>	541,2	—	— 541,2	429,6	0,1	— 429,5
<i>Overige uitgaven ten behoeve van de steun bij herbouw en noodhulp, waaronder begrepen uitgaven in verband met energievoorziening uit Duitsland, verzorging oorlogsslachtoffers, bijzondere uitkeringen aan gemeenten, aflossing langlopende buitenlandse credieten, kosten herverkaveling Walcheren, oogstwerkzaamheden, repatriëring</i>	86,0	14,5	— 71,5	103,7	4,2	— 99,5
<i>Uitgaven in verband met de uitvoering van de wet op het consumentencrediet</i>	1,9	0,0	— 1,9	1,3	0,0	— 1,3
<i>Overheidsbemoeiing met distributie en prijsregeling, t.w. C.D.K., tegemoetkoming gemeentelijke distributiekosten, Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid, prijssubsidies, aan- en verkoop van grondstoffen en producten (hierin echter niet begrepen het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds)</i>	109,2	23,7	— 85,5	48,8	21,1	— 27,7
<i>Bijdrage aan het Welvaartsfonds Suriname</i>	8,0	—	— 8,0	8,0	—	— 8,0
<i>Bijzondere rechtspleging, hierin mede begrepen uitgaven van zuiveringsmaatregelen en herstel rechtsverkeer</i>	48,9	15,1	— 33,8	32,6	15,5	— 17,1
<i>Ontvangsten, voortvloeiende uit de geldzuivering</i>	—	—	—	—	25,0	+ 25,0
Totaal uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter	1091,0	54,2	— 1036,8	815,9	76,2	— 739,7

4. Nadere beschouwing van de Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten)

Ten laste van deze dienst worden gebracht de uitgaven, welke worden gedaan ten behoeve van investeringen in nieuwe activa, voor zover tegenover die uitgaven een reële toeneming van het Staatsbezit staat, en de kapitaalverstrekkingen.

In het volgend overzicht zijn wederom de cijfers van de ontwerp-begroting 1949 met daarnaast die van de vastgestelde begroting voor 1948 opgenomen.

Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten (in miljoenen guldens)

Hoofdstuk der Begroting	1948		1949	
	Uitg.	Midd.	Uitg.	Midd.
I Huis der Koningin	—	—	—	—
II Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin	—	—	—	—
II A Algemene Zaken	—	—	—	—
III Buitenlandse Zaken	0,1	—	—	—
IV Justitie	0,7	—	3,4	0,4
V Binnenlandse Zaken	1,0	—	1,0	—
VI Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	5,2	—	7,5	0,0
VII A.1 Nationale Schuld	—	25,3	—	34,9
VII B Financien	33,4	4,8	48,6	16,2
VIII A Oorlog	19,5	—	21,8	—
VIII B Marine	30,8	—	109,6	—
IX A Wederopbouw en Volkshuisvesting	249,3	0,2	54,3	1,1
IX B Verkeer en Waterstaat	69,4	14,9	47,6	9,3
X Economische Zaken	53,1	2,2	62,8	10,0
XI Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	9,8	2,2	8,6	0,3
XII Sociale Zaken	0,3	—	0,4	0,0
XIII Overzeese Gebiedsdelen	—	—	—	—
XIV Onvoorziene uitgaven	—	—	—	—
Totaal	472,6	49,6	365,6	71,5

Voor de gedetailleerde toelichting moge ook hier worden verwezen naar de memorien van toelichting behorende bij de desbetreffende hoofdstukken.

Slechts de belangrijkste verschillen tussen de cijfers voor 1948 en die voor 1949 worden hieronder besproken.

Daarbij is voor zoveel nodig aandacht geschonken aan de bedragen, welke naar verwachting voor 1948 suppletoir zullen moeten worden aangevraagd, dan wel op de begroting 1948 onbeschikt zullen blijven.

Met de suppletoire aanvragen voor uitgaven in 1948 ten behoeve van afgesloten dienstjaren en voor uitgaven in 1948 betreffende werken, die in vorige begrotingen reeds waren voorzien, doch toen als gevolg van tempovertraging niet tot uitvoering konden worden gebracht, is bij een vergelijking van beide begrotingen geen rekening gehouden.

Omtrent de hoofdstukken I (*Huis der Koningin*), II (*Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin*), II A (*Algemene Zaken*), III (*Buitenlandse Zaken*), XIII (*Overzeese Gebiedsdelen*) en XIV (*Onvoorziene Uitgaven*) valt niets te vermelden.

IV. Justitie

Raming 1948:

Uitgaven	f 657 800
Middelen	—
Saldo	f 657 800

Raming 1949:

Uitgaven	f 3 406 970
Middelen	436 460
Saldo	2 970 510
Meer	f 2 312 710

Voor nieuw-, aan- en verbouw en aankoop van gronden voor gerechten, de Rijkspolitie, het gevangenis- en Rijkstucht- en opvoedingswezen en de Verzekeringskamer wordt in 1949 f 3,4 miljoen geraamd.

De kosten, welke ten behoeve van de Verzekeringskamer worden gemaakt, worden door deze instelling terugbetaald en komen derhalve onder de middelen terug.

Bij het maken van een vergelijking tussen de dienst 1948 en de dienst 1949 dient er voorts rekening mede te worden gehouden dat eerstgenoemde dienst naar verwachting suppletoir met een bedrag van plm. f 1,7 miljoen zal moeten worden verhoogd.

V. Binnenlandse Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 1 049 800
Middelen	—
Saldo	f 1 049 800

Raming 1949:

Uitgaven	f 973 300
Middelen	—
Saldo	973 300
Minder	f 76 500

De bijdrage aan Hoofdstuk VIII A (Oorlog) in de kosten van huisvesting der Koninklijke Marechaussee kon voor 1949 f 124 500 lager worden gesteld dan voor 1948.

Het wegens uitkering aan het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf voor 1949 uitgetrokken bedrag is samengesteld uit f 300 000 voor nieuwbouw en f 140 000 voor overige kapitaalsuitgaven, o.a. aanschaffing van machines.

In de vastgestelde begroting voor 1948 was hiervoor geraamd f 392 000.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Raming 1948:

Uitgaven	f 5 162 000
Middelen	—
Saldo	f 5 162 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 7 490 500
Middelen	7 500
Saldo	7 483 000
Meer	f 2 321 000

Het onderwijs aan de Universiteiten en de Technische Hogeschool vereist hogere uitgaven voor aan- en verbouw van gebouwen.

De vergelijking zal een ander beeld tonen, indien daarbij in aanmerking wordt genomen, dat de Buitengewone Dienst II van 1948 voor uitgaven, dat dienstjaar betreffende, suppletoir zal moeten worden verhoogd met circa f 870 000.

Aangetekend zij hierbij, dat de in totaal nodige suppletoire verhoging voor 1948 naar verwachting plm. f 1 440 000 zal bedragen. Hierin is evenwel begrepen een bedrag van rond f 570 000, dat van vorige dienstjaren wordt overgebracht.

VII A 1. Nationale Schuld

Raming 1948:

Uitgaven	—
Middelen	f 25 335 100
Saldo	f 25 335 100

Raming 1949:

Uitgaven	Memorie
Middelen	f 34 199 400
Saldo	34 199 400
Meer	f 8 864 300

Gebleken is, dat enerzijds de uitkering van de P.T.T. wegens aflossing van verstrekt kapitaal voor de dienst 1948 te hoog is geraamd, terwijl anderzijds de aflossing wegens verstrekt kapitaal aan de Staatsmijnen in Limburg f 13,2 miljoen hoger kon worden gesteld dan voor 1948. Hierdoor wordt het verschil verklaard.

VII B. Financiën

Raming 1948:

Uitgaven	f 33 364 382
Middelen	4 752 315
Saldo	f 28 612 067

Raming 1949:

Uitgaven	f 48 572 340
Middelen	16 150 000
Saldo	32 422 340
Meer	f 3 810 273

De stijging der uitgaven vloeit grotendeels voort uit de hogere kapitaalverstrekking aan het Zuiderzeefonds ad f 18 miljoen.

De raming van de aankoop van gronden en opstallen voor het Ministerie is voor memorie opgenomen (in de begroting 1948 is hiervoor f 550 000 uitgetrokken).

Verdere verlagingen tot een totaal bedrag van rond f 1,7 miljoen waren het gevolg van de vermindering van de raming voor de aankoop van muntmetalen, het overbrengen van de exploitatiekosten van het Staatsmuntbedrijf naar de Gewone Dienst en het overbrengen naar de Buitengewone Dienst I van de uitgaven voor herstel van oorlogsschade aan domeinen en rentambten.

De hogere raming van de middelenopbrengst voor 1949 is het gevolg van de ontvangsten wegens door het Staatsmuntbedrijf afgeleverde munt, in verband met de nieuwe aanmuntning. Hiervoor is een bedrag van f 16 miljoen geraamd.

De laatste termijn ad f 4 552 315 van aan het Gemeentefonds verstrekte renteloze voorschotten werd in 1948 ontvangen.

VIII A. Oorlog

Raming 1948:

Uitgaven	f 19 540 500
Middelen	—
Saldo	f 19 540 500

Raming 1949:

Uitgaven	f 21 845 100
Middelen	—
Saldo	21 845 100
Meer	f 2 304 600

Deze stijging wordt veroorzaakt, doordat ten behoeve van de legerluchtmacht f 7,5 miljoen meer is geraamd voor nieuwe gebouwen e.d. dan in 1948, terwijl het aanbouwprogramma van het leger in engere zin f 5 miljoen lager is.

Een en ander houdt verband met:

1°. de uitbreiding, welke de legerluchtmacht ondergaat;
2°. de aankoop van gedeelten van vliegvelden, welke tot nog toe slechts in gebruik waren gevorderd, doch thans in eigendom zullen worden gevorderd;

3°. het aanbrengen van nachtverlichting op vliegvelden e.d.

Handelingen der Staten-Generaal Bijlagen 1948—1949

VIII B. Marine

Raming 1948:

Uitgaven	f 30 810 000
Middelen	—
Saldo	f 30 810 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 109 554 100
Middelen	—
Saldo	109 554 100
Meer	f 78 744 100

Een eerste termijn voor de uitbreiding van de haven te Den Helder is opgebracht.

Voorts zullen de kapitaalsuitgaven van het marine-etablisement te Soerabaja voor rekening van de Rijksbegroting komen, in tegenstelling met de exploitatie-uitgaven, welke geheel voor rekening van Indonesië zullen zijn.

Voortgegaan wordt met de bouw der kruisers en onderzeebootjagers 1947. Een eerste termijn voor de aanbouw van 6 onderzeebootjagers (2de serie) en 4 onderzeeboten wordt aangevraagd.

Volledigheidshalve moet worden vermeld, dat, hoewel over de soort en het aantal van de aan te bouwen schepen, zomede over de voor het jaar 1949 te besteden bedragen volledige overeenstemming bestaat, op verzoek van de Minister van Financiën in de boezem van het Kabinet nog nader overleg zal plaats hebben over de mogelijkheid van een meer gelijkmatige verdeling der uitgaven over de volgende jaren. Dit overleg zal er in het bijzonder op zijn gericht de thans geprojecteerde stijging der uitgaven voor het jaar 1950 te voorkomen. Het wordt betreurd, dat dit overleg niet meer vóór de indiening der begroting kon plaats hebben. De tijd daartoe heeft het Kabinet, hetwelk zich onmiddellijk na zijn optreden voor zoveel urgente problemen zag gesteld, ontbroken.

Ten behoeve van het loodswezen worden voorts gelden aangevraagd, benodigd voor de vervanging van oud materieel, terwijl voor de afbouw van de opnemingsvaartuigen van de Hydrografische dienst wederom bedragen zijn uitgetrokken. Opgemerkt zij, dat omtrent de uitgaven voor de bouw van 2 dezer vaartuigen, bestemd voor Indonesië, met de Indische Regering overleg wordt gepleegd of de komende wijziging van de staatkundige structuur van het Koninkrijk niet mede moet leiden tot overname door die Regering van de door Nederland aangegane verplichtingen voor aanbouw van voor de Hydrografische dienst in Indonesië bestemde schepen.

Ten slotte zij nog medegedeeld, dat de Buitengewone Dienst II van 1948 suppletoir zal moeten worden verhoogd met een bedrag van rond f 64 miljoen. Aangezien dit bedrag geheel betrekking heeft op overschotten van vorige dienstjaren kan het bij dit vergelijkend overzicht buiten beschouwing blijven.

IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting

Raming 1948:

Uitgaven	f 249 320 000
Middelen	193 300
Saldo	f 249 126 700

Raming 1949:

Uitgaven	f 54 295 000
Middelen	1 100 000
Saldo	53 195 000
Minder	f 195 931 700

De lagere raming van de uitgaven is toe te schrijven aan het feit, dat in 1949 voor de financiering van de Woningwetbouw zal worden gestreefd naar een zo ruim mogelijke inschakeling door de gemeenten van institutionele beleggers e.a. Er is uitgegaan van de verwachting,

dat het grootste gedeelte der benodigde gelden door deze zal worden gefourneerd en dat slechts een bedrag van ten hoogste f 30 miljoen door het Rijk beschikbaar zal behoeven te worden gesteld om een bouwvolume van f 220 miljoen te verwezenlijken.

Bij een beschouwing van dit overzicht dient voorts in aanmerking te worden genomen, dat voor 1948 een supplettoire verhoging zal worden gevraagd van rond f 19 miljoen, waartegenover een verlaging ad f 1,5 miljoen staat.

In bovengenoemde verhoging is begrepen een bedrag ad f 17 miljoen voor kredieten voor de bouw van noodwoningen en noodwinkels, alsmede een bedrag ad f 1,5 miljoen voor kredieten aan de Stichting „Bouw Bureau Wieringermeer” ten behoeve van de bouw van woningen in de Wieringermeer.

Daarnaast zal nog nodig zijn een bedrag van rond f 3 miljoen wegens uitgaven inzake afgesloten dienstjaren.

IX B. Verkeer en Waterstaat

Raming 1948:

Uitgaven	f 69 402 500
Middelen	14 920 783
Saldo	f 54 481 717

Raming 1949:

Uitgaven	f 47 614 500
Middelen	9 261 333
Saldo	38 353 167
Minder	f 16 128 550

Mede in verband met de noodzakelijkheid om de investeringen in de overheidssector zoveel mogelijk te beperken, zijn aanzienlijke verlagingen ten opzichte van 1948 aangebracht.

Voor de aanleg van wegen volgens het Rijkswegenplan is f 10,9 miljoen minder uitgetrokken dan in 1948; voor de aanleg van kanalen, in hoofdzaak betrekking hebbend op de scheepvaartverbinding Amsterdam—Bovenrijn, werd f 7,8 miljoen minder geraamd. Daartegenover werd een bedrag van f 4,7 miljoen opgenomen voor de noodzakelijke verbetering van de waterstaatkundige toestand in het gebied van de beneden-rivieren, terwijl voor onderzoeken en werkzaamheden op het gebied der landaanwinning f 500 000 meer werd uitgetrokken.

Voor de aanleg van luchtvaartterreinen werd thans f 15 miljoen opgenomen, zijnde f 5 miljoen minder dan in 1948. Van de aan het Nationaal Luchtvaart Laboratorium te verstrekken lening voor uitbreiding der apparatuur werd het restant ad f 1,8 miljoen opgenomen, zijnde f 2,7 miljoen lager dan het voor 1948 beschikbaar gestelde bedrag.

De uitkering aan het Staatsvisserijhavenbedrijf kan f 1 miljoen lager worden geraamd.

De lagere raming der middelen is een gevolg van de verminderde uitkering van het Scheepvaartfonds (rekening Kapitaaldienst B).

Hierbij wordt tenslotte nog aangetekend, dat de dienst 1948 naar verwachting met rond f 1 miljoen zal moeten worden verhoogd, doch dat van dit bedrag f 500 000 betrekking heeft op overschotten van vorige dienstjaren, die naar 1948 zullen worden overgebracht.

X. Economische Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 53 083 000
Middelen	2 159 000
Saldo	f 50 924 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 62 814 000
Middelen	10 014 000
Saldo	52 800 000
Meer	f 1 876 000

De voortzetting van de voorzieningen ten behoeve van de koppeling der gasbedrijven vraagt voor 1949 ca. f 7,5 miljoen meer. De middelen vertonen in verband met de doorberekening van voren bedoelde uitgaven een overeenkomstige stijging. De kapitaalverstrekking aan de Staatsmijnen is voor 1949 f 2,6 miljoen hoger geraamd. Ten behoeve van subsidie vakopleiding jeugdige ondergrondse werkers werden voor dit begrotingsjaar geen gelden (in 1948 f 300 000) uitgetrokken.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

Raming 1948:

Uitgaven	f 9 832 000
Middelen	2 205 000
Saldo	f 7 627 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 8 649 500
Middelen	310 000
Saldo	8 339 500
Meer	f 712 500

In den vervolge zullen geen voorschotten voor cultuur-technische werken meer worden gegeven. In verband daarmee is de raming zowel van de uitgaven als van de middelen met f 2 miljoen verlaagd.

In de uitgaven voor 1949 zijn voor nieuwbouw van laboratoria en instituten hogere bedragen uitgetrokken dan voor 1948. De voorgestelde intensivering van onderwijs en wetenschappelijk onderzoek maakt voorzieningen voor bedrijfsruimte dringend noodzakelijk.

Om een juiste vergelijking te kunnen treffen tussen de dienst 1948 en de dienst 1949 dient in aanmerking te worden genomen, dat naar verwachting een uiteindelijke supplettoire verhoging van eerstgenoemde dienst met plm. f 8,5 miljoen nodig zal blijken.

XII. Sociale Zaken

Raming 1948:

Uitgaven	f 290 000
Middelen	—
Saldo	f 290 000

Raming 1949:

Uitgaven	f 425 000
Middelen	20 000
Saldo	405 000
Meer	f 115 000

In 1949 zullen enige voorzieningen (nieuw-, aan- en verbouw), die zeer noodzakelijk zijn gebleken, moeten worden uitgevoerd.

Het onder de middelen opgenomen bedrag betreft aflossing van een renteloos voorschot.

Uiteraard dient nog in aanmerking te worden genomen, dat de Buitengewone Dienst II 1948 met f 117 841 supplettoir zal worden verhoogd, zodat aldus bezien het saldo van 1949 niet uitgaat boven dat van 1948.

In het volgend overzicht van de Buitengewone Dienst II zijn de uitgaven, middelen en saldi niet hoofdstuksgewijs weergegeven, doch met het oog op het inzicht in de materiële inhoud van deze dienst gerangschikt naar uitgavengroepen. Ter vergelijking zijn de cijfers van de vastgestelde begroting 1948 eveneens opgenomen.

*Vergelijkend overzicht van de Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten)
(in miljoenen guldens)*

OMSCHRIJVING	1948			1949		
	Uitgaven	Middelen	Saldo	Uitgaven	Middelen	Saldo
<i>Investerings, rechtstreeks door het Rijk</i>						
a. civiele uitgaven	56,6	2,5	— 54,1	46,7	3,0	— 43,7
b. militaire uitgaven	50,4	—	— 50,4	131,4	—	— 131,4
<i>Uitkeringen en voorschotten aan Staatsbedrijven en fondsen</i>	80,0	37,9	— 42,1	99,2	41,1	— 58,1
<i>Uitkeringen en voorschotten aan lagere publiekrechtelijke lichamen</i>	268,3	4,9	— 263,4	69,1	1,3	— 67,8
<i>Andere uitkeringen en voorschotten</i>	9,3	4,3	— 5,0	14,2	10,1	— 4,1
<i>Overige kapitaalsposten</i>	8,0	—	— 8,0	5,0	16,0	+ 11,0
Totaal Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten	472,6	49,6	— 423,0	365,6	71,5	— 294,1

5. Fondsen en bedrijven

Ingevolge het bepaalde in artikel 87 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) en artikel 11 der Bedrijvenwet (*Staatsblad* 1928, no. 249) worden bij de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1949 gelijktijdig ingediend de begrotingen der afzonderlijke Fondsen en Staatsbedrijven voor dat dienstjaar, te weten van:

- A. het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds;
- B. het Zuiderzeefonds;
- C. het Landbouw-Egalisatiefonds;
- D. het Gemeentefonds;
- E. het Scheepvaartfonds;
- F. het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf;
- G. het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;
- H. het Staatsmuntbedrijf;
- I. het Staatsvisserijhavenbedrijf;
- J. de Staatsmijnen in Limburg.

De resultaten dezer begrotingen, voor zoveel leidende tot uitgaven ten laste van of inkomsten ten bate van de Rijksbegroting, zijn enerzijds opgenomen in de hoofdstukken der Rijksbegroting van uitgaven, anderzijds verwerkt in de Middelen.

Voor zover daarnaast deze begrotingen nog aanleiding geven tot opmerkingen, moge het volgende dienen:

A. Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds

De stijging van het totaalbedrag der begroting van f 318 miljoen tot f 352,6 miljoen vindt voornamelijk haar oorzaak in de verhoging van de uitgaven voor pensioenen en voorlopige pensioenen.

De hogere opbrengst aan bijdragen voor eigen- en gezinspensioen houdt verband met de algemene salarisherziening per 1 Juli 1947.

B. Zuiderzeefonds

De op deze begroting uitgetrokken gelden zijn nodig voor de verdere ontginning en exploitatie van de Noordoostpolder en de daarmee verband houdende werken, benevens enige voorzieningen aan de Afsluitdijk. Evenals voor 1948 is een gering bedrag uitgetrokken voor de Zuidelijke polders.

Voor de bouwkundige afdeling is ruim f 3,5 miljoen meer uitgetrokken dan voor 1948.

De inkomsten uit de exploitatie der gronden worden geraamd op f 1726 000 of f 5 722 000 meer dan voor 1948, mede in verband met de grotere oppervlakte van het in cultuur gebrachte gebied.

Voor 1949 is het totaal te verwerken bedrag belangrijk hoger geraamd dan voor 1948. Dit wordt veroorzaakt door de omstandigheid, dat belangrijke overschotten van de dienstjaren 1946 en 1947 in 1948 kunnen worden besteed, doch niet verwacht kan worden,

dat het dienstjaar 1948 een overschot zal opleveren, dat voor 1949 zal kunnen worden aangewend.

De verlaging van de Gewone Dienst is mede verkregen door een lagere raming van de personele en materiële uitgaven van de Generale Commissie Zuiderzeesteunwet en van de Rijksdienst ter uitvoering van de Zuiderzeesteunwet.

Laatstgenoemde dienst zal kunnen worden ingekrompen zonder de gang van zaken te schaden.

C. Landbouw-Egalisatiefonds

De begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds heeft door de daarin begrepen loon- en prijspolitiek zulke verstreckende gevolgen voor de financieel-economische toestand van Nederland, dat het onmogelijk is haar te behandelen los van alle invloeden welke onze nationale en — nauw daarmee samenhangend — onze internationale positie bepalen. Door de internationale verhoudingen staat ons land voor de noodzaak de binnenlandse structuur van het economische leven aan te passen aan de wijzigingen, welke de wereldstructuur ondergaat. In dit opzicht is spoed vereist, mede om te voorkomen, dat wij bij beëindiging van de Marshall-hulp voor een ernstige economische ineenstorting komen te staan.

Op grond van bovenstaande overwegingen is het noodzakelijk onze landbouwpolitiek te richten op een zo groot mogelijke dollarbesparing door een voorzichtige importpolitiek, zonder echter de verhoging van de arbeidsproductiviteit door betere voeding uit het oog te verliezen.

Tegelijkertijd vraagt de verwezenlijking van de Nederlands-Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, in het kader van het streven naar wederzijdse aanpassing, een politiek van prijs subsidies met een sterk tijdelijk en grotendeels aflopend karakter.

Tenslotte bestaat er een nauw verband tussen het opheffen, waar mogelijk, van rantsoeneringen en de subsidiepolitiek.

Bij het opstellen van een algemene richtlijn bij de reductie der subsidies is uitgegaan van de gedachte, dat voor verschillende producten, welker consumptie als een zekere luxe moet worden beschouwd en welker voortbrenging in hoge mate de beschikbaarheid van buitenlandse koopkracht behoeft, de werkelijke kostprijs aan de consumenten zal moeten worden doorberekend, echter met dien verstande, dat de consumenten te allen tijde binnen de rantsoenen de goedkope levensmiddelen kunnen betrekken.

De wisselende prijsverhoudingen in het buitenland maken het noodzakelijk de prijzen der geïmporteerde grondstoffen in overeenstemming te brengen met de binnenlandse richtprijzen. Daardoor zijn bij de grote quantiteiten geïmporteerde granen aanzienlijke bedragen als importtoeslag benodigd (totaal f 154 miljoen). In dit verband zij er op gewezen, dat het niet tot stand komen van het Wheat agreement een extra verlies van plm. f 50 miljoen ten gevolge heeft.

Weliswaar is een gedeeltelijke doorberekening der subsidies in de begroting opgenomen, doch er blijft nog altijd een direct subsidie

op het levensmiddelenpakket van f 212 miljoen of wel van f 20 per inwoner, waarvan ruim de helft aan de melksector moet worden toegerekend.

Voor de te voeren productiepolitiek van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening wordt verwezen naar de memorie van toelichting op Hoofdstuk XI der Rijksbegroting. Uiteraard vindt deze haar weerslag in de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds, aangezien wijzigingen in de binnenlandse productie resulteren in veranderingen in de quantiteiten te importeren grondstoffen.

D. Gemeentefonds

De begroting 1949 is opgemaakt met inachtneming van de bepalingen, opgenomen in de Wet van 15 Juli 1948 tot het treffen van een noodvoorziening voor de gemeentefinanciën (*Staatsblad* no. I 307).

De voor 1948 vastgestelde begroting van het Gemeentefonds was nog gebaseerd op de oude regeling van de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten en steunde o.a. nog op het besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Financiën, van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken, van 15 Juli 1943. Deze laatste begroting heeft, daar de genoemde Wet Noodvoorziening Gemeentefinanciën ook voor 1948 geldt, uiteraard haar betekenis verloren; een suppletoire begroting voor dit jaar zal zo spoedig mogelijk worden ingediend.

In verband met het gestelde in de eerste alinea zijn in de uitgewerkte en toelichtende staat, behorende bij de begroting van het Gemeentefonds voor 1949, in afwijking met hetgeen gebruikelijk is, niet opgenomen de cijfers van de oorspronkelijke begroting voor 1948, doch die, welke nodig zullen zijn wanneer de financiële gevolgen van de Wet Noodvoorziening Gemeentefinanciën in deze begroting zullen zijn verwerkt.

Een vergelijking tussen deze laatste cijfers voor 1948 en de ontwerp-begroting voor 1949 wijst uit, dat de middelen voor dat jaar wegens opbrengst van de hoofdsommen der grond- en personele belasting respectievelijk f 4 miljoen en f 1 miljoen hoger zijn geraamd, dat de ondernemingsbelasting voor het fonds f 7 miljoen meer zal opbrengen en voorts dat de uitkering uit 's Rijks schatkist, gelijk aan 8 pct. van de zuivere opbrengst der in bovengenoemde wet aangewezen belastingen een hogere opbrengst zal geven van f 12 212 000. De middelen over 1949 zullen dus in totaal f 24 212 000 meer opbrengen dan voor 1948.

Het totaal der middelen zal f 340 972 000 bedragen, terwijl op grond van de Wet Noodvoorziening Gemeentefinanciën de uitkeringen, uit het fonds te doen, indien de algemene en bijzondere uitkeringen naar 100 pct. worden verstrekt, een bedrag van f 291 500 000 zullen vorderen. Nu echter artikel 5 der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* no. 388), houdende herziening van de Financiële Verhouding tussen het Rijk en de Gemeenten, zoals dat artikel luidt ingevolge de bovengenoemde Wet van 15 Juli 1948 (*Staatsblad* no. I 307), voorschrijft, dat de algemene uitkering en de bijzondere uitkering uit het onderhavige fonds percentsgewijze verhoogd of verlaagd moeten worden, indien de middelen van het fonds zulks mogelijk of noodzakelijk maken, zijn deze beide uitkeringen, waarvoor bedragen van respectievelijk f 160 miljoen en f 80 miljoen nodig waren verhoogd tot f 192 972 000 en f 96 500 000.

E. Scheepvaartfonds

De liquidatie van het „oude” Scheepvaartfonds wordt gestadig en in een zo snel mogelijk tempo voortgezet. Door de overbrenging van het Londense kantoor naar Nederland kon een belangrijke besparing op de liquidatiekosten worden verkregen.

Op de rekening Kapitaaldienst A is thans de laatste bijdrage van het Rijk in de kosten van reconstructie van de vloot opgenomen.

De exploitatie van de Regeringsvloot laat ook thans weer een gering voordelig saldo zien, na toepassing van een versterkte afschrijving op de vloot.

De in 1948 voorgenomen aankoop van 10 Liberty-schepen voor het transport van kolen en graan heeft geen doorgang gevonden; als gevolg daarvan is het totaalbedrag der afschrijvingen en daardoor mede de uitkering aan Hoofdstuk IX B op de rekening Kapitaaldienst B lager dan in 1948 werd geraamd.

F. Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf

De totalen van de lasten en baten der exploitatie zijn geraamd op f 7 267 241 tegen f 6 960 260 in 1948.

Deze stijging is in hoofdzaak een gevolg van de salarisherzieningen, die hebben plaats gehad, van de verhoging der papieren, alsmede van het grotere aantal drukwerkorders, dat bij het bedrijf wordt ondergebracht.

Onder de kapitaalsuitgaven is een bedrag van f 300 000 uitgetrokken voor de bebouwing van het ten behoeve van dit bedrijf ont-

eigende terrein, terwijl in de begroting 1948 voor uitbreiding f 130 000 was geraamd.

Daartegenover is voor de aanschaffing van machines een bedrag van f 120 000 minder uitgetrokken, zodat de kapitaalsuitgaven in totaal ten opzichte van 1948 geen belangrijke wijziging vertonen.

G. Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie

De exploitatielasten, inclusief afschrijvingen, reserveringen en uitkering aan het Rijk ingevolge artikel 6, lid 2, van verordening 67/1941 zijn geraamd op f 309,7 miljoen, tegen f 288,8 miljoen in 1948.

Deze verhoging wordt in hoofdzaak veroorzaakt door grotere toevoegingen aan de reserves. Onder meer zal een bedrag van f 15 miljoen worden gereserveerd in verband met het feit, dat de afschrijvingen voor een groot deel zijn gebaseerd op vooroorlogse aanschaffingsprijzen en bij vervanging met aanmerkelijk hogere prijzen rekening moet worden gehouden.

Voorts is de verhoging der exploitatielasten een gevolg van de voltrokken en nog in te voeren verbeteringen in de salariering van het personeel, alsmede van de verdere uitbreiding van het aantal arbeidskrachten in verband met de gestadig toenemende verkeersomvang. Door deze toeneming zijn uiteraard tevens de materiële lasten gestegen.

Door de gunstige ontwikkeling van het verkeer kunnen de baten op f 318,8 miljoen worden geraamd, tegen f 288,8 miljoen in 1948.

Het aan het Rijk uit te keren voordelige saldo wordt mitsdien op f 9,1 miljoen begroot.

De investeringen van het bedrijf zijn geraamd op f 90 miljoen, tegen f 82,5 miljoen in 1948.

De uitkering van het Rijk ter dekking van de geraamde kapitaalsuitgaven is evenals voor 1948 pro memorie opgenomen.

In verband daarmee is de post „Geldeningen” uitgetrokken voor f 73,4 miljoen. (1948 f 83,6 miljoen).

H. Staatsmuntbedrijf

De wet van 15 April 1948, houdende nieuwe regeling inzake het Nederlandse Muntwezen (Muntwet 1948), afgekondigd in het *Staatsblad* I 156, zal voor het Staatsmuntbedrijf een aanzienlijke uitbreiding van de werkzaamheden ten gevolge hebben, waarmede reeds bij de begroting van 1948 enigszins rekening is gehouden.

Inmiddels zijn de werkzaamheden reeds begonnen, terwijl verwacht mag worden, dat in 1949 op volle capaciteit zal worden gewerkt.

De te verwachten sterke stijging der bedrijvigheid weerspiegelt zich dan ook in een verhoging der diverse posten.

I. Staatsvisserijhavenbedrijf

De omzet in de vishallen is in verband met de verhoogde activiteit geraamd op f 17 miljoen tegen f 12,5 miljoen voor 1948.

Ook thans is weer een sluitende begroting aangeboden. De lasten en baten worden op f 1 025 370 geraamd tegen f 710 970 voor 1948.

Voor de aan het Rijk verschuldigde rente is f 103 400 meer geraamd dan voor 1948, daar de kosten van het herstellen van de oorlogsschade geheel ten laste van het bedrijf komen. Dientengevolge stijgt de boekwaarde der verschillende objecten, hetgeen hogere lasten in de vorm van rente en afschrijving met zich brengt.

De afschrijvingen zijn in verband hiermede en wegens het toepassen van hogere afschrijvingspercentages f 89 000 hoger geraamd.

De kapitaalsuitgaven en -ontvangsten voor 1949 zijn geraamd op een bedrag van f 549 500 tegen f 1 413 500 in 1948.

Ook in 1949 zullen nog verschillende herstellingswerken moeten worden uitgevoerd.

J. Staatsmijnen in Limburg

Bij de raming van de baten der exploitatie is rekening gehouden met de per 1 Juli 1948 door de Regering aan de Steenkolenmijn-ondernemingen toegestane verhoging der kolenprijzen met gemiddeld f 4,40 per ton. Ondanks deze verhoging wordt door de Staatsmijnen nog geen lonende prijs voor de kolen ontvangen, maar daartegenover mag worden verwacht, dat de chemische sector, evenals in voorgaande jaren, een gunstige invloed op de totale uitkomsten van het bedrijf zal uitoefenen.

Van het geraamde exploitatie-overschot zal f 5 miljoen worden besteed ter gedeeltelijke dekking van het restant-verlies over 1944/45, f 5 miljoen zal worden aangewend voor de vorming van een bijzondere reserve voor afschrijvingen, terwijl f 20,3 miljoen zal worden afgeschreven tegen f 7,1 miljoen in 1948.

Deze verhoogde afschrijving wordt veroorzaakt door het feit, dat voor de afschrijvingen in het koolwinningsbedrijf aansluiting is gezocht met de afschrijving ad f 1,40 per ton, welke voor de particuliere mijnen zal worden voorgesteld als deel der vergoeding ex artikel 5 van

het Buitengewoon Mijnsbesluit, alsmede door extra afschrijvingen in de chemische bedrijven in verband met de hoge aanlegkosten van de installaties, welke voor de opvoering van de stikstofproductie noodzakelijk zijn.

Evenals voor 1948 is als onderdeel van het investeringsplan ad f 225 miljoen, dat zich uitstrekt over de jaren 1947 tot en met 1951, ook voor 1949 een bedrag van f 50 miljoen geraamd voor de uitvoering van aanlegwerken.

E. RIJKSBEGROTING EN NATIONAAL BUDGET 1949

Het voornemen van de ondergetekende om de Rijksbegroting telken jare te stellen tegen de achtergrond van een Nationaal Budget voor de Nederlandse volkshuishouding, in 1946 voor het eerst uitgevoerd, moest vorig jaar door omstandigheden in de Miljoenennota 1948 vermeld, achterwege blijven. Dit jaar kan de begroting der Rijksuitgaven en der middelen weer in het kader van het Nationaal Budget worden geplaatst. Er wordt naar gestreefd om door nauwe samenwerking van het Centraal Planbureau en de Dienst der Rijksbegroting van het Ministerie van Financiën dit plaatsen van de begroting tegen de achtergrond van een Nationaal Budget tot een vaste gewoonte te maken.

Het Nationaal Budget is door het Centraal Planbureau opgesteld en blijft, zolang de Regering haar standpunt dienaangaande nog niet heeft bepaald, voor rekening van dit Bureau. Het geeft een overzicht van de situatie, die, voorzover thans kan worden nagegaan, zou ontstaan, wanneer een aantal voorstellen op grond van de vigerende moeilijkheden, met name de deviezenschaarste, door het Centraal Planbureau aan de Regering in overweging gegeven, ten uitvoer worden gelegd. De meest belangrijke van deze voorstellen zijn de volgende:

1. De invoer, behorende bij de thans gerantsoeneerde verbruiksartikelen, wordt in het algemeen in 1949 niet verhoogd boven het peil van 1 Juli 1948;

2. De industriële investeringen worden gestimuleerd door verbetering van het „industriële klimaat” en door verlening van een hoge prioriteit bij de verdeling der beschikbare deviezen. Daartegenover vindt een voortgezette versobering plaats in de investeringen voor weg- en waterbouwkundige werken, overheidsgebouwen en verkeer;

3. Een bezuiniging vindt plaats in het voorgenomen verbruik van bouwmaterialen, hout, papier, benzine en kolen, alsmede in de voorraadvorming van een aantal grondstoffen;

4. Gestreefd wordt naar een beperking van de niet-essentiële invoer en van de invoer uit de dollar-area, naar een vergroting van de uitvoer, alsmede naar een herstel van het inter-Europees multilateraal handelsverkeer.

Op grond van deze voorstellen kunnen de schattingen omtrent de totale beschikbare middelen en behoeften der Nederlandse volkshuishouding in 1949 worden geconfronteerd gelijk in tabel I is gebeurd,

waarbij nog in aanmerking dient te worden genomen, dat het Centraal Planbureau er van is uitgegaan:

1°. dat het nationaal product door uitbreiding en vernieuwing van het productie-apparaat zal toenemen, alsmede door een toenemende arbeidsproductiviteit, inzonderheid in de bouwnijverheid en de mijnbouw;

2°. dat een verdere liquidatie van de goudvoorraad niet zal plaats vinden, evenmin van andere buitenlandse activa (effecten e.d.), tenzij voorzoveel nodig ter dekking van te verrichten aflossingen op buitenlandse credieten, terwyl

3°. voor de bezuiniging op de overheidsbehoeften de ontwerp-begroting 1949 als grondslag werd genomen.

In een vijftal rekeningen en een samenvattend diagram zijn de geld- en goederenstromen weergegeven, welke zich bij uitvoering van de genoemde voorstellen, voorzover thans kan worden nagegaan, zullen bewegen tussen de verschillende groepen van huishoudingen, welke een beroep doen op de middelen en anderzijds deze middelen voortbrengen, te weten:

- I. de gezinshuishoudingen;
- II. de collectieve inkomenstrekkers;
- III. de bedrijfshuishoudingen;
- IV. de overheidshuishouding;
- V. het buitenland.

Tenslotte is afzonderlijk opgenomen de rekening „Mutaties Nationale Balans” (VI) op welke rekening de saldi der voorgaande rekeningen, alsmede de bruto-investeringen en afschrijvingen zijn samengebracht.

Ten opzichte van het Nationaal Budget, gepubliceerd in de Nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën voor 1947, vertoont het Nationaal Budget voor 1949 enige wijzigingen. Het systeem van ontvangsten en uitgaven is vervangen door een stelsel van baten en lasten. De Kapitaalrekening van de bedrijfshuishoudingen en de rekening Kapitaalmarkt zijn samengevoegd tot één rekening „Mutaties Nationale Balans”. De posten zijn verder zó gegroepeerd, dat het bij verwezenlijking der genoemde voorstellen verwachte Nationale Inkomsten gemakkelijk kan worden afgelezen. De nummering der posten is als volgt:

1. Het eerste cijfer van ieder postnummer duidt aan het nummer van de rekening, waarop de post is geboekt.

2. De laatste twee cijfers geven aan de rangorde van iedere post op de desbetreffende rekening. Hierbij zijn de getallen 1 tot en met 19 gereserveerd voor lastenzijde en de nummers 21 tot en met 39 voor de batenzijde van iedere rekening. Post E 425 is dus te vinden op rekening no. IV aan de batenzijde.

Ter vergelijking zijn ook opgenomen de overeenkomstige bedragen voor 1948.

TABEL I

GLAUBAAL PLANVOORSTEL. CONFRONTATIE VAN MIDDELEN EN BEHOEFTEŒ 1948 EN 1949 (in miljarden guldens)

MIDDELEN	1948	1949	BEHOEFTEŒ	1948	1949
Nationaal product:			Consumptie gezinnen (E 101 t/m E 103) . . .	9,68	9,98
Bedrijven ¹⁾ (E 305 t/m E 311, E 504) . . .	10,19	10,52	Netto-investeringen bedrijven (E 602 minus E 625)	1,63	1,87
Overheid (E 411 t/m E 413)	1,18	1,14	Overheid:		
Kostprijsverhogende belastingen minus subsidies (E 426 minus E 407)	0,92	1,44	netto-investeringen (E 603 minus E 626) . .	0,04	0,15
Tekort goederen- en dienstenbalans (E 505) ²⁾ .	1,13	0,84	netto-materiële cons. (E 401 t/m E 403, E 409, E 410 minus E 421 t/m E 423)	0,89	0,80
			overige consumptie (bijdrage nat. prod. E 411 t/m E 413)	1,18	4
	13,42	13,94		13,42	13,94

¹⁾ Incl. 0.02 miljard gulden uit het buitenland.

²⁾ Het dollarkort op lopende rekening overtreft het hier gegeven bedrag, aangezien in dit laatste mede zijn begrepen de niet-converteerbare overschotten ten aanzien van enkele gebieden met zwakke valuta.

Bij vergelijking met de cijfers betreffende de E.H.P.-bijdrage voor het „fiscal year” 1948/1949 dient te worden bedacht dat de bovenstaande cijfers betrekking hebben op het kalenderjaar 1949.

TABEL 2

BEGROTING VAN DE NEDERLANDSE VOLKSHUISHOUDING. EXPLOITATIEREKENINGEN VOOR 1948 EN 1949

(in miljarden guldens)

LASTEN					I. Gezinshuishoudingen					BATEN		
Post	Tegen-post	Omschrijving	Bedrag		Post	Tegen-post	Omschrijving	Bedrag				
			1948	1949				1948	1949			
E 101	E 321	Consumptie van goederen en diensten, geleverd door:					Beloning productiefactoren door:					
		bedrijven	9,43	9,70			bedrijven:					
E 102	E 421	overheid	0,09	0,13	E 121	E 305	pensioenbijdragen	0,23	0,25			
E 103	E 521	buitenland	0,16	0,15	E 122	E 306	overige beloning	8,62	8,91			
E 104	E 425	Belastingen	1,24	1,43			overheid:					
E 105	E 221	Premies en pensioenbijdragen aan collectieve inkomens-trekkers: 1948 1949			E 123	E 411	pensioenbijdragen	0,05	0,05			
		totaal	0,64	0,91	E 124	E 412	salarissen	0,97	0,93			
		af: administratiekosten	0,12	0,14	E 125	E 413	rente	0,16	0,16			
							Overgedragen inkomens van: collectieve inkomens-trekkers ...	0,40	0,55			
			0,52	0,77	E 126	E 201	overheid:					
					E 127	E 404	rente over oorlogsschuld	0,18	0,21			
					E 128	E 405	pensioenen en steun	0,48	0,46			
					E 129	E 601	Ontsparringen	0,35	0,66			
E 119	E 139	Totaal	11,44	12,18	E 139	E 119	Totaal	11,44	12,18			

II. Collectieve Inkomens-trekkers

E 201	E 126	Pensioenen aan gezinnen	0,40	0,55	E 221	E 105	Premies en pensioenbijdragen van gezinnen	0,52	0,77			
E 202	E 622	Beleggingen	0,45	0,68	E 222	E 406	Andere bijdragen van de overheid	0,10	0,22			
					E 223	E 408	Rente van overheid over oorlogsschuld	0,17	0,18			
					E 224	E 310	Rente van bedrijven	0,04	0,04			
					E 225	E 504	Premies uit Indonesië	0,02	0,02			
E 219	E 239	Totaal	0,85	1,23	E 239	E 219	Totaal	0,85	1,23			

III. Bedrijfshuishoudingen (inclusief Overheidsbedrijven)

E 301	E 422	Leveranties van: overheid	0,14	0,19	E 321	E 101	Leveranties aan: gezinnen	9,43	9,70			
E 302	E 522	buitenland: 1948 1949			E 322	E 602	bedrijven, investeringen	3,01	3,31			
		goederen f.o.b. ... 4,23 4,48			E 323	E 401	overheid, consumptie	0,50	0,51			
		c.i.f.-f.o.b. 0,42 0,45			E 324	E 603	overheid, investeringen	0,52	0,63			
		diensten	0,45	0,48	E 325	E 501	buitenland: 1948 1949					
			5,10	5,41			goederen 2,81 3,35					
E 303	E 426	Kostprijsverhogende belastingen	1,78	1,96			diensten 0,97 1,02					
E 304	E 625	Afschrijvingen	1,38	1,44			gerepatrieerden ... 0,19 0,18	3,97	4,55			
		Bijdrage tot het nationaal in-komen:					Rente van:					
E 305	E 121	pensioenbijdragen	0,23	0,25	E 326	E 409	overheid	0,06	0,05			
E 306	E 122	beloning prod. factoren	8,62	8,91	E 327	E 503	buitenland	0,22	0,23			
E 307	E 424	rente en winst aan de overheid	0,10	0,11	E 328	E 407	Subsidies van de overheid	0,86	0,52			
E 309	E 428	winstbelasting	0,18	0,19								
E 310	E 224	rente aan collectieve inkomens-trekkers	0,04	0,04								
E 311	E 623	Reserveringen	1,00	1,00								
E 319	E 339	Totaal	18,57	19,50	E 339	E 319	Totaal	18,57	19,50			

LASTEN			IV. Overheid (exclusief Overheidsbedrijven)						BATEN	
Post	Tegen-post	Omschrijving	Bedrag		Post	Tegen-post	Omschrijving	Bedrag		
			1948	1949				1948	1949	
		Leveranties van:					Leveranties aan:			
E 401	E 323	bedrijven	0,50	0,51	E 421	E 102	gezinnen	0,09	0,13	
E 402	E 523	buitenland	0,09	0,09	E 422	E 301	bedrijven	0,14	0,19	
E 403	E 626	Afschrijvingen	0,48	0,48	E 423	E 501	buitenland	0,07	0,07	
		Overgedragen inkomens aan gezinnen:			E 424	E 307	Rente en winst van bedrijven	0,10	0,11	
E 404	E 127	rente oorlogsschuld	0,18	0,21	E 425	E 104	Belastingen van gezinnen	1,24	1,43	
E 405	E 128	pensioenen en steun	0,48	0,46	E 426	E 303	Kostprijsverhogende belastingen	1,78	1,96	
E 406	E 222	Bijdragen aan collectieve inkomens-trekkers	0,10	0,22	E 428	E 309	Winstbelastingen van: bedrijven	0,18	0,19	
E 407	E 328	Subsidies aan bedrijven	0,86	0,52						
E 408	E 223	Rente oorlogsschuld aan collectieve inkomens-trekkers	0,17	0,18						
		Overige rente aan:								
E 409	E 326	bedrijven	0,06	0,05						
E 410	E 525	buitenland	0,06	0,06						
		<i>Bijdrage tot het nationaal inkomen:</i>								
		Beloning productiefactoren aan gezinnen:								
E 411	E 123	pensioenbijdragen als werkgever	0,05	0,05						
E 412	E 124	lonen en salarissen	0,97	0,93						
E 413	E 125	rente	0,16	0,16						
E 414	E 621	Saldo	—0,56	0,16						
E 419	E 439	Totaal	3,60	4,08	E 439	E 419	Totaal	3,60	4,08	

V. Buitenland

E 501	E 325	Leveranties van: bedrijven	3,97	4,55	E 521	E 103	Consumptie van gezinnen	0,16	0,15
E 502	E 423	overheid	0,07	0,07	E 522	E 302	Leveranties aan: bedrijven	5,10	5,41
E 503	E 327	Rente aan bedrijven	0,22	0,23	E 523	E 402	overheid, consumptie	0,09	0,09
		<i>Bijdrage tot het nationaal inkomen:</i>			E 524	E 604	overheid, investeringen	—	—
E 504	E 225	Premies collectieve inkomens-trekkers	0,02	0,02	E 525	E 410	Rente van de overheid	0,06	0,06
E 505	E 624	Saldo	1,13	0,84					
E 519	E 539	Totaal	5,41	5,71	E 539	E 519	Totaal	5,41	5,71

DEBET
(aanwending ten behoeve van)

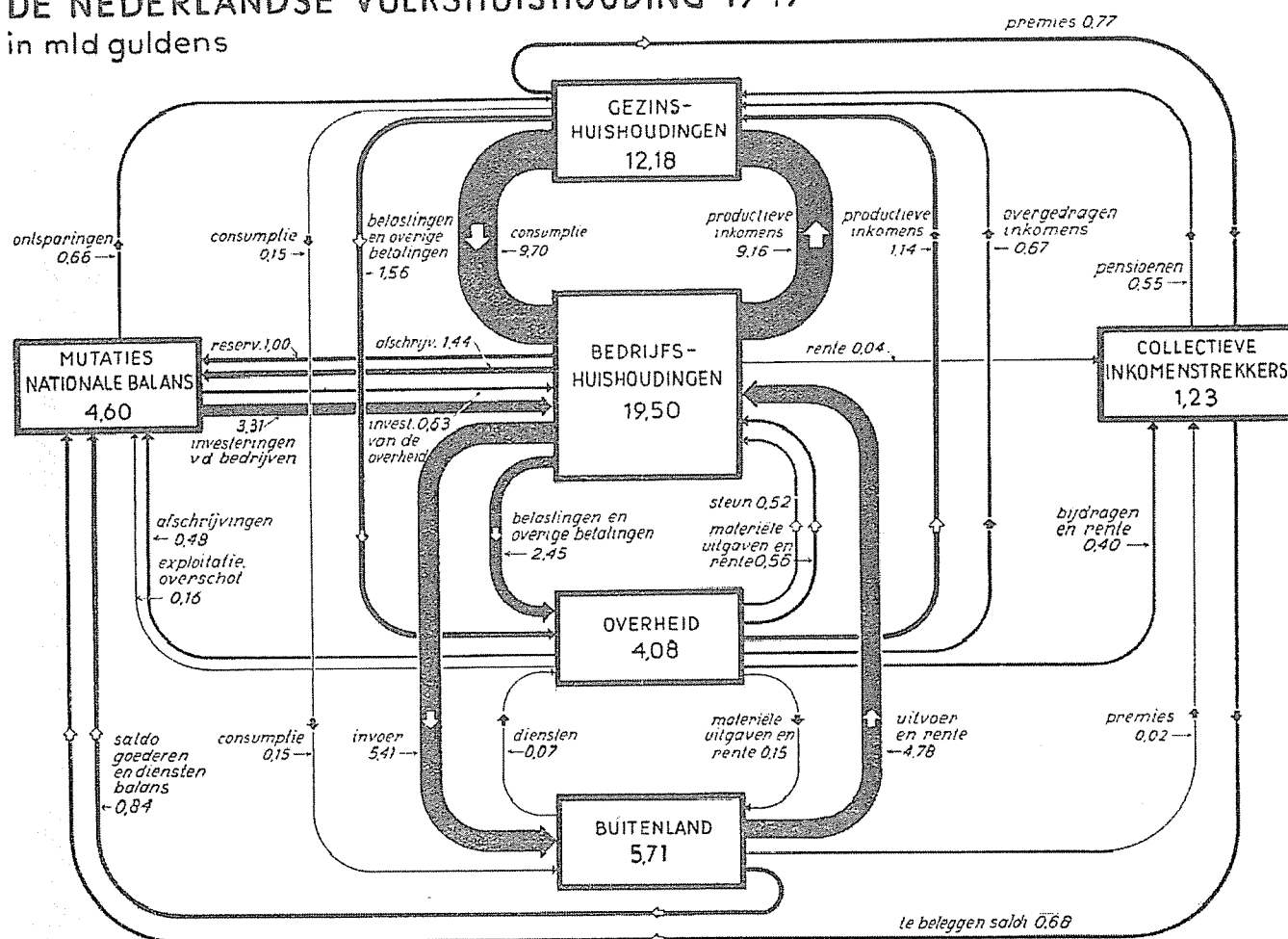
VI. Mutaties Nationale Balans

CREDIT
(beschikbaar uit)

E 601	E 129	Saldo exploitatierekening: gezinnen, ontsparingen	0,35	0,66	E 621	E 414	Saldo exploitatierekening: overheid, overschot	-0,56	0,16
		Bruto-investeringen:			E 622	E 202	collectieve inkomens-trekkers, beleggingen	0,45	0,68
E 602	E 322	bedrijven	3,01	3,31	E 623	E 311	bedrijven, reserveringen	1,00	1,00
		overheid:			E 624	E 505	buitenland, tekort goederen- en dienstenbalans	1,13	0,84
E 603	E 324	van bedrijven	0,52	0,63			Afschrijvingen:		
E 604	E 524	van buitenland	—	—	E 625	E 304	bedrijven	1,38	1,44
					E 626	E 403	overheid	0,48	0,48
E 619	E 639	Totaal	3,88	4,60	E 639	E 619	Totaal	3,88	4,60

Grafisch weergegeven bieden deze rekeningen het volgende beeld:

DE NEDERLANDSE VOLKSHUISHOUDING 1949 in mld guldens



C.P.B. 6.9.48

Ter toelichting op de begrotingen der onderscheiden groepen van huishoudingen wordt het volgende opgemerkt, waarbij het nummer voor elke opmerking verwijst naar de desbetreffende post in het Nationaal Budget.

I. Gezinshuishoudingen

Consumptie van goederen en diensten

E 101 De consumptie is gebaseerd op een voorzieningspeil, dat correspondeert met de rantsoenering per 1 Juli 1948. Bij de waardering van het bedrag is voorts uitgegaan van de veronderstelling, dat de subsidies voor levensmiddelen in 1949 ca. f 150 à f 200 miljoen lager zullen zijn dan in 1948.

E 102 Deze post omvat diensten geleverd door de overheid, welke worden betaald in de vorm van leges, schoolgelden etc.

E 103 De consumptie in het buitenland betreft voornamelijk de vereringen van militairen en personeel van de Buitenlandse Dienst in het buitenland.

Belastingen

E 104 Hiermede zijn bedoeld de belastingen, welke drukken op het op basis van de genoemde uitgangspunten voor 1949 geraamde gezinsinkomen, zowel Rijksbelastingen als Gemeente- en Provinciale belastingen. In het bedrag zijn niet begrepen de betalingen wegens achterstallige belastingen en die uit hoofde van de vermogensaanwasbelasting en de algemene vermogensheffing. De eerste soort betalingen kunnen niet worden aangemerkt als lasten van het komende jaar, terwijl de laatste een overheveling van vermogen betekenen en evenmin behoren te worden opgenomen in een budget van normale lasten en baten.

E 105 Premies en pensioenbijdragen aan collectieve inkomens-trekkers

Deze post omvat:

- a. bijdragen van de bedrijfshuishoudingen f 0,25
- b. bijdragen van de overheid 0,05
- c. premies van de gezinnen rechtstreeks 0,61

Totaal f 0,91

Dit totaal is verminderd met de administratiekosten ad f 0,14 milliard, welke als onzichtbare consumptie in post E 101 zijn opgenomen.

In het totaal aan premies en bijdragen zijn de premies voor de werkloosheidsverzekering, te betalen door de bedrijven en de werknemers, begrepen.

Beloning der productiefactoren

E 121 Het bedrag is geraamd aan de hand van de vermoedelijke loonsom en de thans geldende premies.

E 122 De overige beloning omvat de loonsom, de rente over het in de bedrijfshuishoudingen geïnvesteerde vermogen, een normaal arbeidsinkomen voor de ondernemer, en de beloning voor de specifieke ondernemersactiviteit, welke laatste geheel afhankelijk is van de uitkomsten van het productieproces.

E 123 Het bedrag is samengesteld uit gegevens ontleend aan de ontwerp-Rijksbegroting 1949 en ramingen wat betreft de lagere overheidsorganen.

- E 124 Hierbij is eenzelfde procedure gevolgd als bij post E 123 met dien verstande, dat enkele statistische correcties moesten worden aangebracht.
- E 125 De overheidsrente is gesplitst in die welke betrekking heeft op oorlogsschuld en overige rente. Alleen de laatste is als productief aangemerkt en in deze post begrepen voorzover zij naar de gezinnen vloeit.
- Overgedragen inkomens*
Hieronder worden verstaan die inkomens waartegenover in het desbetreffende jaar geen productieve prestatie staat.
- E 126 Deze post omvat de pensioenen, welke door de collectieve inkomensstrekkers worden uitgekeerd. De grootte van het bedrag is mede afhankelijk van de bijdrage van de overheid.
- E 127 Zoals reeds bij post E 125 is opgemerkt, is de rente over oorlogsschuld niet als productief aangemerkt, reden waarom deze post bij de overgedragen inkomens is ondergebracht.
- E 128 Het bedrag omvat de uitkeringen uit hoofde van de wet Noodvoorziening ouden van dagen, gemeentelijke armenzorg, wachtgelden, overbruggingsuitkeringen, steun aan oorlogsslachtoffers alsmede enige andere uitkeringen.
- E 129 Zie rekening VI.

II. Collectieve inkomensstrekkers

Deze groep van huishoudingen neemt vooral bij de kapitaalvorming een zodanige plaats in, dat het wenselijk is haar apart te beschouwen. Onder de collectieve inkomensstrekkers zijn begrepen de sociale fondsen, voorzover deze niet jaarlijks volgens omslagstelsel worden gefinancierd, de particuliere pensioenfondsen en de levensverzekeringsmaatschappijen. Hieronder vallen dus niet de ziekenfondsen en het kinderbijslagfonds, daarentegen wel na de totstandkoming het Algemeen Werkloosheidsfonds, omdat de daarin gestorte premies worden aangewend tot het vormen van conjunctuurreserves. Op deze rekening is deze groep van huishoudingen uitsluitend beschouwd voorzover het haar beleggende functie betreft. Voorzover deze huishoudingen een bedrijf uitoefenen, is de exploitatie daarvan opgenomen op de rekening der bedrijfshuishoudingen. De rekening collectieve inkomensstrekkers is derhalve als het ware een collectieve spaarrekening van de gezinshuishoudingen.

Pensioen aan gezinnen

- E 201 Zie post E 126.

Beleggingen

- E 202 Zie rekening VI.

Premies en pensioenbijdragen van gezinnen

- E 221 Zie post E 105.

Andere bijdragen van de overheid

- E 222 Het bedrag is samengesteld uit gegevens van de ontwerp-Rijksbegroting 1949 en ramingen voor wat betreft de lagere overheidsorganen. De bijdrage van de overheid in het nog in te stellen Algemeen Werkloosheidsfonds is in het bedrag opgenomen.

Rente van overheid over oorlogsschuld

- E 223 Tezamen met post E 127 vormt dit de schatting van de totale rente over oorlogsschuld.

Rente van bedrijven

- E 224 Het bedrag is geschat aan de hand van de samenstelling der beleggingen van deze instellingen.

Premies uit Indonesië

- E 225 Het bedrag is vastgesteld in overleg met de desbetreffende instanties.

III. Bedrijfshuishoudingen

(inclusief overheidsbedrijven)

Leveranties aan de bedrijfshuishoudingen

- E 301 Deze post omvat van de overheid gekochte goederen en diensten, huren en pachten van gemeente-eigendommen, alsmede boeten en andere lasten in verband met de prijscontrole.

- E 302 Deze post omvat de totale invoer van goederen en diensten, inclusief de militaire aankopen van de overheid, welke laatste voor het merendeel via de normale wegen van handel en bedrijf de overheid bereiken.

Kostprijsverhogende belastingen

- E 303 Alle belastingen, welke in de prijzen mogen worden doorberekend zijn in deze post begrepen. Het zijn voornamelijk de invoerrechten, omzetbelasting, de accijnzen, de vereveningsheffing, de heffingen van Rijksbureaux, een groot gedeelte van de ondernemingsbelasting, enige gemeentelijke belastingen en de grondbelasting.

Afschrijvingen

- E 304 Bij de afschrijvingen is rekening gehouden met de technische en economische veroudering der duurzame productiemiddelen. Zij zijn gebaseerd op de vervangingswaarde der productiemiddelen.

Bijdrage tot het Nationaal Inkomen

De bijdrage tot het Nationaal Inkomen, ofwel de netto-productie der bedrijven is op grond van de reeds meermalen genoemde uitgangspunten geraamd op f 10,50 miljard. Daar de netto-productie der bedrijven voor 1948 op f 10,17 miljard wordt geraamd en voorts een daling van de productiekosten van 3 % is gecalculleerd, zal de productie naar schatting met ca. 6 % ten opzichte van 1948 toenemen.

- E 305 Zie post E 121.

- E 306 Zie post E 122.

- E 307 De post heeft betrekking op de uitkeringen van de overheidsbedrijven aan de overheid.

- E 309 De winstbelasting is geraamd in overleg met de desbetreffende instanties.

- E 310 Zie post E 224.

- E 311 Het bedrag der reserveringen is gebaseerd op een ruwe schatting. De reserveringen omvatten zowel de reserveringen van naamloze vennootschappen als die van de z.g. eenmanszaken.

Leveranties door de bedrijfshuishoudingen

- E 321 Zie post E 101.

- E 322 Deze post omvat de bruto-investeringen, waarin de voorraden en de goederen in bewerking toenemen met een bedrag van ca. f 500 miljoen. Daar de afschrijvingen op f 1,44 miljard zijn gesteld, resteert voor de netto-investeringen in gebouwen en outillage f 1,37 miljard.

- E 323 Deze leveranties zijn gelijk aan de materiële behoeften, exclusief de investeringen in de overheidshuishoudingen. Het bedrag is samengesteld met behulp van gegevens ontleend aan de Rijksbegroting voor 1949 en ramingen voor de lagere overheidsorganen.

- E 324 Hierin zijn onder meer begrepen de uitgaven voor nieuwbouw, wederopbouw en herstel van overheidseigendommen. Aangezien de afschrijvingen op f 0,48 miljard zijn geraamd, kunnen voor de overheid de netto-investeringen op f 0,15 miljard worden gesteld.

- E 325 Het bedrag omvat de totale export, inclusief de export van diensten en de leveranties aan gerepatrieerden, welke voor rekening van de Nederlandsch-Indische regering tijdelijk in Nederland vertoeven.

- E 326 Het betreft hier voornamelijk rente over schatkistpapier.

- E 327 Het betreft hier rente en dividenden van beleggingen in het buitenland.

- E 328 Deze post bestaat voor een belangrijk deel uit subsidies op levensmiddelen. De subsidies op levensmiddelen zijn ten opzichte van 1948 met f 150 à 200 miljoen verlaagd.

IV. Overheid

(exclusief overheidsbedrijven)

Evenals bij de andere huishoudingen is geen rekening gehouden met vermogensmutaties, zoals aflossing op gevestigde schuld en uit-

kering van oorlogsschadevergoeding. Onderlinge betalingen van publiekrechtelijke lichamen zijn evenmin opgenomen. Het totaal der lasten en baten is daarom belangrijk lager dan het totaal van uitgaven en inkomsten in de begrotingen der publiekrechtelijke lichamen.

Leveranties aan de overheid

E 401 Zie post E 323.

E 402 Deze post heeft betrekking op materiële uitgaven van overheidsinstanties in het buitenland.

Afschrijvingen

E 403 De afschrijvingen zijn ook hier gebaseerd op de vervangingswaarde der kapitaalgoederen.

Overgedragen inkomens

E 404 Zie post E 127.

E 405 Zie post E 128.

Bijdragen aan collectieve inkomensstrekkers

E 406 Zie post E 222.

Subsidies

E 407 Zie post E 328.

Rente oorlogsschuld aan collectieve inkomensstrekkers

E 408 Zie post E 223.

Overige rente

E 409 Zie post E 326.

E 410 Deze post is geraamd in overleg met de desbetreffende instanties.

Bijdrage tot het Nationaal Inkomen

E 411 Zie post E 123.

E 412 Zie post E 124.

E 413 Zie post E 125.

Saldo

E 414 Het saldo is voor het eerst sinds vele jaren weer positief. Evenwel dient hierbij in acht te worden genomen, dat het een exploitatiesaldo betreft, waarin de vermogensmutaties niet zijn verwerkt. Zie voorts rekening VI.

Leveranties door de overheid

E 421 Zie post E 102.

E 422 Zie post E 301.

E 423 Deze post heeft betrekking op diensten te verlenen aan Indonesië.

Rente en winst aan bedrijven

E 424 Zie post E 307.

Belastingen

E 425 Zie post E 104.

E 426 Zie post E 303.

E 428 Zie post E 309.

V. Buitenland

Voor de toelichting der posten kan worden verwezen naar de toelichting bij de in de rekening vermelde tegenposten. Het saldo dezer rekening (post E 505) stemt overeen met het saldo uit de confrontatie van middelen en behoeften, welke hiervoor is vermeld.

VI. Mutaties Nationale Balans

Deze rekening beoogt te zijn een confrontatie van de reële investeringen en de besparingen van de volkshuishouding.

De toeneming van de reële investeringen, d.w.z. een toeneming van de totale kapitaalgoederenvoorraad minus het buitenlandse crediet resp. liquidatie van goud en buitenlandse activa, hetwelk een des-investering is, vormt de toeneming van het Nationale Vermogen. Uiteraard is de toeneming van het Nationale Vermogen ook te berekenen door de besparingen en ontsparingen van de onderscheiden groepen te sommeren, daar deze posten de toe- of afnemering per groep aangeven.

De berekeningen verlopen als volgt:

Methode I

Bruto-investeringen (E 602 t/m E 604) f 3,94 mld

Afschrijvingen (E 625 en E 626) 1,92 mld

Netto-investeringen (= toeneming van de kapitaalgoederenvoorraad) f 2,02 mld

Buitenlands crediet resp. liquidatie van bezit 0,84 mld

Toeneming Nationaal Vermogen f 1,18 mld

Methode II

Besparingen (E 621 t/m E 623) f 1,84 mld

Ontsparringen (E 610) 0,66 mld

Toeneming Nationaal Vermogen f 1,18 mld

Bij deze laatste berekeningen zijn de schenkingen uit hoofde van de E.H.P.-hulp buiten beschouwing gelaten, omdat de verdeling tussen credieten en schenkingen thans nog onbekend is.

De aangegeven omvang van de consumptie (welke per hoofd der bevolking overeenkomt met de toestand per 1 Juli 1948) zal alleen worden gerealiseerd, indien vrij aanzienlijke ontsparingen bij de gezinshuishoudingen optreden. Deze ontsparingen zijn echter geen gewenst middel om het verlangde evenwicht te handhaven. Het deflatoir effect, dat van het geheel of gedeeltelijk uitblijven der ontsparingen het gevolg zal zijn, zal kunnen bijdragen tot verlaging van kosten en prijzen en daardoor tot omschakeling der productie in meer essentiële richting. In beide gevallen zou hierdoor de verhouding van import en export de voor de duurzame sanering onzer economische verhoudingen zo heilzame verbetering ondergaan.

Conclusies

Terwijl het tekort tussen middelen en behoeften in 1947 nog bijna f 2 miljard beliep en in 1948 naar schatting nog ruim f 1 miljard zal bedragen, zou dit in 1949, op basis van de genoemde voorstellen verder kunnen teruglopen tot omstreeks f 0,84 miljard. Dit opent stellig perspectief op het geleidelijk sluitend maken van de betalingsbalans met het buitenland, tegen de tijd, dat de buitengewone deviezen-inkomsten krachtens het E.H.P. zullen ophouden te vloeien.

De besparingen der gezinnen zouden in 1949 nog steeds negatief zijn, indien de beschikbare hoeveelheid goederen en diensten voor consumptieve doeleinden door de gezinnen volledig zou worden opgenomen. Te bedenken valt echter, dat deze ontsparing, berekend op ruim f 600 miljoen, mede ontstaat door betaling van premies en pensioenbijdragen ad bijna f 800 miljoen, die wederom als besparing zijn aan te merken.

Een deflatoir proces moet, om de bovengenoemde redenen, voorlopig als heilzaam worden beschouwd; eerst wanneer het excessieve vormen zou aannemen zouden tegenmaatregelen gewenst worden.

F. AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN

In deze paragraaf zal worden ingegaan op enige vragen, waartoe een beschouwing van deze ontwerp-begroting aanleiding geeft, nl.:

1. de reconstructie van het bestuursapparaat;
2. de in de ontwerp-begroting 1949 opgenomen uitgaven voor werken, met de uitvoering waarvan een tijdvak van langer dan een jaar is gemoeid;
3. de financiële verhouding met Indonesië, in het bijzonder voorzover deze in de Rijksbegroting tot uiting komt;
4. de invloed, die van de ontwerp-begroting 1949 zal uitgaan op de ontwikkeling van de geldhoeveelheid en daarmede op het geheel der werkzame inflatoire en deflatoire krachten;
5. de deviezenpositie van ons land.

1. Aangaande de reconstructie van het bestuursapparaat moge allereerst worden opgemerkt, dat het voorstellen en invoeren van verbeterde werkmethode vereist, dat de algemene kennis van de organisatie-deskundige wordt gepaard aan de kennis van de bijzondere technische eisen van het te verrichten werk. Dit impliceert de noodzaak van de medewerking van de voor het betrokken werk verantwoordelijke autoriteiten. Hierdoor treden de resultaten van het reorganisatiewerk in vele gevallen niet zelfstandig naar voren, maar worden ze verwerkt in voorstellen van leiders van diensten, welker reorganisatie wordt gewenst, waarbij het initiatief vaak ook mede van deze leiders uitgaat.

Tal van maatregelen, welke verbetering van werkmethoden, controle op personeelsbezetting, inkrimping van werkzaamheden door liquidatie-schema's, opheffing van doublures enz. betreffen, werden door het Bureau Organisatie van het Ministerie van Financiën, ook in samenwerking met andere diensten, uitgevoerd.

Aan verschillende Ministeries en diensten werden adviezen gegeven over de inrichting van hulpdiensten; een onderzoek van de Buitenlandse Dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken is gaande; evenzo werd op verschillend gebied van leger- en marine-organisatie met militaire autoriteiten samengewerkt.

Tezamen met de instanties ressorterende onder de Raad voor Rijks-personeelsaangelegenheden werden ook motiveringen van bevorderingen, voorstellen voor vaste aanstellingen en dergelijke zaken behandeld.

Bij de invoering van de salarisvoorzieningen werden methoden uitgewerkt, waardoor de administratieve gevolgen daarvan op eenvoudige wijze konden worden geregeld.

Methoden om door toepassing van taakinventarisatie, functie-analyse en werkclassificatie op objectieve wijze de formatie van bureaux en departementen vast te stellen, werden uitgewerkt en reeds op enkele bureaux toegepast. Daarbij bleek, dat geprojecteerde aanzienlijke bezuinigingen kunnen worden bereikt, zonder dat de effectiviteit van het apparaat behoeft te verminderen. Verschillende van dergelijke onderzoeken zijn gaande.

Er zal voor moeten worden gewaakt, dat niet door bezuiniging „met het domme potlood” een versobering wordt opgelegd aan een dienst, die met onmisbaar werk is overladen en die doeltreffend is georganiseerd, terwijl elders de evenredige bezuiniging ondoeltreffende methoden zou handhaven. Aldus zou het Regeringsbeleid in verschillende gevallen de fundering missen, welke van het voorbereidend werk behoort uit te gaan, terwijl elders ondoelmatige methoden blijven voortbestaan.

De bezwaren, welke de Regering heeft tegen de evenredige bezuiniging „van het potlood”, liggen echter niet alleen daarin, dat ondoelmatige werkmethoden en overmatig personeel niet evenredig over de diensten en departementen gespreid liggen. Zij bestaan ook in de overtuiging, dat — naast de oorzaken voor rangeninflatie, welke een gevolg zijn van omstandigheden gedurende de bezetting en van de toestand onmiddellijk na de bevrijding — de potloodbezuinigingen der voorgaande decennia tezamen met enkele ondoelmatigheden in de regelingen van de Pensioenwet tot de rangeninflatie in niet onbelangrijke mate hebben bijgedragen.

Dat rangeninflatie en bezuiniging „met het potlood” samenhangen, blijkt wanneer men bedenkt, dat van deze wijze van bezuiniging een algemeen slechter worden van arbeidsvoorwaarden en onzekerheid van positie het gevolg is. Om daaraan in een volgend jaar — eerst ten aanzien van de besten en later voor de anderen — tegemoet te komen ontstaat bij de chefs een drang om iets voor het personeel te doen. Dit nu is alsdan alleen bereikbaar door hen bij ongeveer gelijke arbeid een hogere rang toe te kennen.

Bij lagere en middelbare ambtenaren komt daarbij, dat dit personeel jarenlang aan hetzelfde werk gebonden moet blijven, omdat een doorstroming naar beter werk in onvoldoende mate mogelijk is en doorstroming naar elders door de pensioenbepalingen sterk wordt geremd. Uit sociale overwegingen vindt dan bevordering plaats naar een hogere rang, zonder noemenswaardige verplaatsing naar hoger gequalificeerd werk.

De methode van taakinventarisatie, functie-analyse en werkclassificatie stelt in staat — naast de beoordeling van het werk — promotielijnen op te stellen, welke de bevorderingen, die leiden tot rangeninflatie, voorkomen. Bovendien worden daardoor de personeelscheffers in staat gesteld een positief personeelsbeleid te voeren.

De taak der Regering moet er onder de huidige omstandigheden op zijn gericht om door doelmatig werken een rationele omvang van het personeel te bereiken, tevens echter om voor dat personeel voldoende gunstige arbeidsvoorwaarden te scheppen.

De Regering staat echter nog pas aan het begin van de toepassing van de genoemde methoden. Bij verwezenlijking van de bij de ondergetekende bestaande plannen zullen deze methoden — met medewerking zijner ambtgenoten — binnenkort op breed terrein kunnen worden toegepast.

Wanneer het werk voor de gehele dienst gereed is heeft men ter bevoegde plaats een doorlopend overzicht van de aard en de omvang van de te verrichten werkzaamheden en van de daarbij passende formaties. Hierdoor krijgt en de begrotingsopstelling en de efficiëntiebewaking een stabiel fundament en wordt het vóór-oorlogse stevige centrale toezicht hersteld onder aanpassing der methoden aan de moderne denkbeelden.

De toepassing der genoemde methoden op breed terrein zal het naar de verwachting van de ondergetekende mogelijk maken om niet

alleen op de bureaux, welke als proefvelden voor dit werk in het afgelopen jaar hebben gediend, maar ook elders de uitgavenvermindering te effectueren, welke in de begroting is voorzien, zonder dat andere dan misbare werkzaamheden zouden moeten vervallen. Voorts acht hij ook nog verdergaande uitgavenbeperkingen in de eerstkomende jaren mogelijk, welke eveneens zonder inkrimping van noodzakelijke activiteiten kunnen geschieden.

Een goed beleid vereist bovendien een goede boekhouding, welke regelmatig zonder achterstand en met korte tussenpozen tot beoordeling van de kosten van het gevoerde beleid in staat stelt en die kosten in vergelijking brengt met de omvang der geleverde prestaties, alsmede met het in de begroting daarvoor gevoteerde bedrag. Dit werd beoogd met de veranderingen in de comptabiliteitsadministratie, welke thans zijn ingevoerd op het merendeel der Ministeries, terwijl het voornemen bestaat om alle krachten daarop te richten, dat aan het einde van dit jaar op alle Ministeries die veranderingen zullen zijn ingevoerd. De invoering van dit systeem, dat aan de verdiensten van dat van voor de oorlog toevoegt datgene wat voor de huidige omstandigheden en volgens nieuwere opvattingen noodzakelijk is, terwijl het bovendien de interne controle versterkt, kon niet op één bepaald moment voor de gehele Rijksdienst plaats hebben, doch moest successievelijk worden ingevoerd, teneinde overal de leidende algemene beginselen aan te passen aan de bijzondere eisen van elk Ministerie afzonderlijk. Geleidelijkheid was bovendien noodzakelijk om te voorkomen, dat de veranderingen een storende werking op de gang van zaken zouden hebben.

De leidende beginselen bij de nieuwe comptabiliteitsadministratie zijn de volgende:

a. het taakstellend karakter van de begroting wordt meer naar voren gebracht. Daartoe is nodig organische indeling van de begroting, maar bovendien een strenge bewaking van de doelmatigheid der uitgaven, zowel door het betrokken Ministerie als door het Ministerie van Financiën in verband met artikel 12 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927 no. 259);

b. deze bewaking van de doelmatigheid in de Rijksuitgaven werd bewerkt doordat de „kredietopening” door de Minister van Financiën, welke voorheen geschiedde onmiddellijk voorafgaande aan de betaling, thans geschiedt vóór het aangaan der verplichting en na beoordeling zowel door de afdeling Comptabiliteit van het desbetreffende Ministerie als door de afdeling Inspectie der Rijksfinanciën van het Ministerie van Financiën;

c. de aangeane verplichtingen worden in de administratie vastgelegd en tegenover de gevoteerde begrotingsbedragen gesteld;

d. het moment van een eventuele begrotingsoverschrijding wordt hierdoor eerder signaleerd. Controle hierop wordt door het Ministerie van Financiën uitgeoefend. Aldus kan in het vervolg worden bereikt dat suppletore begrotingen, vereist in verband met nodig gebleken incidentele wijzigingen in het beleid, tijdig bij de Staten-Generaal kunnen worden ingediend, terwijl eveneens de suppletore begrotingen, dienende voor regularisatie van posten, voor welke te weinig blijkt te zijn geraamd, met andere, waarvoor de raming te hoog blijkt, regelmatig en tijdig kunnen worden ingediend. Maatregelen ter voorkoming van achterstand zijn in de controlemiddelen voorzien;

e. vóór het einde van elke maand wordt een kasbegroting opge maakt voor de waarschijnlijke uitgaven en ontvangsten van de daarop volgende maand;

f. maandelijks overzichten van de stand der uitgaven in vergelijking tot de begroting worden voor elk Ministerie en de daaronder ressorterende diensten opgemaakt en aan de betrokken Minister voorgelegd. Een resumé hiervan wordt aan de Minister van Financiën toegezonden. Dit overzicht wordt tevens gebruikt als nacalculatie van de kasbegroting;

g. boekhoudkundig verband wordt gelegd tussen de Rijkshoofd-boekhouding en de boekhoudingen der Ministeries;

h. na verbetering van de administratie van 's Rijks vaste bezittingen wordt jaarlijks een Staatsbalans opgemaakt;

i. de kosten van elk onderdeel van de Staatsdienst kunnen op zidoende wijze worden bepaald;

j. de omvang der prestaties van de daartoe geschikte onderdelen wordt door een eenvoudig systeem van werkregistratie vastgelegd. De methode van werkregistratie zal binnenkort zodanig zijn vastgesteld, dat algemene invoering gedurende 1949 mogelijk wordt;

k. een salarisadministratie wordt gevoerd, welke gelijktijdig basis wordt voor de personeelsstatistiek, bevattende die gegevens omtrent het personeel, welke voor het beleid noodzakelijk zijn. Maandelijks cijfers omtrent de ontwikkeling der personeelsaantallen, opgesteld volgens de organieke onderdelen, worden aan de verantwoordelijke autoriteiten voorgelegd.

Uit het vorenstaande zal duidelijk zijn geworden, dat de bedoelde reorganisatiewerkzaamheden een sluitend geheel vormen, gericht op het doen uitvoeren van de noodzakelijke werkzaamheden op de juiste wijze en door de meest daarvoor geschikte personen; voorts op het beoordelen van de prestatie en de kosten van elk onderdeel, uitgaande van de voor het desbetreffende werk noodzakelijke personeelsformatie, van welke de andere kosten, als huisvesting en verschillende materiële uitgaven, correlaten zijn.

Voorts komt dit nieuwe systeem ten goede aan een doeltreffende werking van de ministeriële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de begroting, wordt het toezicht van de Minister van Financiën krachtens de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) er door vergemakkelijkt en wordt bovendien op deze wijze het budgetrecht der Staten-Generaal beter gewaarborgd.

De ondergetekende verheelt zich niet, dat ook al zal in 1949 in het gehele administratieve apparaat de verbeterde methode zijn ingevoerd, nog „kinderziekten” te overwinnen zullen zijn en eventueel nog blijvende hiaten aanvulling zullen behoeven; bovendien zal in dat jaar moeten worden gezien of in de bestaande voorschriften nog vereenvoudigingen kunnen worden aangebracht, welke nochtans de interne controle niet verzwakken en de begrotingsbewaking en het efficiëntietoezicht niet verminderen.

2. Bij de bestudering van het vraagstuk der meerjarige begrotingen is de Regering tot de conclusie gekomen, dat invoering van zodanige begrotingen op dit moment op grote bezwaren stuit, omdat de financiële en economische vooruitzichten te weinig zekerheid in zich bergen om zich nu reeds vast te leggen op kosten van plannen, die zich uitstrekken over een groot aantal jaren.

Dit jaar kwam daar nog de bijzondere moeilijkheid bij, dat de voorbereiding van de meerjarige begrotingen, waarmede uiteraard vrij geruime tijd is gemoeid, zou moeten geschieden door een Kabinet, dat vóór de indiening der begroting zijn portefeuilles ter beschikking zou stellen. In de praktijk zou dit er op neerkomen, dat dit Kabinet richtlijnen zou opstellen voor de beleidsperiode van een volgend Kabinet, hetgeen uiteraard ongewenst moet worden geacht.

Een en ander wil uiteraard geenszins zeggen, dat het niet wenselijk zou zijn om op de duur tot meerjarige begrotingen te komen. Dit probleem blijft de aandacht houden. Intussen is de ondergetekende wel overtuigd, dat, indien men tot praktische resultaten wil komen, deze zaak niet kan worden geforceerd, doch geleidelijk tot rijpheid zal moeten worden gebracht.

Hij acht het reeds een groot voordeel, dat hij thans in staat is een eerste stap in de gewenste richting te doen, door, in de vorm van een bijlage van deze Nota, aan de Staten-Generaal een overzicht voor te leggen van de voornaamste in de Buitengewone Dienst I (uitgaven van aflopend karakter) en de Buitengewone Dienst II (kapitaalsuitgaven) geraamde uitgaven voor werken met de uitvoering waarvan een tijdvak van langer dan een jaar is gemoeid.

Tot dusver werd het terecht als een bezwaar gevoeld, dat men een diepgaande analyse van de begrotingsstukken moest maken om na te gaan, welke posten betrekking hebben op plannen, die zich over meer dan een jaar uitstrekken. Door de overlegging van de hiervoor bedoelde bijlage wordt aan dit bezwaar tegemoet gekomen en wordt aan de Staten-Generaal een inzicht gegeven in de continuïteit van de werken, die op de begroting voortkomen, zonder dat zij nochtans onmiddellijk de daarvoor nodige gelden behoeven te vóteren.

Hierbij moge nog worden aangetekend, dat noch de totale kosten der desbetreffende werken noch de termijn, waarin zij zullen worden uitgevoerd, voor vaststelling in aanmerking komen. Er blijven te veel onzekere factoren bestaan, terwijl elk jaar opnieuw een confrontatie van de onderhanden genomen werken en de financiële consequenties daarvan aan de algemene economische en financiële toestand onvermijdelijk zal blijven.

Opgemerkt zij nog, dat dit overzicht niet op volledigheid aanspraak kan maken. Met name zijn daarin nog niet betrokken de vele gemeentelijke en provinciale werken, waarin het Rijk belangrijk subsidieert. Niettemin wordt gemeend, dat aan de verstrekte gegevens waardevolle betekenis kan worden toegekend.

Ook in de begrotingsstukken zelf is, zij het voorlopig nog alleen in de begroting van het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting, de wijze, waarop daarin uitgaven voor werken zijn uitgetrokken, enigszins herzien.

Het is namelijk in vele gevallen voor een goede gang van zaken niet te vermijden, dat in een bepaald dienstjaar verplichtingen worden aangegaan, waarvoor eerst ten laste van de begroting voor een volgend dienstjaar uitgaven worden verricht, omdat deze pas in een volgend dienstjaar geheel of gedeeltelijk vervallen. Hoewel dit niet behoeft te leiden tot het overschrijden van de begroting van het lopende jaar, is het een bezwaar, dat op deze wijze feitelijk wordt

beschikt over bedragen, welke niet door de Staten-Generaal werden geautoriseerd.

Dit is vooral van betekenis ten aanzien van de begrotingsartikelen, waaruit de kosten van civiel- en militair-technische objecten worden bestreden. Het komt namelijk herhaaldelijk voor dat bijv. werken moeten worden aanbesteed, welke grotendeels pas in het volgend dienstjaar worden opgeleverd en waarbij van de aanbestedingssom een aanzienlijk deel ten laste van het nieuwe dienstjaar wordt geboekt, niettegenstaande de verplichting in het lopende jaar wordt aangegaan.

In de ontwerp-begroting voor het genoemde Ministerie is op eenvoudige wijze aan dit bezwaar tegemoetgekomen door in de ontwerp-begrotingswet *binnenslijps* uit te trekken een bedrag waarboven het totaal van de aan het begin van het jaar reeds lopende verplichtingen, vermeerderd met het geraamde totaal der in dat jaar aan te besteden bedragen, niet mag uitgaan. Daarnaast is het bedrag der geraamde uitgaven op de gewone wijze uitgetrokken. Hierdoor is bereikt, dat aan het totaal der aan te gane verplichtingen een vooraf door de wetgever vastgestelde limiet wordt gesteld.

De redactie van de voor deze procedure in aanmerking komende artikelen luidt als volgt:

Artikel

Geraamd totaal van de aanbestede, per 1 Jan. 1949 nog niet uitgevoerde werken, vermeerderd met de in 1949 aan te besteden werken f (a)

van vorenbedoeld totaal zal in 1949 worden verwerkt en gefinancierd f (b)

Eventuele overschotten op de bedragen sub *b* kunnen naar het volgend dienstjaar worden overgebracht indien en voor zover artikel 24 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) daarop van toepassing is. Overbrenging van overschotten op de binnenslijps uitgetrokken bedragen is niet mogelijk. Indien derhalve het geraamde aanbestedingsvolume niet wordt bereikt, zal het niet aanbestede gedeelte eventueel moeten zijn begrepen in het volume voor het volgend jaar.

3. Een belangrijk punt, dat bij de beoordeling van de financiële toestand van het Rijk mede in aanmerking moet worden genomen, is de financiële verhouding met Indonesië.

Voorzover de Rijksbegroting betreft, komt deze financiële verhouding vooral tot uiting in de begrotingen voor de militaire Departementen, hoewel ook op de begrotingen van verschillende andere Departementen uitgaven voorkomen, die rechtstreeks of indirect met de situatie in Indonesië samenhangen.

Wat deze laatste Departementen betreft kan b.v. worden gewezen op de kosten van repatriëring van Nederlanders uit het Verre Oosten en op de kosten van hun ondersteuning, van onderwijsvoorziening e.d. gedurende de periode dat zij voor heruitzending niet in aanmerking komen, een en ander voorzover deze kosten voor Nederlandse rekening komen en niet op de betrokkenen of hun werkgevers kunnen worden verhaald. De hiermede gemoeide bedragen worden in het algemeen begrepen in de begrotingsposten waaruit ook soortgelijke voorzieningen voor andere groepen van de bevolking (b.v. oorlogsslachtoffers in Nederland) worden gefinancierd, zodat bezwaarlijk kan worden aangegeven welke totaalbedragen in het bijzonder gemoeid zijn met de verzorging van de onderhavige personen.

Wat de militaire Departementen betreft worden de bedragen, welke ten laste van de Rijksbegroting komen, bepaald door de hierna vermelde met de Nederlandsch-Indische Regering gemaakte afspraken.

Bij de kostenverdeling van de uitgaven voor het Legerapparaat tussen de Nederlandse en de Nederlandsch-Indische Regering wordt uitgegaan van het beginsel, dat de eerste uitrusting, waaronder begrepen vier maanden maintenance, alsmede de bezoldigingen van onderdelen van de Koninklijke Landmacht ten laste van Nederland komen, doch de verdere kosten van instandhouding van in Indonesië verblijvende onderdelen van de Koninklijke Landmacht (zoals het onderhoud van de uitrusting, huisvesting, voeding, enz.) voor rekening van Indonesië zijn, evenals alle kosten verband houdende met het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger.

Voor de jaren 1946 en 1947 is bij de opstelling van de begrotingen dit beginsel gevolgd, terwijl ook de betaling dienovereenkomstig geschiedde, zodat verrekeningen tussen de Nederlandse en de Nederlandsch-Indische Regering slechts op kleine schaal behoeften plaats

te vinden. Ook de begroting 1948 is op dit beginsel gebouwd. Voor 1949 zijn bovenstaande regels nader uitgewerkt, o.m. in navolgende zin:

1. Van de bezoldigingen van leden van de Koninklijke Landmacht zal het gedeelte, dat als tropentoelage wordt verstrekt voor rekening komen van Indonesië. Voor zover pensioenen wegens overlijden of invaliditeit van leden van de Koninklijke Landmacht worden verleend, zullen deze voor Nederlandse rekening komen, behoudens dat Indonesië zal restitueren het bedrag dat het pensioen hoger is dan het normale pensioen, als gevolg van het feit, dat het overlijden of de invaliditeit is ontstaan door de tropendienst.

2. De kosten van vervoer van troepen van de Koninklijke Landmacht van Nederland naar Indonesië en terug zullen voor Nederlandse rekening zijn.

3. Alle postvervoer voor leden van de Koninklijke Landmacht van Nederland naar Indonesië en terug zal voor Nederlandse rekening zijn.

4. Troepenvervoer en postvervoer voor het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger zullen voor rekening van Indonesië komen.

5. Kosten van demobilisatie zullen komen voor rekening van dat gebiedsdeel, waar de demobilisatie plaats vindt.

Ten aanzien van de Marine is voor de jaren 1946, 1947 en 1948 in overleg met Indonesië van het beginsel uitgegaan, dat de kosten van de Marine in Indonesië, voor zover voortvloeiende uit haar positionele taak, voor rekening van Indonesië komen en dat de voeding van de mariniers door Indonesië wordt betaald. Aangezien de kosten van de Marine in Indonesië voor die jaren geheel voorkomen op de Nederlandse begroting, zullen tussen Nederland en Indonesië ter zake van deze jaren verrekningen moeten plaats vinden. Voor 1946 en 1947 is hiervoor een ronde som aangenomen van f 50 miljoen 's jaars. Voor 1948 moet dit bedrag nog worden bepaald.

Voor 1949 is de kostenverdeling in principe gebaseerd op het beginsel, dat alle exploitatiekosten van de zich in de Indonesische wateren bevindende vloot-eenheden ten laste van Indonesië komen. Hieronder vallen ook de exploitatiekosten van het te Soerabaja aanwezige marine-etablissement, alsmede de kosten van de aldaar uit te voeren reparaties aan de vloot.

Met betrekking tot de credietverlening aan Indonesië zij ten slotte nog opgemerkt, dat deze credieten uiteraard niet in de begroting tot uitdrukking worden gebracht, evenmin als in het verleden de kasvoorschotten aan Indonesië. Dit is in overeenstemming met het Nederlands stelsel van comptabiliteit, volgens hetwelk aan de andere kant de credieten, door het buitenland aan ons land verstrekt, evenmin ten bate van de begroting worden gebracht.

Aan de Staten-Generaal is voorgesteld bij een speciale wet aan de verleende credieten een wettelijke grondslag te geven (Wetsontwerp nopens de credietverstreking aan Nederlandsch-Indië, Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948 — 776). In welke mate nog in de naaste toekomst verdere credietverlening nodig is, zal eerst kunnen worden beslist, nadat hieromtrent in het raam van het Coördinatie-College Nederland/Nederlandsch-Indië overleg is gepleegd.

Daarnaast staat de voorziening in de behoefte aan kasgeld voor de Indonesische dienst hier te lande, waarvoor de Minister van Financiën jaarlijks bij de wet wordt gemachtigd (laatstelijk bij de wet van 2 April 1948 (*Staatsblad* no. 1122).

Tenslotte moet de aandacht worden gevestigd op de bijdrage, welke de Regering voor de wederopbouw van Indonesië zal geven in de vorm van deelneming in het kapitaal van een op te richten Nederlands-Indonesische Maatschappij tot Financiering van het Economisch Herstel van Indonesië N.V. en in de vorm van garanties aan in het Koninkrijk gevestigde natuurlijke- en rechtspersonen, die in Indonesië een bedrijf uitoefenen. In het desbetreffende wetsontwerp (Gedrukte Stukken, Zitting 1947—1948 — 833) wordt een machtiging tot een bedrag van ten hoogste f 125 miljoen voor dit doel gevraagd.

4. Wat de invloed betreft, die van de begroting 1949 zal uitgaan op de ontwikkeling van de geldhoeveelheid en daarmee op het geheel der werkzame inflatoire en deflatoire krachten, zij het volgende opgemerkt.

Uitgegaan dient te worden van de omstandigheid, dat in de ontwerp-begroting voor 1949 de uitgaaf voor de prijs subsidies, tot uiting komende in het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds, ongedekt blijft. Van dit saldo gaat, voorzover krachten van deflatoire aard niet compenserend of overtreffend werken, een inflatoire werking uit: van de uitgaven voor de Buitengewone Dienst II (kapitaals-uitgaven) mag geen inflatoir effect worden verwacht, behoudens voorzover — in strijd met het plan van de ondergetekende — de financiering daarvan niet zonder geldcreatie mogelijk zou blijken.

Overigens kan men teneinde een juist inzicht te verkrijgen in de invloed, die de ontwikkeling der Staatsfinanciën in monetair opzicht uitoefent, niet volstaan met zich te baseren op de begrotingscijfers, doch dient men het begrotingsbeeld, door het toepassen van een reeks correcties, te herleiden tot een beeld van het te verwachten kasverloop.

In de jaren 1945 tot en met 1947 deden zich grote kastekorten voor, die, zoals bekend, noodgedwongen voor een deel door middel van geldschepping moesten worden gefinancierd.

In dit opzicht is gedurende de afgelopen maanden een belangrijke verbetering ingetreden. Ondanks het begrotingstekort is tijdens de eerste zes maanden van dit jaar de netto vlottende schuld van het Rijk verminderd met rond f 700 miljoen. Hiertegenover stonden een stijging van de binnenlandse geconsolideerde schuld van ruim f 300 miljoen en een stijging van de buitenlandse schuld, eveneens ter grootte van ruim f 300 miljoen. Uit deze schuldmutaties volgt, dat de totale gewone en buitengewone ontvangsten van het Rijk, exclusief de guldensopbrengsten uit buitenlands crediet, in het eerste halfjaar ongeveer hebben opgewogen tegen de totale uitgaven, exclusief schuldaflossing, en zelfs enig overschot hebben opgeleverd.

Ondanks dit globale evenwicht van de totale kaspositie van het Rijk is van de overheidsfinanciering nog een zekere geldscheppende invloed uitgegaan, die was te wijten aan de omstandigheid, dat een deel der ontvangsten voortspoot uit geblokkeerde tegoeden en dat hiertegenover de stortingen op geblokkeerde rekeningen van geringere omvang waren. De totale geldschepping ten gevolge van deblokering in de overheids sfeer is voor de hier beschouwde periode te stellen op rond f 180 miljoen.

De totale geldhoeveelheid nam tijdens het eerste halfjaar 1948 volgens voorlopige becijferingen nog toe met circa f 370 miljoen. Behalve door de zojuist genoemde factor werd deze toename voornamelijk veroorzaakt door mutaties in het goud- en deviezenbezit van het bankwezen (met inbegrip van de mutaties in de saldi op de monetaire accoordrekeningen), door het vrij komen van 20 % der saldi op beleggingsrekeningen per 1 Juni 1948 en door voortgezette rechtstreekse deblokeringen op bescheiden schaal.

Tot de geldvermeerderende factoren moet niet worden gerekend de credietverlening aan het bedrijfsleven en de landbouw, aangezien deze credietverlening in de hier beschouwde periode niet toenam.

Ter toelichting van de correcties, die men op het totale tekort der ontwerp-begroting 1949 moet toepassen ter benadering van de verwachte ontwikkeling van de kaspositie in dat jaar, diene het volgende.

Allereerst moet rekening worden gehouden met de z.g. overlopende posten. In 1949 zullen nog verschillende ontvangsten en uitgaven plaats vinden, die zijn voorzien in de begrotingen van vroegere jaren, terwijl omgekeerd sommige posten van de ontwerp-begroting 1949 eerst na 1949 zullen worden geëffectueerd.

Wat de ontvangsten betreft zal in 1949 nog sprake zijn van een aanzienlijk verschil tussen de begrotings- en de kaspositie, voortvloeiende uit de nog bestaande achterstand in de belastingheffing. Volgens een globale raming zal ingevolge het inhalen van achterstand bij het opleggen van aanslagen naar raming rond f 300 miljoen meer uit vrij geld binnenkomen dan volgens de Comptabiliteitswet op de dienst 1949 zal worden verantwoord. Deze raming berust op de onderstelling, dat geen nieuwe uitstelfaciliteiten zullen worden verleend.

Wat de uitgaven betreft was deze overloop in voorgaande jaren zeer belangrijk, doordat de onvoldoende materialenvoorziening, de administratieve achterstand in de afwikkeling van tal van posten en dergelijke oorzaken belangrijke vertragingen in de realisatie veroorzaakten. Voor 1949 is echter de verwachting gewettigd, dat het verschil tussen uitgaven, die overlopen uit vorige jaren enerzijds en uitgaven, die overlopen naar latere jaren anderzijds, niet zeer groot meer zal zijn. Een uitzondering dient men in dit opzicht te maken voor de elders in deze Nota genoemde uitgaven tot een totaal van rond f 64 miljoen, die in 1949 zullen geschieden overeenkomstig de z.g. procedure voor het overbrengen van begrotingscredieten door middel van twee supplettoire begrotingen.

Voorts deed zich in voorgaande jaren een verschil tussen uitgaven volgens de begroting en betalingen in vrij geld voor, doordat tal van bijdragen terzake van materiële oorlogsschade, in afwachting van de latere besteding der gelden, niet rechtstreeks aan de rechthebbenden werden uitbetaald, doch werden geboekt op een speciale geblokkeerde rekening, waartegenover met het oog op het herstel van geleden schade bedragen ter beschikking werden gesteld, die reeds vroeger op de vorenomschreven wijze op een zodanige speciale rekening waren geboekt. Met dit systeem is inmiddels gebroken. Thans worden op de begroting nog slechts geplaatst die bedragen terzake van oorlogsschade-uitkeringen, waarvan men mag verwachten, dat zij door de rechthebbenden in het desbetreffende begrotingsjaar reëel zullen worden besteed. Daar ook oude geblokkeerde posten, voor zover nodig, zijn teruggeboekt, is een correctie op het begrotingstekort uit hoofde van de schadeuitkeringen niet langer nodig.

Vervolgens dient in aanmerking te worden genomen, dat aan buitengewone heffingen voor 1949 een opbrengst is geraamd van f 700 miljoen. Voor zover de desbetreffende bedragen zullen worden voldaan in vrij geld, zal zich een geldverminderend effect voordoen. Van de bedragen, die tijdens het eerste halfjaar 1948 werden geïnd uit hoofde van de buitengewone heffingen, werd naar alle waarschijnlijkheid omstreeks een vijfde voldaan in vrij geld. In hoeverre dit aandeel in de toekomst gehandhaafd zal blijven, is echter een open vraag.

De credietverlening aan Indonesië zal ook in 1949 leiden tot aanzienlijke uitgaven van de Staat hier te lande, die los staan van de Rijksbegroting. Het is thans, gelijk reeds volgt uit het in onderdeel 3 van deze paragraaf opgemerkte, nog onzeker, in welke mate het noodzakelijk zal zijn te zijner tijd een machtiging te vragen tot het verstrekken van credieten boven die, welke zijn gebaseerd op de Wet tot voorziening in de behoefte aan kasgeld voor de Indische Dienst hier te lande gedurende het jaar 1948, alsmede op de nog in behandeling zijnde wetsontwerpen nopens de credietverstrekking aan Indonesië en nopens de instelling van een Nederlands-Indonesische Herstelbank.

Ten slotte is een zeer belangrijke factor, waaromtrent op dit ogenblik nog evenmin stellige mededelingen mogelijk zijn, de invloed, die op de kaspositie van het Rijk zal uitgaan van de buitenlandse hulpverlening. Sedert het in werking treden van het Europees Herstel Programma is de toestand in dit opzicht ten dele principieel gewijzigd.

Voor zover het Rijk in het buitenland uitgaven verricht, die uit crediet worden gefinancierd, doen zich onder invloed van dit programma geen nieuwe gezichtspunten voor. Deze uitgaven dienen bij het beoordelen van de kasontwikkeling van het Rijk hier te lande buiten beschouwing te blijven, evenals tevoren. Zij dienen derhalve ter benadering van het kastekort in mindering te worden gebracht op het begrotingstekort.

Van het deel der buitenlandse crediethulp, dat toevloede aan de private sector, kwam de tegenwaarde in guldens geheel ten goede aan de schatkist en kon deze tegenwaarde ten volle worden aangewend ter financiering van het bestaande kastekort.

Door het in werking treden van het Europees Herstel Programma is deze toestand in zoverre gewijzigd, dat weliswaar de tegenwaarde in guldens ten volle in de schatkist vloeit, doch dat het deel van deze tegenwaarde, hetwelk betrekking heeft op giften („grants-in-aid”) niet mag worden aangewend tot het dekken van de kasbehoeften van het Rijk en in afwachting der nadere bestemming dient te worden geboekt op een afzonderlijke rekening.

De consequenties van deze wijziging zijn tweeledig. In de eerste plaats wordt tot het bedrag der giften de deflatoire werking, die de overmaking der guldensbedragen naar het Rijk op zich zelf uitoefent, niet als tevoren gecompenseerd door de inflatoire werking, die optreedt, indien het Rijk deze bedragen weer uitgeeft. Het effect van het wegvallen van deze inflatoire kracht zal, behalve van de omvang der giften, afhangen van de aanwending, die aan het op de speciale rekening geboekte bedrag (de zgn. „local currency”) zal worden gegeven en waaromtrent nog geen nadere overeenkomst met de Amerikaanse Regering is getroffen. Naast aanwendingen, die op zich zelf inflatoir zullen werken (bij voorbeeld credietverlening aan landen, waarvan de monetaire rekening ten opzichte van Nederland een creditsaldo vertoont) zijn andere aanwendingen denkbaar, waarbij dit niet het geval is (b.v. aanvulling van de reserves der pensioen- en sociale verzekeringsfondsen, gecombineerd met aflossing op het bij de centrale bank ondergebrachte schatkistpapier).

De tweede consequentie, die uit de voorlopige blokkering van de tegenwaarde der „grants” voortvloeit is, dat dit bedrag niet langer ter beschikking staat voor het financieren van de lopende behoeften

van de Staat. De Staat zal dus, voor zover zich een kastekort voordoet en dit tekort niet uit andere bronnen kan worden gefinancierd, in versterkte mate moeten lenen. Voor zover het niet mogelijk is, in voldoende omvang te lenen bij niet-geldscheppende instellingen en personen, zal hij zijn toevlucht moeten nemen tot een beroep op de geldcreërende instellingen.

De praktische betekenis, die het wegvallen van deze financieringsbron voor het Rijk zal hebben, is geheel afhankelijk van de te verwachten kasontwikkeling in 1949. Op grond van de voorgaande uiteenzetting is het duidelijk, dat het niet mogelijk is een kwantitatief beeld te schetsen van deze ontwikkeling. Er is echter, indien men de verschillende correcties op de begroting gezamenlijk beziet, alle aanleiding te verwachten, dat zich in 1949 geen belangrijk kastekort meer zal voordoen. Het verloop van de kaspositie zal mede afhangen van de thans nog niet bekende verhouding tussen de gedeelten der Marshall-hulp, die zullen worden verstrekt in de vorm van credieten en giften.

Volledigheidshalve kan er nog op worden gewezen, dat de uitgaven, die zullen geschieden ten behoeve van de fondsvorming der verschillende pensioen- en sociale verzekeringsfondsen, bij het beoordelen van de kaspositie van het Rijk vrijwel buiten beschouwing kunnen blijven. Deze bedragen worden namelijk overwegend weer in de vorm van leningen ter beschikking gesteld van de Staat.

Uit het voorgaande volgt als belangrijke conclusie, dat de ontwerp-begroting 1949, in tegenstelling met de begrotingen over voorgaande jaren, per saldo geen inflatoire dreiging van betekenis meer zal opleveren.

Ook indien men de economische ontwikkeling in ruimer verband beziet, valt te wijzen op een verzwakking der inflatoire, respectievelijk een versterking der deflatoire tendenties. In het bijzonder is in dit verband van betekenis, dat de ontsparingen, die tot dusver hebben plaats gevonden in tal van gezinshuishoudingen en die de consumptieve vraag boven het verdiende inkomen opdreven, in de naaste toekomst waarschijnlijk zullen eindigen tengevolge van het uitgeput raken der liquide reserves.

Het is dus niet onmogelijk te achten, dat in 1949 de deflatoire tendenties zelfs enigermate de overhand zullen verkrijgen. Een en ander neemt niet weg, dat voorzichtigheid op het stuk der monetaire politiek geboden blijft. Het ware naar de mening van de ondergetekende daarom ongewenst om, vooruitlopende op deze mogelijkheid, thans het tempo van de afwikkeling der geldzuivering te versnellen.

5. De ondergetekende heeft het voornemen te zijner tijd aan de Staten-Generaal een nader overzicht te verschaffen van 's Lands deviezenpositie speciaal gezien in het licht van de steun, te ontvangen binnen het raam van het Europees Herstel Programma.

Alvorens hiertoe echter over te kunnen gaan, zal onder meer vast moeten staan welke bedragen voor het „fiscal year” 1948/1949 — lopende van 1 Juli 1948 tot en met 30 Juni 1949 — beschikbaar worden gesteld en welke bestedingsvoorschriften voor het gebruik van deze bijdragen in acht moeten worden genomen.

Op grond van deze gegevens zal dan tevens een programma voor het gebruik dezer bijdragen worden opgesteld.

G. SLOTBESCHOUWING

Aan het einde van dit overzicht zij het de ondergetekende vergund een samenvattende typering te geven van het stadium, waarin het economisch en financieel herstel zich bevindt.

Kon reeds ten vorigen jare in de Millioenennota met zekere vol-doening worden geconstateerd, dat wat de binnenlandse verhoudingen aangaat de economische toestand van Nederland zich — in vele opzichten — op niet onbevredigende wijze ontwikkelde, de huidige omstandigheden geven daarvan thans de bevestiging. In de Regeringsverklaring, welke op 12 Augustus i.l. in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd uitgesproken, werd met erkentelijkheid er van gewag gemaakt, dat de algemene economische toestand des lands vooruitgaande was.

De productie is — aldus werd daarin verklaard en het moge te dezer plaatse worden herhaald — gestegen tot boven de omvang van vóór de oorlog. Het vorig jaar bij het verschijnen van de Millioenennota werd de algemene productie-index (op basis 1938 = 100) op 90 becijferd; de bruto-productie in 1948 zal naar verwachting die van 1938 met 3 % overtreffen. Dit betekent echter nog geen volledig herstel van het productie-niveau van vóór de oorlog, omdat de bevolking sedert 1938 met ca. 13 % is toegenomen, zodat bij een evenredige vermeerdering van de productie de index tot 113 moest zijn gestegen.

De productiviteit per hoofd van de bevolking bedraagt nog slechts 90 % van die van 1938. Hierin zal in hoofdzaak door verdere aanvulling en modernisering van de industriële en agrarische outillage verbetering moeten worden gebracht. Doch ook de arbeidsinspanning zal moeten worden verhoogd. Over het geheel is de voorraadpositie der industrie bevredigend, misschien zelfs op verschillende plaatsen overvloedig.

De gegeven situatie der industriële productie beziende naar enkele der meest belangrijke bedrijfstakken moet worden geconstateerd, dat niet alle branches in voldoende mate in de bereikte vooruitgang deel hebben.

Bepaald teleurstellend is het feit, dat door verschillende oorzaken, waarvan de onvoldoende materiaalvoorziening er slechts een is, de bouwrijverheid aanmerkelijk is achtergebleven bij de algemene neiging tot verbetering. De productie-index staat hier slechts op 70 % van de productie van 1938; zonder het bouwbedrijf zou de industrie een index van 105 % ten opzichte van 1938 vertonen.

De productie-index van de grafische industrie voor 1948 bleef eveneens op 70 % van 1938 staan. Ook de productie-indices van de steenkolenmijnbouw, van de houtvoortbrenging en van de kleding-industrie bleven — zij het in mindere mate — bij de algemene verbetering achter. De index komt hier niet hoger dan 80 %. In de agrarische sector is het terugblijven bij 1938 weer iets geringer, maar ook hier wordt met een index van 88 % ten opzichte van het peil 1938 voldoende getekend dat de positie — juist bij een sterk gestegen bevolkingsomvang — nog niet bevredigend is.

De wereldmarktprijzen liggen over het algemeen nog op hoog niveau, zodat, al mogen voor het ogenblik de omvangrijke voorraden nog geen gevaren inhouden, niet uit het oog mag worden verloren, dat — naar mate de oorlogsomstandigheden ook in het buitenland worden overwonnen en de productiviteit zich herstelt — prijsdalingen en daarmee verbonden verliezen uit voorraadposities niet kunnen uitblijven.

De prijsdaling is reeds waarneembaar in de agrarische sector en daarin ligt — naast een ingrijpende wijziging in het beleid — een der oorzaken van de lagere raming der uitgaven ten laste van het Landbouw-Egalisatiefonds. De vermindering van het nadelig saldo van dit fonds weerspiegelt onder meer een belangrijke stap in de richting van een beperking van de politiek der prijs subsidies en van opheffing van vele belemmerende bepalingen ten aanzien van de goederencirculatie. Verdergaande stappen op dit laatste gebied zijn in verband met de deviezenpositie in hoge mate afhankelijk van de omvang der buitenlandse hulpverlening, die in de komende tijd zal kunnen worden verkregen. Hoe ruimer deze wordt verleend, des te sneller en vollediger zal op deze weg kunnen worden voortgegaan, waarmee dan tevens een der onmisbare voorwaarden wordt vervuld voor de verwezenlijking van de economische Unie met België en Luxemburg. Hierbij zal nauwgezet rekening worden gehouden met de gevolgen daarvan voor de kosten van levensonderhoud, terwijl op het gebied van de loon- en prijspolitiek de instandhouding van sociaal gerechtvaardigde en economisch verantwoorde loon- en prijsnormen zal worden bevorderd.

Een grotere mate van vrijheid kan ten gevolge hebben, dat in toenemende mate de onderlinge concurrentie het bedrijfsleven tot verdere rationalisatie en verhoogde inspanning aanzet. Vooral met het oog op de noodzakelijkheid, dat de importbehoefte afneemt en het export-volume stijgt, ware een zodanig effect zeer toe te juichen.

Ons land is in deze afgelopen drie jaren zo ver gekomen, dat het door het inzetten van eigen productieve kracht, het aanwenden van nog aanwezige deviezenreserves en het opnemen van buitenlandse kredieten, voor een deel op korte termijn, een opmerkelijk herstel heeft doorgemaakt. Het aangaan van zodanige buitenlandse verplichtingen voor langdurige investeringen — en nog meer voor consumptieve aanwending — is echter een financieringsmiddel, dat slechts in de nood rechtvaardiging vindt. Zo spoedig mogelijk moet de situatie worden bereikt, dat de import van goederen en diensten uit export en het leveren van diensten kan worden gedekt.

Het grote ongunstige verschil, dat tussen in- en uitvoer nog bestaat acht de ondergetekende bepaald verontrustend. Het verloop der desbetreffende cijfers is als volgt:

	Invoer	Uitvoer	Percentage invoer gedeelt door uitvoer
Juli/Dec. 1946	1289	579	44,92
Jan./Juni 1947	1936	741	38,27
Juli/Dec. 1947	2316	1119	48,32
Jan./Juni 1948	2359 ¹⁾	1178	49,94

¹⁾ Voorlopige cijfers.

De ontvangsten en uitgaven wegens het buitenlandse dienstverkeer kunnen hierbij buiten beschouwing worden gelaten, omdat het saldo van deze posten (in verhouding tot het niveau van in- en uitvoer) nog van ondergeschikte betekenis is.

Uit de gegeven cijfers blijkt, dat — hoewel verbetering in de verhouding tussen in- en uitvoer valt waar te nemen — de thans bereikte verhouding nog verre van voldoende is. Wil men tot een gezonde economie geraken — en daartoe alleen moet de buitenlandse hulp dienen — dan zal verbetering van de betalingsbalans als doel van het streven moeten worden gesteld. Nederland zal niet alleen door de buitenlandse hulp en de — overigens wederzijds — steun der Beneluxpartners, maar ook door eigen verdere krachtsinspanning tot dat evenwicht moeten geraken.

In wezen vormt het probleem van het betalingsverkeer een vraagstuk, dat hoofdzakelijk in internationale samenwerking zijn oplossing zal kunnen vinden en wel in zo breed mogelijk verband.

Immers slechts zelden zal een land op bilaterale basis zijn betalingsbalans sluitend kunnen maken; alleen een multilateraal betalingsstelsel kan het in staat stellen om de overschotten, gekweekt in het verkeer met bepaalde landen, aan te wenden voor het aanzuiveren van tekorten in het verkeer met andere landen.

Met bijzondere belangstelling volgt de Regering dan ook de pogingen om binnen het raam van de aan het Marshall-plan deelnemende landen tot een veelzijdig betalingsverkeer te komen en zij draagt daar het hare toe bij. Overigens zij opgemerkt, dat deze oplossing nog slechts een partiële is, omdat de landen in Midden- en Oost-Europa, die in economisch opzicht vóór de oorlog van grote betekenis waren, niet aan dit stelsel zullen deelnemen. Niet alleen in het betalingsverkeer, ook in het economisch herstel van de zojuist genoemde landen ligt een voorwaarde voor Nederlands herstel. Waarschijnlijk zal ook de samenwerking van de Beneluxlanden tot het economisch herstel van West-Europa een belangrijke bijdrage leveren. Wat Nederland zelf betreft zijn de wederenschakeling van Duitsland in het internationaal verkeer en het verder economisch herstel van Indonesië de voornaamste voorwaarden voor het herstel van de welvaart. In het bijzonder moet grote betekenis worden toegekend aan de hervatting van een intensieve economische samenwerking tussen de verschillende gebiedsdelen van het Koninkrijk, in het bijzonder in verband met het daaruit voortvloeiende driehoeksverkeer.

Het inwerking treden van de Marshall hulp, die zich niet beperkt tot West-Europa, maar ook hulp aan de overzeese gebiedsdelen, met name aan Indonesië insluit, opent in elk geval perspectieven, zowel op korte als op lange termijn. Naast de directe hulp in de vorm van leningen en „grants in aid” zal een gedeelte van deze laatste in het multilateraal verkeer worden doorgegeven en zal zodoende ook indirect bevruchtend kunnen werken. Wil echter een resultaat van blijvende waarde worden bereikt, dan zal aan de besteding der hulpverlening de meeste aandacht moeten worden gewijd. Zij worde bij voorkeur gericht, niet alleen op datgene wat bevorderlijk is om de arbeidsproductiviteit in stand te houden, maar in het bijzonder op alles wat er toe kan dienen om de industrialisatie krachtig te bevorderen, de landbouw technisch te verbeteren en de productiekosten in het algemeen door rationalisatie te doen dalen, zodat onze producten van industrie en landbouw, alsmede onze verkeersbedrijven e.a. gemakkelijk de buitenlandse markt kunnen vinden en de toets der concurrentie kunnen doorstaan.

Bereiking van deze doeleinden, ook voorzover van buitenlandse hulp afhankelijk, is echter niet mogelijk zonder binnenlandse besparingen. Het is daarom, dat de ondergetekende, evenals vorig jaar, maar nu niet met name met het oog op bestrijding van inflatiegevaar, oproept tot besparing en uiterste zuinigheid in de consumptieve sfeer en voor wat de productiebedrijven betreft tot matigheid in de winstuitkeringen en voorzichtigheid bij het aanhouden van voorraden, gezien het daaraan verbonden prijsrisico. De financiële toestand laat zijns inziens toe deze oproep thans te doen vergezeld gaan van de aankondiging van enkele fiscale maatregelen, die hierop zullen aansluiten.

Het is een bemoedigend teken, dat aan de intering van het nationale vermogen een einde is gekomen. Door het Centraal Planbureau werd een desbetreffende calculatie gemaakt, welke in onderstaande tabel wordt weergegeven. Daarin zijn in Milliarden guldens vermeld de nationale productie, de behoeftenvoorziening, de netto-investeringen en de ontvangen buitenlandse kredieten in 1947 en 1948.

Mutaties Nationaal Vermogen

(in miljarden gulden)

	1947	1948		1947	1948
Nationale Productie (marktprijzen) (E 305 t/m E 311, E 411 t/m E 413, E 426, E 504 minus E 407)	11,47	12,29	Netto investeringen		
Behoeftenvoorziening			Bedrijven (E 602 minus E 625)	1,81	1,63
Gezinnen (E 101 t/m E 103)	9,42	9,68	Overheid (E 603 minus E 626)	—0,06	0,04
Overheid (E 401 t/m E 403, E 409 t/m E 413, minus E 421 t/m E 423) . . .	2,22	2,07	Totaal	1,75	1,67
Totaal	11,64	11,75	Buitenlands crediet (inclusief liquidatie van buitenlands bezit) (E 505)	1,92	1,13
Meer geproduceerd dan ver- bruikt	—0,17	+ 0,54	Toeneming nationaal ver- mogen	—0,17	+ 0,54

Bij de genoemde uitgangspunten van het Centraal Planbureau mag worden verwacht, dat de nationale productie over 1949 ca. f 13 miljard zal bedragen, terwijl de toeneming van het nationaal vermogen ruwweg op het dubbele van 1948 is te stellen.

De begrotingen van de jaren sedert de bevrijding hebben — zij het in afnemende mate — de kenmerken gedragen van een eerste herstel van de nawerking van de oorlog.

De geschiedenis van alle volken, ook die van het onze, bewijst dat de economische consequenties van een oorlog nog vele jaren doorwerken; wat geen wonder is, omdat de beëindiging van het oorlogsgeweld nooit kan samenvallen met het einde van de economische ontwrichting, welke met oorlog en bezetting is verbonden. Het wederopbouwen van het verwoeste productie-apparaat, het opvoeren van de gedaalde arbeidsproductiviteit, het herstel van sociale verhoudingen en van normale woontoestanden, kortom het herstel van de volkswelvaart, vereist jaren van intens werken aan de reconstructie van de economische en maatschappelijke verhoudingen. Daar de betalingsbalans — als reeds opgemerkt — de zwakke stee van onze huidige nationale economie is, moet grote aandacht gegeven worden aan het herstel van een normale verhouding tussen in- en uitvoer.

De voorafgaande begrotingen hebben in sterke mate weerspiegeld hoe moeilijk dit herstel is, welke offers het vraagt, in het bijzonder onder de omstandigheden, waarin ons volk — ook in de verhouding tot de overzeese gebiedsdelen — was geplaatst. De ondergetekende verheelt zich niet, dat ook thans de gevaren voor onze financiële en economische verhoudingen niet voorgoed zijn geweken; niet alleen in dier voege, dat nog steeds een latente dreiging aanwezig is, maar ook in die zin, dat het herstel der financieel-economische verhoudingen

nog slechts naar een evenwicht tendeert, een evenwicht, dat niet meer dan labiel is.

Een belangrijke moeilijkheid ligt o.a. daarin, dat, naarmate de buitenlandse schuld als negatieve component van het nationale vermogen toeneemt, daartegenover de in omvang eveneens toenemende positieve componenten gezamenlijk een dusdanig rendement in deviezen zullen moeten afwerpen, dat hierdoor de groeiende lasten in deviezen, welke uit de aan het buitenland verschuldigde rente en aflossing voortvloeien, zullen kunnen worden gedekt.

Bovendien moet worden erkend, dat het herstel van de gewenste welvaartsverhoudingen binnen enkele jaren zal nopen tot verlaging van belastingdruk, waarmede de ondergetekende zich dan ook voorstelt reeds dit jaar een begin te maken. Slechts door voortgaande beperking van Rijksuitgaven, door liquidatie van instanties van oorlogs- en crisiseconomie, door afsnijding van wat binnen het raam van een verantwoord en constructief beleid maar even kan worden gemist en door uiterste rationaliteit in datgene wat moet blijven verricht, is de vereiste stabiliteit in de binnenlandse financiële positie te bereiken: een stabiliteit, waarbij de financiële draagkracht van ons volk niet wordt overspannen, maar anderdeels toch wordt opgebracht wat voor voortgang van het herstel onmisbaar is te achten.

Dit streven vereist niet alleen de eendrachtige vastberadenheid van het Kabinet, het vereist ook de overtuigde medewerking van alle ambtenaren van hoog tot laag en niet minder het vertrouwen en de steun der Volksvertegenwoordiging.

Moge het historische jaar 1948 ook in dit opzicht een jaar van belofte zijn.

De Minister van Financiën,
P. LIEFTINCK.

BIJLAGEN,

behorende bij de Nota, betreffende de toestand van 's Rijks financiën, overgelegd bij de ontwerp-Rijksbegroting voor het dienstjaar 1949

- I. Nadere beschouwing over de diensten 1940 tot en met 1945 blz. 46
- II. Overzicht van de voornaamste werken, waarvoor in de ontwerp-Rijksbegroting 1949 gelden zijn uitgetrokken, doch met de uitvoering waarvan een tijdvak van langer dan een jaar is gemoeid . . . blz. 49
- III. Algemene verzamelstaat der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1949 blz. 52
- IV. Vergelijkend overzicht van de belastingmiddelen . . . blz. 55
- V. Vergelijkend overzicht van de begrotingen 1938, 1946, 1947, 1948 en de ontwerp-begroting 1949, waarbij het aandeel van ieder hoofdstuk in het totaal der Rijksbegroting in procenten is uitgedrukt . blz. 56

BIJLAGE I.

NADERE BESCHOUWING OVER DE DIENSTEN 1940 TOT EN MET 1945

In aansluiting op het overzicht van de tekorten in Nederland en Londen over de jaren 1940 tot en met 1945, zoals dit in onderdeel B van de Nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën wordt gegeven, worden hieronder de cijfers over genoemde jaren meer uitvoerig behandeld.

1. NEDERLAND

Dienstjaar 1940

Rekeningscijfers

Titel A. Gewone Dienst

Uitgaven	f 867 410 687,22
Middelen	831 743 431,83
Nadelig saldo	f 35 667 255,39

Titel B. Kapitaaldienst

Uitgaven	f 852 920 727,14
Middelen	173 335 761,12
Saldo	f 679 584 966,02
Nadelig saldo voormalig Herstelfonds	27 713 165,45
Totaal saldo Kapitaaldienst	f 707 298 131,47

Gehele Dienst

Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds	f 1 748 044 579,81
Middelen	1 005 079 192,95
Nadelig saldo	f 742 965 386,86

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, tweede lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) samengestelde en door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde algemene rekening van het dienstjaar 1940, met dien verstande, dat voor het voormalige Herstelfonds uiteraard een afzonderlijke rekening is opgemaakt.

Bij een beschouwing van deze cijfers, dient in aanmerking te worden genomen, dat ten laste van de diensten 1946 tot en met 1948 uitgaven zijn of zullen worden verricht, welke bij tijdige verevening ten laste van 1940 zouden zijn gekomen. Voor zover thans bekend en voorzover het mogelijk is een splitsing te maken kan worden medegedeeld, dat het hier een bedrag van f 4 600 000 betreft. Daartegenover staat, dat in bovenstaande jaren nog grote bedragen aan achterstallige belastingen over 1940 zijn of zullen worden ontvangen.

Evenals vorige jaren zijn wederom opgemerkt, dat in bovenstaande cijfers niet tot uitdrukking komen de uitgaven, welke uiteindelijk uit het voormalig Leningfonds 1940 werden gefinancierd, waaronder de Nederlandse mobilisatieuitgaven (f 273 808 673,82) en de kosten van de Nederlandse OpbouwDienst (f 28 317 309,41).

Het grote saldo van de Kapitaaldienst houdt, afgezien van het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds, grotendeels verband met de uitgaven wegens credieten ten behoeve van de Duitse Weermacht ad f 477 324 791,75 en wegens rentedragende credieten ten behoeve van het Nederlands Clearinginstituut ad f 125 000 000.

Dienstjaar 1941

Rekeningscijfers

Titel A. Gewone Dienst

Uitgaven	f 1 065 594 435,44
Middelen	1 384 935 688,94
Voordelig saldo	f 319 341 253,50

Titel B. Kapitaaldienst

Uitgaven	f 2 391 181 342,62
Middelen	365 030 730,76
Saldo	f 2 026 150 611,86
Nadelig saldo voormalig Herstelfonds	117 615 987,18
Totaal saldo Kapitaaldienst	f 2 143 766 599,04

Gehele Dienst

Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds	f 3 574 391 765,24
Middelen	1 749 966 419,70
Nadelig saldo	f 1 824 425 345,54

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, tweede lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) samengestelde en door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde algemene rekening van het dienstjaar 1941. Voor het Herstelfonds is een afzonderlijke rekening opgemaakt.

De uitgaven van de Gewone Dienst waren f 17 817 706,44 hoger dan de raming; de middelen beliepen f 351 084 989,94 meer dan de raming. Hierdoor wijst de Gewone Dienst een voordelig saldo aan van f 319 341 253,50, terwijl aanvankelijk een tekort groot f 13 926 030 was geraamd.

Voor wat betreft de Kapitaaldienst — het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds buiten beschouwing gelaten — waren de uitgaven f 701 026 558,62 hoger dan de raming, terwijl de middelen de raming met f 296 108 660,76 overtroffen. Als gevolg van een en ander steeg het destijds geschatte saldo van f 1 621 232 714 tot f 2 026 150 611,86.

Afgescheiden van het bovenstaande dient rekening te worden gehouden met het feit, dat ten laste van de diensten 1946 tot en met 1948 uitgaven zijn of zullen worden gedaan, welke bij tijdige verevening ten laste van de dienst 1941 zouden zijn gekomen. Voor zover thans bekend en voor zover het mogelijk is een splitsing te maken, kan worden medegedeeld, dat het hier een bedrag van f 900 000 betreft. Hiertegenover staat, dat in die zelfde jaren aanzienlijke bedragen aan achterstallige belastingen zijn of zullen worden ontvangen.

Dienstjaar 1942

Rekeningscijfers

Titel A. Gewone Dienst

Uitgaven	f 1 285 056 711,56
Middelen	1 764 849 641,78
Voordelig saldo	f 479 792 930,22
Nadelig saldo Landbouw-Crisisfonds ¹⁾	2 764 267,73
Totaal voordelig saldo Gewone Dienst	f 477 028 662,49

Titel B. Kapitaaldienst

Uitgaven ²⁾	f 2 337 655 843,48
Middelen	147 276 750,98
Saldo	f 2 190 379 092,50
Nadelig saldo voormalig Herstelfonds	201 211 477,35
Totaal saldo Kapitaaldienst	f 2 391 590 569,85

Gehele Dienst

Uitgaven, waaronder gerekend de nadelige saldi van het Landbouw-Crisisfonds en het voormalig Herstelfonds	f 3 826 688 300,12
Middelen	1 912 126 392,76
Nadelig saldo	f 1 914 561 907,36

¹⁾ Het opgenomen bedrag is het nadelig saldo van het Landbouw-Crisisfonds per ultimo 1942, voor zover dit niet in mindering kan worden gebracht op de in vorige diensten gekweekte overschotten.

²⁾ Hierbij is in aanmerking te nemen, dat onder de uitgaven van de Kapitaaldienst is opgenomen het saldo van het opgeheven Leningfonds 1940 ad f 363 373 538,64 per ultimo 1941, welk bedrag reële betekenis voor het budget 1942 mist.

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, tweede lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) samengestelde en door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde algemene rekening van het dienstjaar 1942. Voor het Herstelfonds en het Landbouw-Crisisfonds is een afzonderlijke rekening opgemaakt.

De uitgaven van de Gewone Dienst bleven — exclusief het nadelig saldo van het Landbouw-Crisisfonds — met f 90 780 185,44 beneden de raming.

De opbrengst van de middelen was f 562 421 373,78 hoger.

Als gevolg van deze omstandigheden wijst de rekening een overschot aan van f 479 792 930,22 in plaats van het aanvankelijk vastgestelde tekort van f 173 408 629.

In aanmerking dient nog te worden genomen, dat bij de oorspronkelijke raming der middelen geen rekening was gehouden met de opbrengst van de radiobelasting ad f 8 912 912.

Zonder rekening te houden met de uitkomsten van het voormalig Herstelfonds werd bij de begroting met een saldo van de Kapitaaldienst gerekend van f 2 422 197 476.

Inmiddels bleven de uitgaven met f 170 930 678,52 beneden de raming, terwijl de middelen f 60 887 704,98 meer opbrachten.

Om deze redenen wijst de rekening op de Kapitaaldienst een saldo aan van f 2 190 379 092,50.

Afgescheiden van het bovenstaande dient in aanmerking te worden genomen, dat ten laste van de diensten 1946 tot en met 1948 uitgaven zijn of zullen worden gedaan, welke bij tijdige verevening ten laste van de dienst 1942 zouden zijn gekomen. Voor zover thans bekend en voor zover het mogelijk is een splitsing te maken, kan worden medegedeeld, dat het hier een bedrag van f 2 100 000 betreft. Daartegenover staat, dat in bovengenoemde jaren nog grote bedragen aan achterstallige belastingen over 1942 zijn of zullen worden ontvangen.

Dienstjaar 1943

Rekeningscijfers

Titel A. Gewone Dienst

Uitgaven	f 1 579 192 952,58
Middelen	1 797 130 203,32
Voordelig saldo	f 217 937 250,74
Nadelig saldo Landbouw-Crisisfonds	70 826 010,53
Totaal voordelig saldo Gewone Dienst	f 147 111 240,21

Titel B. Kapitaaldienst

Uitgaven	f 2 036 784 988,64
Middelen	224 343 779,63
Saldo	f 1 811 941 209,01
Nadelig saldo voormalig Herstelfonds	82 548 208,05
Totaal saldo Kapitaaldienst	f 1 894 489 417,06

Gehele Dienst

Uitgaven, waaronder gerekend de nadelige saldi van het Landbouw-Crisisfonds en het voormalig Herstelfonds	f 3 769 352 159,80
Middelen	2 021 973 982,95

Nadelig saldo f 1 747 378 176,85

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, tweede lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, no. 259) samengestelde en door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde algemene rekening van het dienstjaar 1943. Evenals in de vorige jaren is voor het Landbouw-Crisisfonds zowel als voor het voormalig Herstelfonds een afzonderlijke rekening opgemaakt.

De Gewone Dienst, waarvoor aanvankelijk een tekort van f 105 623 765 was geraamd, sluit — exclusief het vastgestelde nadelig saldo van het Landbouw-Crisisfonds — met een voordelig saldo van f 217 937 250,74.

Deze uitkomst is ontstaan, doordat de opbrengst van de middelen de raming daarvan met f 365 997 655,32 heeft overtroffen, waartegenover de uitgaven f 42 436 639,58 meer beliepen, dan zij aanvankelijk waren geraamd.

Voor de Kapitaaldienst werd — met uitzondering van het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds — een saldo van f 1 812 546 033 geraamd. Dit saldo blijkt volgens de rekening f 1 811 941 209,01 te bedragen, dat is dus f 604 823,99 minder dan de raming. Dit is een gevolg van de omstandigheid, dat vergeleken bij de raming, naast een hogere middelenopbrengst van f 169 433 579,63 een stijging van de uitgaven is gebleken met f 168 828 755,64.

Afgescheiden van het bovenstaande dient er rekening mee te worden gehouden, dat ten laste van de diensten 1946 tot en met 1948 uitgaven zijn of zullen worden gedaan, welke bij tijdige verevening ten laste van de dienst 1943 zouden zijn gekomen. Voor zover thans bekend en voor zover het mogelijk is een splitsing te maken kan worden medegedeeld, dat het hier een bedrag van f 9 100 000 betreft. Daartegenover staat, dat in bovengenoemde jaren nog grote bedragen aan achterstallige belastingen over 1943 zijn of zullen worden ontvangen.

Dienstjaar 1944

Voorlopige rekeningscijfers

Titel A. Gewone Dienst

Uitgaven	f 1 669 520 444,36
Middelen	1 650 998 253,94
Nadelig saldo	f 18 522 190,42
Nadelig saldo Landbouw-Crisisfonds	133 132 829,43
Totaal nadelig saldo Gewone Dienst	f 151 655 019,85

Titel B. Kapitaaldienst

Uitgaven	f 2 531 127 712,72
Middelen	243 934 259,58
Saldo	f 2 287 193 453,14
Nadelig saldo voormalig Herstelfonds	83 938 978,45
Totaal saldo Kapitaaldienst	f 2 371 132 431,59

Gehele Dienst

Uitgaven, waaronder gerekend de nadelige saldi van het Landbouw-Crisisfonds en het voormalig Herstelfonds	f 4 417 719 964,96
Middelen	1 894 932 513,52

Nadelig saldo f 2 522 787 451,44

Het nadelig saldo van de Gewone Dienst is — afgezien van het nadelig saldo van het Landbouw-Crisisfonds — f 358 235 696,58 lager dan de raming.

Dit wordt veroorzaakt, doordat de opbrengst van de middelen f 188 031 945,94 hoger is dan de raming en de uitgaven f 170 203 750,64 beneden de aanvankelijke raming bleven.

Het saldo van de Kapitaaldienst werd, zonder rekening te houden met het nadelig saldo van het voormalig Herstelfonds, geraamd op f 1 809 935 651, welk bedrag thans kan worden gesteld op f 2 287 193 453,14.

Deze stijging is veroorzaakt, doordat behalve de uitgaven met f 659 138 035,72, de middelen met een bedrag van f 181 880 233,58 de raming overtroffen.

Afgescheiden van het bovenstaande dient bij een beschouwing van deze cijfers in aanmerking te worden genomen, dat ten laste van de diensten 1946 tot en met 1948 uitgaven zijn of zullen worden verricht, welke bij tijdige verevening ten laste van de dienst 1944 zouden zijn gekomen. Voor zover thans bekend en voor zover het mogelijk is een splitsing te maken kan worden medegedeeld, dat het hier een bedrag van f 42 200 000 betreft. Daartegenover staat, dat in bovengenoemde jaren nog grote bedragen aan achterstallige belastingen over 1944 zijn of zullen worden ontvangen.

Dienstjaar 1945

Voorlopige rekeningscijfers

Titel A. Gewone Dienst

Uitgaven	f 2 185 297 979,40
Middelen	880 703 179,60
Nadelig saldo	f 1 304 594 799,80

Titel B. Buitengewone Dienst		Dienstjaar 1941	
Uitgaven ¹⁾	f 1 915 265 332,40	Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 8 685 900 15 6
Middelen	248 895 595,54	Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	80 560 0 3
Nadelig saldo	f 1 666 369 736,86	Totaal uitgaven	£ 8 766 460 15 9
Nadelig saldo Landbouw-Crisisfonds'	514 255 613,29	Totaal middelen	776 665 3 11
Totaal nadelig saldo Buitengewone Dienst ... f	2 180 625 350,15	Nadelig saldo	£ 7 989 795 11 10
Gehele Dienst		Dienstjaar 1942	
Uitgaven, waaronder gerekend het nadelig saldo van het Landbouw-Crisisfonds ¹⁾	f 4 614 818 925,09	Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 8 437 759 6 0
Middelen	1 129 598 775,14	Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	73 030 19 2
Nadelig saldo	f 3 485 220 149,95	Totaal uitgaven	£ 8 510 790 5 2
Een splitsing van de Buitengewone Dienst in Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter) en Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten) zoals in de volgende jaren is gemaakt, was voor 1945 niet mogelijk, daar een dergelijke splitsing in de administratie van 1945 nog niet was doorgevoerd.		Totaal middelen	449 674 16 4
Ingevolge de op grond van de zgn. Machtigingswet (Wet van 29 Mei 1946, <i>Staatsblad</i> no. G 135) uitgevaardigde Koninklijke besluiten van 2 September 1946 en 12 December 1946 (<i>Staatsbladen</i> no. G 230 en no. G 361) zal de begroting van uitgaven voor 1945 in feite gelijk zijn aan de door de Algemene Rekenkamer goedgekeurde rekening.		Nadelig saldo	£ 8 061 115 8 10
Een vergelijking als bij de voorafgaande dienstjaren plaats vindt is hier niet mogelijk.		Dienstjaar 1943	
Wel dient bij een beschouwing van de gegeven cijfers in aanmerking te worden genomen, dat ten laste van de diensten 1946 tot en met 1948 uitgaven zijn of zullen worden verricht, welke bij tijdige verevening ten laste van de dienst 1945 zouden zijn gekomen. Voor zover thans bekend en voor zover het mogelijk is een splitsing te maken kan worden medegedeeld, dat het hier een bedrag van f 144 200 000 betreft. Daartegenover staat, dat in bovengenoemde jaren nog grote bedragen aan achterstallige belastingen over 1945 zijn of zullen worden ontvangen.		Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 16 646 384 17 10
2. LONDEN		Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	238 550 5 0
Dienstjaar 1940		Totaal uitgaven	£ 16 884 935 2 10
Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 5 195 418 4 1	Totaal middelen	899 763 7 8
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	212 296 19 4	Nadelig saldo	£ 15 985 171 15 2
Totaal uitgaven	£ 5 407 715 3 5	Dienstjaar 1944	
Totaal middelen	272 721 6 6	Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 14 570 717 18 9
Nadelig saldo	£ 5 134 993 16 11	Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	1 579 595 0 2
¹⁾ Hierin is niet begrepen, een bedrag van f 513 027 816,48, dat ten laste van de dienst 1945 is gebracht wegens afboeking van de geaccumuleerde nadelige saldi van het voormalig Herstelfonds.		Totaal uitgaven	£ 16 150 312 18 11
		Totaal middelen	5 345 620 14 9
		Nadelig saldo	£ 10 804 692 4 2
		Dienstjaar 1945	
		Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 22 266 030 7 5
		Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	559 410 6 5
		Totaal uitgaven	£ 22 825 440 13 10
		Totaal middelen	2 016 572 11 7
		Nadelig saldo	£ 20 808 868 2 3

BIJLAGE II.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE WERKEN, WAARVOOR IN DE ONTWERP-RIJKSBEGROTING 1949 GELDEN
ZIJN UITGETROKKEN, DOCH MET DE UITVOERING WAARVAN EEN TIJDVAK VAN LANGER DAN EEN JAAR IS GEMOEID

Hoofdstuk der begroting en omschrijving van het werk	Jaar van aanvang	Vermoede- lijk jaar van voltooiing	Vermoedelijke totale kosten	Uitgetrokken voor 1949
<i>A. Buitengewone Dienst I (Uitgaven van aflopend karakter).</i>				
Ministerie van Justitie				
Artikel 214. Herstel van oorlogsschade aan de strafgevangenis te Rotterdam	1949	1950	f 652 000	f 100 000
Ministerie van Binnenlandse Zaken				
Artikel 111. Herstel van oorlogsschade aan de Abdij te Middelburg . .	1940	1956	7 329 700	200 000
Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen				
Artikel 456. Wederopbouw c.q. herstelling van monumenten van geschiedenis en kunst in Nederland	1947	1974	66 500 000	2 500 000
Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting				
Artikel 112. Aanleg te Rotterdam van een stationsboulevard van het Hofplein tot aan de Statentunnel, aanleg van een plein voor het stationsgebouw D.P., alsmede van een tunnel onder dit plein, welke is geprojecteerd om het verkeer naar het station niet te hinderen	1949	1950	790 000	100 000
Opspuiten van de Spaanse polder te Rotterdam en het maken aldaar van 6 insteekhovens	1940	1950	7 840 000	800 000
Aanleg nieuwe spoorlijn Nieuwerkerk—Rotterdam, werken aan het emplacement Hillegersberg, grondwerk tussen Schiedam en Rotterdam D.P., onderbouw van een nieuw stationsgebouw Hofplein, een nieuw station Rotterdam D.P., een hulpviaduct Rotterdam D.P. en Hofplein, alsmede enkele kleine werken	1940	1959	65 000 000	4 000 000
Ministerie van Verkeer en Waterstaat				
Artikel 287. Vernieuwen van de schutsluizen te Vlissingen	1949		6 500 000	2 700 000
Herstel van de binnenhavens te Vlissingen	1946		2 400 000	1 000 000
Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening				
Artikel 464/473. Herverkaveling Walcheren: nieuw aanleggen en gedeeltelijk verbeteren van wegen, watergangen en sprinken, bruggen en overige kunstwerken, bemaling, herbeplanting, herontginningskosten, tijdelijke voorzieningen en schadeloosstellingen in verband met uitvoering van werken, onvoorziene en diverse uitgaven	1948	1958	63 190 000	11 790 000
Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen				
Artikel 61. Bijdrage aan het Welvaartsfonds Suriname voor werken tot inpoldering, waterbeheersing en plantklaar maken van terreinen voor landbouw en veeteelt, kosten van immigratie en transmigratie, reorganisatie van landbouwbedrijven, landbouwtechnische bijstand en voorlichting, cultuurverbetering en proefnemingen, openlegging en electrificatie van het landbouwgebied, sociale voorzieningen in de districten, deelneming in op te richten bananenbedrijf, wetenschappelijke verkenning van het bosgebied, luchtkartering, bevordering van industrieën, reorganisatie van het onderwijs, bevordering van landbouw- en vakonderwijs, verbetering en uitbreiding van het wegnennet, bouw van een nieuw centraal ziekenhuis en enkele kleinere voorzieningen	1947	1951	40 000 000	8 000 000
<i>B. Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven).</i>				
Ministerie van Binnenlandse Zaken				
Artikel 121. Bebouwing van een ten behoeve van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf onteigend terrein teneinde te voorzien in een dringende behoefte aan opslagruimte	1949	1951	2 500 000	300 000
Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen				
Artikel 460. Uitbreiding van het Departementsgebouw	1948	1950	2 023 000	400 000
Artikel 465. Afwerking van Gebouw 10 van de Medische faculteit der Rijksuniversiteit te Leiden	1948	1950	2 200 000	600 000
Handelingen der Staten-Generaal Bijlagen 1948—1949				

Hoofdstuk der begroting en omschrijving van het werk	Jaar van aanvang	Vermoede- lijk jaar van voltooiing	Vermoedelijke totale kosten	Uitgetrokken voor 1949
Artikel 467. Bouw van het laboratorium voor de propaedeutische en anorganische scheikunde van de Rijksuniversiteit te Utrecht	1949	1950	f 800 000	f 200 000
Bouw van een nieuw instituut voor veterinaire-, parasitaire- en infectieziekten ten behoeve van de Rijksuniversiteit te Leiden	1949	1950	230 000	100 000
Artikel 468. Bouw van een zoölogisch laboratorium van de Rijks- universiteit te Groningen	1948	1950	800 000	265 000
Bouw van het bacteriologisch laboratorium en interne kliniek van de Rijksuniversiteit te Groningen	1949	1953	5 625 000	485 000
Artikel 469. Bouw van het laboratorium voor technische natuurkunde van de Technische Hogeschool te Delft	1949	1953	7 000 000	250 000
Uitbreiding ten behoeve van de afdeling Werktuigkunde van de Technische Hogeschool te Delft	1949	1952	3 500 000	250 000
Ministerie van Financiën				
Artikel 229. Bouw belastinggebouw Hansweert	1949	1949	90 000	800 000
idem Rotterdam	1939	1949	2 410 000	
idem Doetinchem	1948	1949	402 000	
idem Middelburg	1949	1951	1 500 000	
idem Amsterdam	1949	1953	5 000 000	
Artikel 231. Droogmaking en ontginning van gronden onder Landsmeer, IJpendam en Oostzaan	1941	1952	2 000 000	115 000
Ministerie van Oorlog				
Artikel 12/167. Uitbreiding van het Departementsgebouw aan de Kalver- markt te 's-Gravenhage	1946	1950	1 700 000	225 000
Artikel 85/167. Uitbreiding van het gebouwencomplex ten behoeve van het Depôt Retourgoederen te Woerden	1948	1950	650 000	350 000
Ministerie van Marine				
Artikel 128. Aanbouw schepen:				
2 kruisers	1938/1939	1952	126 800 000	33 700 000
6 onderzeebootjagers 1947	1948	1952	162 800 000	41 700 000
6 onderzeebootjagers 1949	1949	1955	170 800 000	7 500 000
4 onderzeeboten 1949	1949	1954	48 400 000	6 000 000
Artikel 129. Gebouwen Rijkswerf Den Helder:				
a. wegbreken oude en uitbreiden nieuwe scheepmakers- werkplaatsen	1949	1950	250 000	100 000
b. maken centrale verwarmingsinstallatie monteurswerk- plaats	1949	1950	100 000	60 000
c. bouw zeilmakerij en takelaarswerkplaats	1948	1950	485 000	135 000
d. inrichten nieuwe monteurswerkplaatsen	1947	1949	45 000	25 000
e. bouw van een magazijn voor electriciteitsartikelen	1948	1949	92 000	22 000
f. bouw van sloepenloodsen	1948	—	800 000	100 000
Artikel 130. Bouw van een baggermolen voor het Marine-Etablissement te Soerabaja	1949	1951	3 000 000	1 000 000
Artikel 131. Gebouwen der marine:				
a. bouw centrale magazijnen	1946	1949	3 450 000	750 000
b. walaccomodatie	1946	1949	2 105 500	339 000
c. herstelling Degaussingstation Rotterdam	1948	1949	500 000	200 000
d. uitbreiding Rijkszeehaven te Nieuwediep	1949	1952	25 000 000	3 000 000
e. restauratie marinekazerne Den Helder	1949	1951	2 500 000	400 000
f. bouw geschutmakerij en torpedowerkplaatsen Den Helder	1948	1950	3 500 000	600 000
g. bouw electrotechnische werkplaatsen Radiodienst te Oegstgeest	1949	1950	500 000	200 000
h. bouw brandbeveiligings- en brandweerschool te A'dam	1949	1950	200 000	100 000
Artikel 132. Koninklijk Instituut voor de Marine Den Helder: bouw van schoolgebouwen	1947	1949	1 375 000	125 000

Hoofdstuk der begroting en omschrijving van het werk	Jaar van aanvang	Vermoede- lijk jaar van voltooiing	Vermoedelijke totale kosten	Uitgetrokken voor 1949
Artikel 133. Bouw van Loodsvaartuigen (15)	1946	1949	f 14 700 000	f 1 410 000
Bouw 2 loodsvaartuigen	1948	1950	3 000 000	700 000
Artikel 134. Gebouwen loodswezen:				
bouw loodsenwacht Vlissingen	1948	1949	350 000	200 000
Artikel 135. Bouw betonningsvaartuigen en lichtschepen (5)	1947	1949	3 480 000	1 080 000
Artikel 137. Bouw hydrografische vaartuigen:				
1 voor Nederland	1947	1950	1 960 000	625 000
2 voor Indonesië ¹⁾	1947	1950	9 035 000	2 524 000
4 dregboten	1948	1950	950 000	213 000
Ministerie van Verkeer en Waterstaat				
Artikel 288. Omhoog brengen van het stationsemplement Leiden H.S. en wijzigingen Leiden S.S.	1949	1955	6 000 000	1 000 000
Artikel 295. Aanleg en inrichting van luchtvaartterreinen	1946	1956	140 000 000	15 000 000
Artikel 296. Bouw van een Rijksluchtvaartschool te Eindhoven, omvat- tende gebouwen voor internaat, school en administratie	1949	1950	4 800 000	1 690 000
Artikel 301. Uitbreiding van het gebouw van het K.N.M.I. te De Bilt			500 000	100 000
Artikel 305. Afdamming van de Brielsche Maas c.a.	1948		9 000 000	3 430 000
Indijking van de Biesbosch c.a.	1948		20 000 000	1 270 000
Artikel 306. Aanleg Amsterdam—Rijnkanaal	1932		33 000 000	5 000 000
Aanleg Twenthekanalen	1930		7 000 000	250 000
Artikel 307. Aanleg van Rijksweg no. 1 (Toegang tot Amsterdam en gedeelte Eemnes—Hoewelaken)	1939		8 000 000	1 000 000
idem Rijksweg no. 2 (Amsterdam—Utrecht)	1939		25 000 000	4 000 000
idem Rijksweg no. 3 (Gedeelte Nieuwerkerk—Moordrecht) idem Rijksweg no. 4a en 4b (Gedeelte IJpenburg—Haagse Schouw	1947		2 500 000	900 000
idem Rijksweg no. 42 (Gedeelte Hoogezand—Medumertol)	1939		10 000 000	1 700 000
	1942		1 500 000	250 000
Artikel 309. Voltooiing van werken in de Emmapolder	1942		950 000	720 000
Impoldering van het Zuidersloe	1949		2 000 000	1 450 000
Ministerie van Economische Zaken				
Artikel 212. Bouw van een 220 K.V. koppelstation te Lutterade	1946	1949	2 305 850	195 000
Artikel 213. Aanleg van ca. 280 km koppelleidingen ten behoeve van de gasvoorziening van ons land	1949	1950	10 328 000	9 318 850
Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening				
Artikel 486. Landbouwhogeschool te Wageningen:				
bouw van laboratoria voor landbouwscheikunde, organische scheikunde, physica en bouw van collegegebouw voor de scheikunde	1948	1952	3 200 000	300 000
bouw van een laboratorium voor de geodesie	1949	1951	500 000	250 000
Artikel 493. Bouw bedrijfsruimte voor de Rijksveeteelt- en pluimvee- teeltvoorlichtingsdienst	1949	1950	45 000	25 000
Artikel 494. Bouw van een bedrijfsgebouw voor het Rijksinstituut voor de Pluimveeteelt	1949	1950	80 000	30 000
Artikel 496. Aanbouw vleugel aan het Rijkslandbouwproefstation voor Zaadcontrole te Wageningen	1949	1950	210 000	60 000
Artikel 497. Aanbouw vleugel aan het Centraal Instituut voor Land- bouwkundig Onderzoek te Wageningen	1949	1950	215 000	60 000
Artikel 498. Nieuw gebouw en kas ten behoeve van het Instituut voor Plantenveredeling	1949	1950	140 000	50 000
Artikel 499. Bouw van een werkbarak en een loods ten behoeve van het Instituut voor Landbouwtechniek	1949	1950	210 000	70 000
Artikel 500. Aanbouw vleugel aan het Rijkszuivelstation te Leiden	1949	1950	375 000	75 000
Artikel 502. Bouw van een vleugel aan het gebouw van de Planten- ziektenkundige Dienst	1949	1950	350 000	50 000
Artikel 505. Verbouwing van te kopen panden ten behoeve van de cultuurtechnische dienst	1949	1950	400 000	50 000

1) Met de Indische Regering wordt overleg gepleegd of de komende wijziging van de staatkundige structuur van het Koninkrijk niet mede moet leiden tot overneming door die Regering van de door Nederland aangevane verplichtingen voor aanbouw van voor de Hydrografische Dienst in Indonesië bestemde schepen.

BIJLAGE III¹ ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1949
(GEWONE DIENST) (in duizenden guldens)

Hoofdstuk	Gewone Dienst					
	Raming 1948			Raming 1949		
	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo
I. Huis der Koningin	1 600	Memorie	— 1 600	14 00	Memorie	— 1 400
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	3 141	29	— 3 112	3 129	33	— 3 096
II A. Algemene Zaken	2 198	62	— 2 136	2 632	53	— 2 579
III. Buitenlandse Zaken	29 063	2 171	— 26 892	33 180	2 871	— 30 309
IV. Justitie	92 924	26 899	— 66 025	102 683	47 244	— 55 439
V. Binnenlandse Zaken	277 017	1 209	— 275 808	117 988	2 742	— 115 246
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ...	280 090	21 311	— 258 779	319 902	24 807	— 295 095
VII A. 1. Nationale Schuld	609 997	44 517	— 565 480	596 000	52 431	— 543 569
VII B. Financiën	126 504	2 563 953	+ 2 437 449	123 253	2 948 252	+ 2 824 999
VIII A. Oorlog	243 356	1 461	— 241 895	332 977	2 086	— 330 891
VIII B. Marine	202 610	5 103	— 197 507	204 905	4 983	— 199 922
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	55 862	42 900	— 12 962	64 813	24 104	— 40 709
IX B. Verkeer en Waterstaat	124 757	4 030	— 120 727	130 312	28 623	— 101 689
X. Economische Zaken	39 353	9 071	— 30 282	38 848	7 044	— 31 804
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	97 754	9 347	— 88 407	87 391	6 370	— 81 021
XII. Sociale Zaken	230 678	5 221	— 225 457	246 682	4 340	— 242 342
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	9 830	906	— 8 924	10 881	18	— 10 863
XIV. Onvoorziene Uitgaven/Ontvangsten	30	Memorie	— 30	30	Memorie	— 30
Totaal	2 426 764	2 738 190	+ 311 426	2 417 006	3 156 001	+ 738 995

BIJLAGE III² ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1949
(BUITENGEWONE DIENST I) (in duizenden guldens)

Hoofdstuk	Buitengewone Dienst I: Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter					
	Raming 1948			Raming 1949		
	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo
I. Huis der Koningin	90	—	— 90	—	—	—
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	2	—	— 2	12	—	— 12
II A. Algemene Zaken	—	—	—	—	—	—
III. Buitenlandse Zaken	—	—	—	—	—	—
IV. Justitie	46 906	15 117	— 31 789	31 692	15 497	— 16 195
V. Binnenlandse Zaken	4 800	10	— 4 790	4 146	164	— 3 982
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ...	3 089	—	— 3 089	2 881	—	— 2 881
VII A. 1. Nationale Schuld	17 342	—	— 17 342	51 933	—	— 51 933
VII A. 2. Buitengewone aflossing Nationale Schuld	3 000 000	3 000 000	—	700 000	700 000	—
VII B. Financiën	510 421	987	— 509 434	363 661	36 122	— 327 539
VIII A. Oorlog	222 597	—	— 222 597	163 772	—	— 163 772
VIII B. Marine	44 165	—	— 44 165	4 940	—	— 4 940
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	66 199	2 600	— 63 599	52 385	2 329	— 50 056
IX B. Verkeer en Waterstaat	41 473	Memorie	— 41 473	61 450	283	— 61 167
X. Economische Zaken	82 785	27 089	— 55 696	37 709	21 084	— 16 625
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	40 383	7 785	— 32 598	30 347	157	— 30 190
XII. Sociale Zaken	1 377	600	— 777	774	526	— 248
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	9 400	—	— 9 400	10 160	—	— 10 160
XIV. Onvoorziene Uitgaven/Ontvangsten	—	—	—	—	—	—
Totaal	4 091 029	3 054 188	— 1 036 841	1 515 862	776 162	— 739 700

BIJLAGE III^a

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1949
(GEWONE DIENST EN BUITENGEWONE DIENST I)

(in duizenden guldens)

Hoofdstuk	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I					
	Raming 1948			Raming 1949		
	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo
I. Huis der Koningin	1 690	Memorie	— 1 690	1 400	Memorie	— 1 400
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	3 143	29	— 3 114	3 141	33	— 3 108
II A. Algemene Zaken	2 198	62	— 2 136	2 632	53	— 2 579
III. Buitenlandse Zaken	29 063	2 171	— 26 892	33 180	2 871	— 30 309
IV. Justitie	139 830	42 016	— 97 814	134 375	62 741	— 71 634
V. Binnenlandse Zaken	281 817	1 219	— 280 598	122 134	2 906	— 119 228
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ..	283 179	21 311	— 261 868	322 783	24 807	— 297 976
VII A. 1. Nationale Schuld	627 339	44 517	— 582 822	647 933	52 431	— 595 502
VII A. 2. Buitengewone aflossing Nationale Schuld	3 000 000	3 000 000	—	700 000	700 000	—
VII B. Financiën	636 925	2 564 940	+ 1 928 015	486 914	2 984 374	+ 2 497 460
VIII A. Oorlog	465 953	1 461	— 464 492	496 749	2 086	— 494 663
VIII B. Marine	246 775	5 103	— 241 672	209 845	4 983	— 204 862
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	122 061	45 500	— 76 561	117 198	26 433	— 90 765
IX B. Verkeer en Waterstaat	166 230	4 030	— 162 200	191 762	28 906	— 162 856
X. Economische Zaken	122 138	36 160	— 85 978	76 557	28 128	— 48 429
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	138 137	17 132	— 121 005	117 738	6 527	— 111 211
XII. Sociale Zaken	232 055	5 821	— 226 234	247 456	4 866	— 242 590
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	19 230	906	— 18 324	21 041	18	— 21 023
XIV. Onvoorziene Uitgaven/Ontvangsten	30	Memorie	— 30	30	Memorie	— 30
Totaal	6 517 793	5 792 378	— 725 415	3 932 868	3 932 163	— 705

BIJLAGE III'

ALGEMENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1949
(BUITENGEWONE DIENST II)
(in duizenden guldens)

Hoofdstuk	Buitengewone Dienst II: Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten					
	Raming 1948			Raming 1949		
	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo	Uitgaven	Middelen	Nadelig (—) c.q. voordelig (+) saldo
I. Huis der Koningin	—	—	—	—	—	—
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	—	—	—	—	—	—
II A. Algemene Zaken	—	—	—	—	—	—
III. Buitenlandse Zaken	70	—	— 70	Memorie	—	—
IV. Justitie	658	—	— 658	3 407	436	— 2 971
V. Binnenlandse Zaken	1 050	—	— 1 050	973	—	— 973
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ...	5 162	—	— 5 162	7 491	8	— 7 483
VII A. 1. Nationale Schuld	—	25 335	+ 25 335	Memorie	34 199	+ 34 199
VII A. 2. Buitengewone aflossing Nationale Schuld	—	—	—	—	—	—
VII B. Financiën	33 364	4 752	— 28 612	48 572	16 150	— 32 422
VIII A. Oorlog	19 540	—	— 19 540	21 845	—	— 21 845
VIII B. Marine	30 810	—	— 30 810	109 554	—	— 109 554
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	249 320	193	— 249 127	54 295	1 100	— 53 195
IX B. Verkeer en Waterstaat	69 403	14 921	— 54 482	47 615	9 262	— 38 353
X. Economische Zaken	53 083	2 159	— 50 924	62 814	10 014	— 52 800
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	9 832	2 205	— 7 627	8 650	310	— 8 340
XII. Sociale Zaken	290	—	— 290	425	20	— 405
XIII. Overzeese Gebiedsdelen	—	—	—	—	—	—
XIV. Onvoorziene Uitgaven/Ontvangsten	—	—	—	—	—	—
Totaal	472 582	49 565	— 423 017	365 641	71 499	— 294 142

BIJLAGE IV

VERGELIJKEND OVERZICHT VAN DE BELASTINGMIDDELEN

Omschrijving	Raming voor 1948	Raming voor 1948 na aftrek uitk. prov. en gemeenten	Raming voor 1949	Verschil tussen de kolommen 3 en 4	
				Meer	Minder
1	2	3	4	5	6
Gewone Dienst					
Inkomstenbelasting „na aftrek van voorheffingen” . . .	f 680 000 000	f 620 840 000	f 639 100 000	f 18 260 000	—
Vermogensbelasting van natuurlijke personen	50 000 000	45 650 000	50 215 000	4 565 000	—
Vennootschapsbelasting	110 000 000	100 430 000	159 775 000	59 345 000	—
Loonbelasting	360 000 000	328 680 000	456 500 000	127 820 000	—
Dividendbelasting	20 000 000	18 260 000	36 520 000	18 260 000	—
Commissarissenbelasting	2 200 000	2 008 600	3 652 000	1 643 400	—
Vereveningsheffing	170 000 000	170 000 000	200 000 000	30 000 000	—
Opbrengst van herkapitalisatiebelasting en superdividend- belasting	Memorie	Memorie	Memorie	—	—
Motorrijtuigenbelasting	23 000 000	23 000 000	35 000 000	12 000 000	—
Bijzondere wijnbelasting	500 000	500 000	150 000	—	f 350 000
Invoerrechten	183 000 000	167 079 000	214 555 000	47 476 000	—
Statistiekrecht	5 000 000	4 565 000	6 391 000	1 826 000	—
Accijns op zout	7 000 000	6 391 000	6 391 000	—	—
Accijns op wijn	1 200 000	1 095 600	—	—	1 095 600
Accijns op gedistilleerd	51 800 000	47 293 400	59 116 750	11 823 350	—
Accijns op bier	27 000 000	24 651 000	19 173 000	—	5 478 000
Accijns op suiker	56 000 000	51 128 000	59 345 000	8 217 000	—
Accijns op tabak	150 000 000	136 950 000	155 210 000	18 260 000	—
Belasting op gouden en zilveren werken	900 000	821 700	821 700	—	—
Omzetbelasting	535 000 000	488 455 000	712 140 000	223 685 000	—
Rechten van zegel	15 000 000	13 695 000	18 260 000	4 565 000	—
Rechten van registratie	22 000 000	20 086 000	27 390 000	7 304 000	—
Rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking	68 000 000	62 084 000	59 345 000	—	2 739 000
	f 2 537 600 000	f 2 333 663 300	f 2 919 050 450	f 595 049 750	f 9 662 600
Verschil tussen de raming 1948 en die voor 1949 <i>méer</i>				585 387 150	
Buitengewone Dienst I					
Vermogensaanwasbelasting	2 000 000 000	2 000 000 000	400 000 000	—	1 600 000 000
Vermogensheffing ineens	1 000 000 000	1 000 000 000	300 000 000	—	700 000 000
	f 3 000 000 000	f 3 000 000 000	f 700 000 000	—	f 2 300 000 000

BIJLAGE V

VERGELIJKEND OVERZICHT VAN DE BEGROTINGEN 1938, 1946, 1947, 1948 EN DE ONTWERP-BEGROTING 1949, WAARBIJ

1938			1946		
Hoofdstuk	Toegestaan	Percentage	Hoofdstuk	Toegestaan	Percentage
I. Huis der Koningin	f 1 760 000	0,2	I. Huis der Koningin	f 1 838 750	—
II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	1 940 195	0,2	II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	8 080 983	0,1
IIA. Algemene Zaken	83 544	—			
III. Buitenlandse Zaken	3 710 573	0,4	III. Buitenlandse Zaken	16 081 715	0,3
IV. Justitie	26 360 786	3,0	IV. Justitie	207 090 133	3,7
V. Binnenlandse Zaken	48 602 435	5,5	V. Binnenlandse Zaken	301 377 620	5,4
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	142 361 033	16,1	VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	262 080 510	4,7
VIIA. Nationale Schuld	161 567 958	18,3	VIIA. Nationale Schuld	739 700 577	13,1
VII B. Financiën	161 725 966	18,3	VII B. Financiën	1 417 020 386	25,2
VIII. Defensie	151 979 438	17,2	VIII A. Oorlog	670 299 892	11,9
			VIII B. Marine	448 012 646	8,0
IX. Waterstaat	62 173 348	7,0	IX A. Openbare Werken en Wederopbouw	497 249 058	8,8
			IX B. Verkeer	232 534 526	4,1
X. Economische Zaken	14 122 113	1,6	X. Economische Zaken	442 124 463	7,9
			XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	182 587 062	3,2
XI. Sociale Zaken	98 865 622	11,2	XII. Sociale Zaken	194 477 923	3,5
XII. Koloniën	8 379 557	1,0	XIII. Overzeese Gebiedsdelen	6 062 966	0,1
XIII. Onvoorziene uitgaven	30 000	—	XIV. Onvoorziene uitgaven	30 000	—
TOTALEN	f 883 662 568	100,0		f 5 626 649 210	100,0

1) Bij de overzichten van de begrotingen 1946, 1947, 1948 en de ontwerp-begroting 1949 is geen rekening gehouden met de nadelige saldi van het Landbouwcrisisfonds/Landbouwegalisatiefonds, welke voor die jaren op respectievelijk f 376 240 000, f 316 282 913, f 498 235 000 en f 359 333 000 zijn geraamd. Uitgedrukt in een percentage van het uitgavetotaal der Rijksbegroting voor het betrokken dienstjaar is dit 6,7 % voor 1946, 7,2 % voor 1947, 12,5 % voor 1948 en 10 % voor 1949.

De in deze tekst opgenomen bedragen hebben betrekking op de Gehele Dienst der onderscheidene begrotingen.

J HET AANDEEL VAN IEDER HOOFDSTUK IN HET TOTAAL DER RIJKSBEGROTING IN PROCENTEN IS UITGEDRUKT ¹⁾

1947			1948 ²⁾			1949 ²⁾	
Hoofdstuk	Toegestaan	Percentage	Hoofdstuk	Toegestaan	Percentage	Geraamd beloop	Percentage
I. Huis der Koningin . . .	f 1 607 500	—	I. Huis der Koningin . . .	f 1 690 000	—	f 1 400 000	0,0
II. Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van de Minister- President	5 897 207	0,1	II. Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	3 142 800	0,1	3 141 400	0,1
III. Buitenlandse Zaken . .	15 714 816	0,3	II A. Algemene Zaken . . .	2 197 800	—	2 631 250	0,1
IV. Justitie	180 643 654	4,1	III. Buitenlandse Zaken . .	29 133 054	0,7	33 179 861	0,9
V. Binnenlandse Zaken . .	271 712 547	6,2	IV. Justitie	140 487 790	3,5	137 782 096	3,8
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	271 051 877	6,2	V. Binnenlandse Zaken . .	282 866 700	7,1	123 107 920	3,4
VII A. Nationale Schuld . . .	789 237 235	18,0	VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	288 341 037	7,2	330 273 853	9,2
VII B. Financiën	886 097 703	20,2	VII A1. Nationale Schuld . . .	627 338 580	15,7	647 932 954	18,0
VIII A. Oorlog	645 769 950	14,7	VII B. Financiën	670 289 413	16,8	535 485 961	14,9
VIII B. Marine	375 007 220	8,5	VIII A. Oorlog	485 494 200	12,2	518 594 148	14,4
XI A. Openbare Werken en Wederopbouw	376 871 487	8,6	VIII B. Marine	277 585 189	7,0	319 398 780	8,9
IX B. Verkeer	138 762 158	3,2	IX A. Wederopbouw en Volks- huisvesting	371 381 440	9,3	171 492 568	4,8
X. Economische Zaken . . .	125 892 200	2,9	IX B. Verkeer en Waterstaat .	235 631 753	6,0	239 376 656	6,7
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	148 752 672	3,4	X. Economische Zaken . . .	175 220 000	4,4	139 370 850	3,8
XII. Sociale Zaken	141 317 232	3,2	XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	147 969 670	3,7	126 387 829	3,5
XIII. Overzeese Gebiedsdelen .	16 716 808	0,4	XII. Sociale Zaken	232 345 308	5,8	247 880 504	6,9
XIV. Onvoorziene uitgaven . .	30 000	—	XIII. Overzeese Gebiedsdelen .	19 229 994	0,5	21 041 300	0,6
	f 4 391 082 266	100,0	XIV. Onvoorziene uitgaven . .	30 000	—	30 000	0,0
				f 3 990 374 728	100,0	f 3 598 507 930	100,0

2) Voor een juiste beoordeling is in de overzichten van de begroting 1948 en de ontwerp-begroting 1949 geen rekening gehouden met het afzonderlijke hoofdstuk VII A.2 (Buitengewone aflossing van Nationale Schuld), dat voor 1948 is geraamd op f 3 000 000 000 en voor 1949 op f 700 000 000.

